

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA)**

Διπλωματική Εργασία

***ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΡΔΩΝ – ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ:
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ***

ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΖΗΣΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Πειραιάς, 2022

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

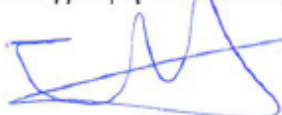
«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων : MBA» με τίτλο:

«ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΡΔΩΝ – ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή Ονοματεπώνυμο

.....

ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι βασικές παράμετροι, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τις εταιρείες που επιθυμούν να επιδείξουν πλασματική αύξηση κερδών σχετίζονται με δύο κατηγορίες κινήτρων. Αρχικά, υπάρχει το κίνητρο της προσωπικής ασφάλειας και αύξηση αυτής της ασφάλειας και σε δεύτερο βαθμό η εξασφάλιση μιας εικόνας της εταιρείας που η παρουσίαση των κερδών της θα την ωφελήσει στο έπακρο. Οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών ενσωματώνουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία είναι ο ενοποιημένος ισολογισμός, η ενοποιημένη κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης, η ενοποιημένη κατάσταση των πηγών αλλά και της χρήσης κεφαλαίων, η ενοποιημένη κατάσταση των λειτουργικών ταμειακών ροών, η έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου που παρουσιάζεται στους μετόχους και οι λογιστικές πρακτικές για όλες τις παραπάνω καταστάσεις. Στην παρούσα μελέτη ερευνάται ο τρόπος με τον οποίο συνδέεται η διαχείριση κερδών με τους δείκτες της ανάπτυξης, μόχλευσης, κερδοφορίας, ρευστότητας και μεγέθους πριν και μετά την οικονομική κρίση του 2010. Για το σκοπό αυτό διενεργήθηκε μια ποσοτική, περιγραφική έρευνα συσχέτισης με χρήση δευτερογενών διαχρονικών δεδομένων, βάσει των οποίων μετρήθηκαν οι παραπάνω δείκτες για 33 εταιρείες που λειτουργούσαν την περίοδο 2005-2018 και είχαν περισσότερες από 4.000.000 καθαρές πωλήσεις το έτος 2018. Οι μετρήσεις έγιναν για το διάστημα 2005-2010 και 2011-2018. Η γενικότερη εκτίμηση από την χρονική εξέλιξη των δεικτών που μελετήθηκαν είναι ότι η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά την κερδοφορία, την ανάπτυξη, την ρευστότητα, το μέγεθος και τα διακριτικά δεδουλευμένα ενώ θετικά την μόχλευση. Μετά την οικονομική κρίση η κερδοφορία, η ανάπτυξη, το μέγεθος και η μόχλευση φαίνεται να ανακάμπτουν, κάτι που δεν συνέβη για την διαχείριση των κερδών που εμφανίζει διακυμάνσεις και την ρευστότητα που έχει σταθερά πτωτική πορεία.

Λέξεις Κλειδιά: Διαχείριση Κερδών, Δείκτες Εταιριών, Κερδοφορία, Οικονομική Κρίση

ABSTRACT

The key parameters used by companies wishing to demonstrate fictitious profit growth are related to two categories of incentives. Initially, there is the motivation of personal security and increase this security and secondly the provision of an image of the company that the presentation of its profits will benefit it to the fullest. The financial statements of the companies incorporate specific characteristics, which are the consolidated balance sheet, the consolidated statement of profit or loss, the consolidated statement of sources and the use of funds, the consolidated statement of operating cash flows, the report of the Board of Directors presented to shareholders and accounting practices for all of the above statements. The present study investigates the way in which earnings management is linked to growth, leverage, profitability, liquidity and size ratios before and after the 2010 financial crisis. data, based on which the above indicators were measured for 33 companies operating in the period 2005-2018 and had more than 4,000,000 net sales in the year 2018. The measurements were made for the period 2005-2010 and 2011-2018. The general assessment from the time evolution of the indicators studied is that the financial crisis negatively affected profitability, growth, liquidity, size and discreet accrued while positively leveraged. After the financial crisis, profitability, growth, size and leverage seem to be recovering, something that did not happen for the management of fluctuating profits and liquidity, which has a steadily declining trend.

Keywords: Profit Management, Company Indices, Profitability, Financial Crisis

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Εταιρείες μελέτης.....	56
Πίνακας 2: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία των ανεξάρτητων	60
Πίνακας 3: Περιγραφικοί δείκτες των ανεξάρτητων μεταβλητών	61
Πίνακας 4: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία της εξαρτημένης μεταβλητής	63
Πίνακας 5: Αποτελέσματα πολλαπλού γραμμικού μοντέλου για υπολογισμό των διακριτικών δεδουλευμένων	64
Πίνακας 6: Διακριτικά δεδουλευμένα	64
Πίνακας 7: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την DA , πριν και μετά την οικονομική κρίση.....	67
Πίνακας 8: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την DA , πριν και μετά την οικονομική κρίση.....	68
Πίνακας 9: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την +DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση.....	69
Πίνακας 10: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την +DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση.....	70
Πίνακας 11: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την -DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση	71
Πίνακας 12: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την -DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση	72

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία των ανεξάρτητων	60
Γράφημα 2: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για κερδοφορία, την ανάπτυξη και την μόχλευση	61
Γράφημα 3: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για ρευστότητα	62
Γράφημα 4: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για μέγεθος.....	62
Γράφημα 5: Ιστόγραμμα διακριτικών δεδουλευμένων	65
Γράφημα 6: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για διακριτικά δεδουλευμένα.....	65
Γράφημα 7: Διάγραμμα αυτοσυσχετίσεων των διακριτικών δεδουλευμένων	66
Γράφημα 8: Διάγραμμα μερικών αυτοσυσχετίσεων των διακριτικών δεδουλευμένων.....	66

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1.1. Έννοια και σκοπός λογιστικής.....	9
1.2. Κατηγοριοποίηση Λογιστικής	9
1.3. Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις	11
1.4. Αρχές Λογιστικών Καταστάσεων	12
1.5. Η Έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής	13
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ	16
2.1. Η δημιουργική λογιστική ως απάτη των τελευταίων χρόνων.....	16
2.2. Ορισμός λογιστικής απάτης.....	18
2.3. Πεδίο Εφαρμογής, Τρόποι/Μέθοδοι εφαρμογής και συνέπειες του φαινομένου της παραποίησης.....	19
2.4. Λογιστική απάτη: Η περίπτωση της Ελλάδας	23
2.4.1. Η Περίπτωση της ΑΣΠΙΣ Πρόνοια	23
2.4.2. Η Περίπτωση της Τράπεζα Κρήτης	24
Κεφάλαιο 3: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	26
3.1. Τρόποι παραποίησης κερδών των επιχειρήσεων	26
3.2. Κίνητρα παραποίησης οικονομικών καταστάσεων	30
3.2.1. Η περίπτωση μεγιστοποίησης της αποζημίωσης στελεχών μιας εταιρείας ..	30
3.2.2. Εταιρική αξία και μεγιστοποίηση μετοχικής τιμής.....	31
3.2.3. Κίνητρο για μείωση κόστους κεφαλαίων και διακύμανσης των κερδών.....	32
3.2.4. Επίδραση συμβολαίων και συμβόλαια δανεισμού	33
3.3. Παραποίηση λογιστικών μεγεθών	35
3.3.1. Λίστα με κόκκινες σημαίες -List of Accounting Red Flags	35
3.3.2. Cookie Jar Reserve και Throw out a Problem Child	35
3.3.3. Τεχνικές Big bet on the future και Flushing.....	37

3.3.4.	Τεχνική αλλαγής στις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές	38
3.3.5.	Τεχνικές: Πώλησης- Επανεκμίσθωσης και Πρόωρης αποπληρωμής των χρεών 39	
3.3.6.	Τεχνικές: Πρόωρη Αποπληρωμή των Χρεών και Χρήση Παραγωγών.....	39
3.4.	Βιβλιογραφική Ανασκόπηση Μελετών για τη Διαχείριση Κερδών και τα Εταιρικά Οικονομικά Κίνητρα	41
3.4.1.	Ανάλυση του μοντέλου Iatridis & Kantonidis (2009).....	42
Κεφάλαιο 4: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ		48
4.1.	Η Σημασία των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελέγχων.....	48
4.2.	Μέθοδοι αντιμετώπισης της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων	52
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ		55
5.1.	Ερευνητικοί σκοποί-ερωτήματα-υποθέσεις.....	55
5.2.	Σχεδιασμός έρευνας.....	55
5.3.	Πληθυσμός - Δείγμα	56
5.4.	Διαδικασία-Μέθοδος συλλογής δεδομένων	56
5.5.	Εργαλεία ανάλυσης.....	56
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....		60
6.1.	Αρχικές μεταβλητές για δημιουργία ανεξάρτητων μεταβλητών	60
6.2.	Ανεξάρτητες μεταβλητές.....	60
6.3.	Αρχικές μεταβλητές για δημιουργία εξαρτημένης μεταβλητής	62
6.4.	Δημιουργία εξαρτημένης μεταβλητής.....	63
6.5.	Εξαρτημένη μεταβλητή.....	64
6.6.	Διερεύνηση ερευνητικών ερωτημάτων.....	66
6.6.1.	DA	67
6.6.2.	+DA.....	69
6.6.3.	-DA	71
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....		74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		76

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται η έννοια και ο σκοπός της λογιστικής, το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται καθώς και οι κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται. Επιπλέον, αναλύεται η έννοια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων τις οποίες διαχειρίζεται η λογιστική με σκοπό την κατάδειξη της εικόνας που φέρει η επιχείρηση. Επιπροσθέτως αναλύονται οι παράμετροι που μπορούν να οριστούν ως βασικότερες για τις λογιστικές καταστάσεις και τέλος περιγράφεται η έννοια της δημιουργικής λογιστικής για το μετασχηματισμό της πραγματικής εικόνας των λογιστικών αριθμών σε μια πλασματική εικόνα και ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις χειραγωγούν τα κέρδη τους.

1.1. Έννοια και σκοπός λογιστικής

Η επιστήμη της Λογιστικής έχει ως αντικείμενο την καταγραφή των οικονομικών μιας επιχείρησης σε χρηματικές μονάδες. Ο στόχος της Λογιστικής είναι η καταλογογράφηση του συνόλου των οικονομικών καταγραφών που αφορούν τους μετόχους μιας εταιρείας, καθώς και η ανάλυση των υπαρχουσών πληροφοριών με σκοπό την υποβοήθηση της επιχείρησης και των συνεργατών της στην λήψη ορθών αποφάσεων στον επιχειρηματικό τομέα, βασιζόμενων σε αντικειμενικές εκτιμήσεις.

Η Λογιστική μπορεί να οριστεί επίσης ως ένα επιστημονικό γνωσιολογικό σύστημα το οποίο έχει ως περιεχόμενό του τη μεθοδευμένη συλλογή των οικονομικών μεγεθών, την ταξινόμησή τους και την ανάλυσή τους εν συγκρίσει μεταξύ τους, όπως και την απεικόνιση της εκάστοτε πορείας των οικονομικών μονάδων (Σαρσέντης, 2008). Υπάρχει ωστόσο μεγάλη δυσκολία στη διατύπωση ενός σταθερού ορισμού για την επιστήμη της Λογιστικής ο οποίος να μπορεί να είναι ευπροσάρμοστος στις νέες απαιτήσεις και ανάγκες των οικονομικών μονάδων που προκύπτουν διαρκώς λόγω της συνεχούς και αδιάλειπτης μεταβολής των οικονομικών δεδομένων (Libby, 2017).

1.2. Κατηγοριοποίηση Λογιστικής

Οι βάσεις πάνω στις οποίες μπορεί να γίνουν διακρίσεις στους επιμέρους τομείς της Λογιστικής είναι ποικίλες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον τομέα ή τον κλάδο στον οποίο γίνεται η οικονομική δραστηριοποίηση, τη νομική μορφή της επιχείρησης, το αντικείμενο ενασχόλησης, και τον τρόπο περιγραφής των διαφόρων ζητημάτων που προκύπτουν.

Αρχικά, με βάση τον τομέα και τον κλάδο της οικονομικής δραστηριοποίησης μπορεί να υπάρξει μια βασική διάκριση σε:

- Ιδιωτική Λογιστική (πιθανές υποδιαιρέσεις της οποίας είναι η Εμπορική, η Ναυτιλιακή, η Βιομηχανική, η Τραπεζική κ.α., αναλόγως του αντικειμένου ενασχόλησης της επιχείρησης).
- Δημόσια Λογιστική (π.χ., η λογιστική του κράτους, η λογιστική των ΟΤΑ, η λογιστική των Ν.Π.Δ.Δ.).

Όσον αφορά τη διάκριση με βάση τη νομική μορφή της επιχείρησης, παρατηρούνται οι εξής βασικές διακρίσεις:

- Λογιστική ατομικών επιχειρήσεων
- Λογιστική εταιρικών επιχειρήσεων
- Λογιστική μη κερδοσκοπικών οργανισμών (π.χ. σωματεία)

Στη συνέχεια, με βάση το αντικείμενο ενασχόλησης υπάρχουν οι εξής τομείς:

- Λογιστική κόστους
- Αναλυτική Λογιστική
- Διοικητική Λογιστική
- Χρηματοοικονομική Λογιστική
- Φορολογική Λογιστική
- Περιβαλλοντική Λογιστική
- Λογιστική του πληθωρισμού
- Λογιστική του ανθρώπινου δυναμικού

Τέλος, με βάση τον τρόπο περιγραφής διάφορων ζητημάτων παρατηρείται η διάκριση σε:

- Θεωρητική Λογιστική: αντικείμενό της η περιγραφή θεωρητικών ζητημάτων στην επιστήμη της Λογιστικής.

- Εφαρμοσμένη Λογιστική: αντικείμενό της η εφαρμογή και επίλυση προβλημάτων στους διάφορους επιμέρους κλάδους της Λογιστικής.
- Πρακτική Λογιστική: αντικείμενό της η αναλυτική περιγραφή της τήρησης της πληθώρας των λογιστικών μέσων, όπως τα βιβλία και τα παραστατικά.

1.3. Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η χρήση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων γίνεται ως επί το πλείστον με σκοπό την κατάδειξη της εικόνας που φέρει μια επιχείρηση. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποσκοπούν κυρίως στην παροχή πληροφοριών που αφορούν την οικονομική κατάσταση και απόδοση των επιχειρήσεων.

Βασικά στοιχεία που πρέπει να ενυπάρχουν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι η σαφήνεια, η αξιοπιστία, η απουσία δυσνόητων χαρακτηριστικών, και η παροχή πληροφοριών που θα επαρκούν προς τους πιθανούς αναγνώστες τους, διότι με τη δημοσίευσή τους οι καταστάσεις επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο κατανέμονται οι πόροι.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούνται από τις παρακάτω κατηγορίες:

- Ισολογισμός: αντικείμενό του η παρουσίαση του συνόλου των στοιχείων που απαρτίζουν την περιουσία μιας επιχείρησης, όπως και τις υποχρεώσεις που η εταιρεία φέρει προς τρίτους.
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης: στόχος η παρουσίαση του χρηματικού ποσού το οποίο αποκτήθηκε μέσα σε ένα διάστημα αρκετά συγκεκριμένο από την επιχείρηση, καθώς και οι δαπάνες που έγιναν και οδήγησαν στα προαναφερθέντα εισοδήματα – ουσιαστικά αντικείμενό της είναι η κατάδειξη του κέρδους ή της ζημίας που έχει η επιχείρηση αντιστοίχως.
- Κατάσταση Ταμειακών Ροών: στόχος της η παρουσίαση των ταμειακών εισροών και εκροών που έχει μια επιχείρηση.
- Κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης: αντικείμενό της η παροχή ενός υπολογισμού του πιθανού κέρδους που μπορεί να φέρει κάθε μετοχή της εταιρείας.

- Έκθεση Ελεγκτών Λογιστών: στόχος της η αναφορά στις τέσσερις προαναφερθείσες κατηγορίες και ο προσδιορισμός της ποιότητας που έχουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μέσω του περιεχομένου, καθώς η γνωστοποίηση της ποιότητας μιας επιχείρησης έχει σημασία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τον οικονομικό τομέα.

1.4. Αρχές Λογιστικών Καταστάσεων

Οι αρχές που μπορούν να οριστούν ως βασικότερες για τις λογιστικές καταστάσεις είναι οι εξής (Kozmenkova & Krupinova, 2017):

- Αρχή του Ιστορικού Κόστους (γνωστή και ως Αρχή του Κόστους Κτήσης): με την απόκτηση των όποιων αποθεμάτων, γίνεται απευθείας καταχώρηση τους στο κόστος κτήσης. Όταν τα αποθέματα αυτά οδηγηθούν προς πώληση, γίνεται αντιστοίχιση του κόστους κτήσης με τα έσοδα από την πώληση (η αντιστοίχιση γίνεται κατά την Αρχή Συσχετισμού Εσόδων-Εξόδων). Τέλος, ακολουθώντας την Αρχή της Συντηρητικότητας, γίνεται αποτίμηση των αποθεμάτων μετά το πέρας της χρήσης τους.
- Αρχή του Συσχετισμού Εσόδων – Εξόδων (Matching principle): σύμφωνα με την αρχή αυτή γίνεται υπολογισμός και των εσόδων αλλά και των εξόδων χρήσης χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ούτε ο χρόνος είσπραξης ούτε ο χρόνος πληρωμής τους.
- Αρχή της Αντικειμενικότητας (Objectivity): σύμφωνα με την αρχή αυτή όλες οι λογιστικές πληροφορίες που παρέχονται οφείλουν να παρουσιάζουν την αντικειμενική εικόνα της πραγματικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η επιχείρηση.
- Αρχή της Συνέπειας των Λογιστικών Μεθόδων: σύμφωνα με την αρχή Συνέπειας ο τρόπος και οι μέθοδοι μέσω των οποίων γίνεται η αποτίμηση πρέπει να παραμένουν σταθεροί και αμετάβλητοι σε κάθε χρήση τους έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η χρήση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Αρχή της Συντηρητικότητας (Prudence Concept): σύμφωνα με την αρχή αυτή γίνεται λήψη της κατώτερης δυνατής τιμής από το σύνολο των τιμών

που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να γίνει αποτίμηση των αποθεμάτων τέλους χρήσης.

- Αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων: η αρχή αυτή προβλέπει την αυτοτέλεια, δηλαδή την ανεξαρτησία της μιας χρήσης έναντι όλων των υπολοίπων.
- Αρχή της Συνέχισης της Επιχειρηματικότητας: σύμφωνα με την αρχή αυτή η εφαρμογή των κανόνων αποτίμησης γίνεται μόνο με την προϋπόθεση ότι η εκάστοτε εταιρεία θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται επιχειρηματικά.

1.5. Η Έννοια της Δημιουργικής Λογιστικής

Στις μέρες που ζούμε είναι ιδιαίτερα έντονο τόσο το φαινόμενο της κοινωνικής δυσaréσκειας, όσο και το φαινόμενο της κοινωνικής κινητικότητας. Η δυσaréσκεια που επικρατεί κυρίως οφείλεται στη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των διεθνών μεγάλων επιχειρηματικών μονάδων, που εμπεριέχει παραπλάνηση και δόλο (Ferramosca, 2019). Ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι επιχειρήσεις χειραγωγούν τα κέρδη τους (earnings management) αποτελεί ένα φαινόμενο που τα τελευταία χρόνια απασχολεί σε μεγάλο βαθμό τους επενδυτές, τις ρυθμιστικές αρχές και γενικότερα τους χρήστες σε παγκόσμιο επίπεδο που διαχειρίζονται εταιρικές οικονομικές καταστάσεις. Η παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων ή αλλιώς τα λογιστικά «μαγειρέματα» των επιχειρήσεων παρατηρούνται ολοένα και εντονότερα τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη και σε ακόμα μεγαλύτερη συχνότητα στις ΗΠΑ (Yung & Root, 2019). Αποτέλεσμα αυτών των παραποιήσεων είναι η δημιουργία ενός κλήματος έντονης κεφαλαιαγοραστικής αναξιοπιστίας και η απώλεια τεράστιων χρηματικών ποσών, που με τη σειρά τους έχουν καταστροφικές συνέπειες σε ένα φάσμα πολλών διαφορετικών τομέων. Έχοντας ως γνώμονα τα πρόσφατα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα που αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα αναξιοπιστών δημοσιευμένων στοιχείων και όπου χαρακτηρίζονται από την ανυπαρξία ηθικών φραγμών στη συμπεριφορά των διοικούντων (Erb & Pelger, 2015), γίνεται μια προσπάθεια αποτροπής αυτών των φαινομένων μέσω του συνδυασμού της ελεγκτικής και της λογιστικής πληροφόρησης που χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό εταιρικής ευθύνης και ηθικής. Τα αποτελέσματα των εργασιών υποδεικνύουν ξεκάθαρα ότι για την αποτροπή διάφορων χρηματοοικονομικών σκανδάλων στο μέλλον και

για την εγγύηση μιας αξιόπιστης λογιστικής πληροφόρησης, απαιτείται η ακούσια ανύψωση ενός αισθήματος ατομικής και εταιρικής ηθικής (Droms & Stephen, 2015).

Η έννοια της δημιουργικής λογιστικής (creative accounting) παραπέμπει στο μετασχηματισμό της πραγματικής εικόνας των λογιστικών αριθμών σε μια πλασματική εικόνα που διαμορφώνεται βάσει των επιθυμιών των διαχειριστών τους, οι οποίοι για να πετύχουν τους σκοπούς τους εκμεταλλεύονται τα διάφορα υπάρχοντα πρότυπα και κανόνες. Τα τελευταία χρόνια αποτελεί σημαντικό πεδίο έρευνας ο τρόπος με τον οποίο επιδρά η δημιουργική λογιστική στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων που τελικά δημοσιεύονται, όπως επίσης και ο τρόπος που δρουν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί που έχουν ως στόχο την εξακρίβωση της ορθότητας και της δίκαιης απεικόνισης αυτών των αποτελεσμάτων (Tassadaq & Malik, 2015; Bhasin, 2016). Η ολοένα αυξανόμενη τάση για εκπόνηση ερευνών στο συγκεκριμένο πεδίο οφείλεται αφενός στην αδυναμία των ελεγκτικών και ρυθμιστικών αρχών παγκοσμίως, να ανταπεξέλθουν στον περιορισμό της δημιουργικής λογιστικής και αφετέρου στην αύξηση των περιπτώσεων εταιρικών σκανδάλων που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια (Facebook, Tesla, Goldman Sachs κ.λ.π.). Αυτά τα γεγονότα έχουν προκαλέσει τη ρήξη στους δεσμούς εμπιστοσύνης μεταξύ των επενδυτών και έχουν πυροδοτήσει μια συζήτηση στην παγκόσμια χρηματιστηριακή κοινότητα που σχετίζεται με το κατά πόσο είναι ουσιαστική και αποτελεσματική η εποπτεία που εφαρμόζεται για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση στις εισηγμένες εταιρίες. Γενικότερα, ο κυριότερος λόγος για τον οποίο πραγματοποιούνται επενδύσεις, είναι το κέρδος. Εξάλλου, αυτό είναι που καθορίζει και το ύψος της απόδοσης των επενδυτών, το οποίο είναι ανάλογο των αποφάσεων και των προσπάθειών που αυτοί έλαβαν. Είναι επόμενο λοιπόν το κέρδος να θεωρείται ως το πλέον σημαντικότερο στοιχείο που απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται από τις εταιρίες (Dichev et al., 2016). Σε αυτό ασφαλώς συνηγορούν οι επενδυτές, οι αναλυτές, οι διευθύνοντες σύμβουλοι και τα ανώτερα στελέχη. Τα στελέχη των εταιριών έχουν και την ικανότητα και τα κίνητρα να χειραγωγήσουν τα κέρδη (Degeorge et al., 1999). Συνήθως, τα στελέχη επιδεικνύουν ελαστικότητα ως προς το χρόνο που θα πραγματοποιήσουν μια πώληση άλλα και ως προς την επιλογή της λογιστικής μεθόδου που θα ακολουθήσουν, παρόλο τις Γενικές Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές που είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν. Εκτός αυτού, έχουν τη δυνατότητα να μεταβάλουν τα αποτελέσματα μεταξύ των χρονικών περιόδων με αποτέλεσμα την καθυστέρηση ή την επίτευξη κάποιων διαδικασιών (Iraya et al., 2014).

Στην πραγματικότητα, η άντληση κεφαλαίων από το χρηματιστήριο και την κεφαλαιαγορά και συγκεκριμένα ο δανεισμός των εταιριών από τα πιστωτικά ιδρύματα και τις τράπεζες αποτελούν την γενεσιουργό αιτία της χειραγώγησης των κερδών. Δευτερεύουσα αιτία αποτελούν η μερισματική πολιτική ή η διανομή μερισμάτων από τις επιχειρήσεις, οι αμοιβές ή οι αποζημιώσεις των Διοικητικών Συμβουλίων καθώς και η διοικητική κερδοσκοπία στην τιμή των μετοχών. Σε τρίτο χρόνο έρχονται οι πιέσεις από τους θεσμικούς επενδυτές, το πολιτικό κόστος, η πίεση από τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές, η φοροαποφυγή ή φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων, η πίεση από τα εργατικά συνδικάτα, ο ανταγωνισμός των οικονομικών μονάδων και οι εξαγορές και συγχωνεύσεις των επιχειρήσεων (Sayari & Omri, 2017).

Τα μεγάλα κενά που αφήνουν οι λογιστικές αρχές και οι περίπλοκοι κανόνες που τις διέπουν, δημιουργούν ένα πρόσφορο πεδίο στις επιχειρήσεις ώστε να αλλοιώνουν τα νούμερα είτε προς τα κάτω είτε προς τα πάνω. Ωστόσο, η δημιουργία και η καταγραφή κανόνων που θα είναι ικανοί να καλύψουν και να περιγράψουν την κάθε πιθανή κατάσταση αποτελεί ουτοπία. Το να καλυφθούν όλες οι πιθανές περιπτώσεις είναι αδύνατο, ενώ ανεξαρτήτως του πλήθους των κανόνων που μπορούν να θεσπιστούν πάντοτε θα υπάρχουν άτομα που θα προσπαθούν να εντοπίσουν κάποιου είδους κενό στη νομοθεσία.

Στη συνέχεια της εργασίας, μέσω της ξένης αλλά και της ελληνικής βιβλιογραφίας γίνεται μια προσπάθεια αναφοράς σε διάφορες οριοθετήσεις των εννοιών της «Λογιστικής Απάτης», της «Παραποίησης των Οικονομικών Καταστάσεων» και της «Δημιουργικής Λογιστικής». Παράλληλα, επισημαίνονται τα κοινά χαρακτηριστικά όλων των ορισμών που διατυπώνονται.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΞΕΙΣ

Όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, η έννοια της δημιουργικής ή διαφορετικά της επινοητικής λογιστικής (creative accounting) σχετίζεται άμεσα με την σκόπιμη παρέμβαση και αλλοίωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Αν και ο όρος της δημιουργικής λογιστικής έγινε δημοφιλής τα τελευταία χρόνια, αυτός ο σκόπιμος μετασχηματισμός των οικονομικών καταστάσεων έχει τις ρίζες της στο παρελθόν. Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται εκτενέστερα η έννοια της δημιουργικής λογιστικής, υπό την έννοια της απάτης που επινοήθηκε τα τελευταία χρόνια. Έτσι, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της, τα κίνητρα για την εφαρμογή της, ο τρόπος με τον οποίο η παραποίηση κάνει την εμφάνισή της στις λογιστικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, οι συνέπειές της, καθώς και η εμφάνιση της δημιουργικής λογιστικής ως απάτη στην περίπτωση της Ελλάδας.

2.1. Η δημιουργική λογιστική ως απάτη των τελευταίων χρόνων

Ο Riahi-Belkaoui στο βιβλίο του «Accounting – by principle or design» που εκδόθηκε το 2003 (Belkaoui, 2003), κάνει λόγο για την δημιουργική λογιστική, καθώς την αναφέρει και ως «σχεδιασμένη λογιστική». Στην ουσία, η δημιουργική λογιστική είναι η εσκεμμένη παραβίαση των λογιστικών νόμων ή κανόνων ή ακόμη και η αδυναμία της μη τήρησής τους, έτσι ώστε να παρουσιαστούν προς όφελος της επιχείρησης οι λογιστικές της καταστάσεις. Η δημιουργική λογιστική διακρίνεται σε αθέμιτη και σε θεμιτή. Αθέμιτη έχουμε όταν οι λογιστές παραποιούν το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων έχοντας ως σκοπό την παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού, ενώ θεμιτή ονομάζεται όταν η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από τους λογιστές, οι οποίοι εκμεταλλεύονται τα διάφορα κενά των νόμων. Ο Amat και οι συνεργάτες του (Amat et al., 1999) πιστεύουν πως η δημιουργική λογιστική αποτελεί μία διαδικασία μέσω της οποίας οι λογιστές είναι ικανοί να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους που σχετίζονται με τους λογιστικούς νόμους, έτσι ώστε να χειραγωγήσουν τα εμφανιζόμενα οικονομικά μεγέθη στους λογαριασμούς της επιχείρησης. Η δημιουργική λογιστική σχετίζεται με τον σκόπιμο μετασχηματισμό των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που έχει ως στόχο την αλλαγή του περιεχομένου των μηνυμάτων που θέλουν να μεταδώσουν και σε γενικές γραμμές η δημιουργική λογιστική παραπέμπει ως ένα “μαγείρεμα βιβλίων” (Gowthorpe & Amat, 2005).

Σύμφωνα με τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι η δημιουργική λογιστική παραμένει μία ανεπιθύμητη και ενδεχομένως καταστροφική διαδικασία καθώς αποτελεί πλέον ένα φαινόμενο του οποίου η συχνότητα εμφάνισης ολοένα και αυξάνει, καθώς συναντάτε σε

ευρεία κλίμακα παγκοσμίως. Επιπλέον, αν και όλοι επιθυμούν την εξάλειψή της, όλο και περισσότεροι την υποστηρίζουν με αποκλειστικό γνώμονα την ικανοποίηση των συμφερόντων τους (Marza et al., 2017).

Τις τελευταίες κυρίως δεκαετίες, η δημιουργική λογιστική θεωρείται από πολλούς ως μία από τις σημαντικότερες οικονομικές και λογιστικές απάτες. Η συνεχής παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων εκθέτει σε μεγάλο κίνδυνο την παγκόσμια οικονομία. Γενικότερα, το ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον που επικρατεί στην οικονομία είναι αυτό που προκαλεί τη συγκεκριμένη παραποίηση (Datseris & Δατσέρης, 2015). Ωστόσο, σημαντικό ρόλο σε αυτό το γεγονός παίζουν και οι έντονες ψυχολογικές πιέσεις που ασκούνται από τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων. Οι αγορές των Η.Π.Α. και της Ευρώπης έχουν κλονιστεί σημαντικά από την παραποίηση των λογιστικών καταστάσεων. Το κόστος μεγάλων εταιρικών σκανδάλων όπως αυτών της Xerox, της Lucent, της Global Crossing, της WorldCom και της Enron εκτιμάται ότι ξεπέρασε τα 500 δισεκατομμύρια δολάρια (Markmann & Ghani, 2019; Hail et al., 2018). Αυτό το κόστος το επωμίζονται οι επενδυτές, οι πιστωτές αλλά και οι εργαζόμενοι των εταιριών. Μέσω αυτών των εταιρικών σκανδάλων όμως αποκαλύφθηκε ότι εκτός των στελεχών των επιχειρήσεων υπήρξε εμπλοκή και των διαφόρων ελεγκτικών εταιριών αλλά και των χρηματοπιστωτικών οίκων. Η συγκεκριμένη τύπου απάτη είναι δυνατό να διαπραχθεί είτε από έναν είτε από περισσότερους εργαζομένους (Toms, 2019).

Η λογιστική απάτη των οικονομικών καταστάσεων χαρακτηρίζεται από τρία σημαντικά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Dooley (Dooley, 2002), “η λογιστική απάτη αρχικά ξεκινάει μικρή, στη συνέχεια γίνεται όλο και μεγαλύτερη έως ότου να προκαλέσει μια μεγάλη ζημιά”. Συγκεκριμένα για να πραγματοποιηθεί μια λογιστική απάτη θα πρέπει να ισχύουν οι εξής τρεις συνθήκες:

- Πίεση
- Ευκαιρία
- Συμπεριφορά

Σε σχέση με την πρώτη συνθήκη της “πίεσης”, εννοείται η πίεση που επωμίζονται οι εργαζόμενοι της επιχείρησης και τα ανώτατα στελέχη της διοίκησης ώστε να προβούν στην παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης. Η δεύτερη συνθήκη της “Ευκαιρίας” αποτελεί τον παράγοντα μέσω του οποίου προσφέρεται η παραποίηση των

οικονομικών καταστάσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ευκαιρίας αποτελούν η αδυναμία ύπαρξης εσωτερικού ελέγχου, οι συνεχείς αλλαγές του προσωπικό, κατά τη φάση αποκέντρωσης της εταιρίας κ.α. Η τρίτη συνθήκη αποτελεί τη “Συμπεριφορά”. Στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για μια συμπεριφορά ή χαρακτήρα που επιτρέπει σε ένα ή και περισσότερους υπαλλήλους να διαπράξουν μία παράνομη πράξη σκοπίμως (Simeon, 2018).

Αναλυτικότερα και προκειμένου να κατανοηθεί το σύστημα της λογιστικής απάτης, θα πρέπει να εξετασθεί η δομή του. Θα πρέπει να αναλυθούν οι οδηγοί της απάτης, που δεν είναι άλλοι από το σκοπό, το σχέδιο, τη δράση κ.α. Τα κίνητρα και οι ευκαιρίες θεωρούνται ότι είναι οδηγοί της απάτης. Η διάκριση της απάτης από το σφάλμα γίνεται μέσω του σκοπού, ενώ μέσω του σχεδίου περιγράφονται οι πρακτικές που θα εφαρμοστούν για την εξαπάτηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Το αντικείμενο έχει να κάνει με το επίκεντρο της απάτης, ενώ η δράση έχει να κάνει με τη δραστηριότητα της απάτης γενικότερα (Asareetal., 2015).

2.2. Ορισμός λογιστικής απάτης

Μια επιχείρηση αναπτύσσει διάφορα κίνητρα, ώστε να παραποιεί τις οικονομικές καταστάσεις, τα οποία βασίζονται στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό της περιβάλλον. Δεν αποκλείονται, ωστόσο, τα ψυχωτικά ή ιδεολογικά κίνητρα. Τα κίνητρα εκκινούν από πιέσεις, όπως είναι οι απαιτήσεις της κεφαλαιαγοράς που επιβάλλουν ένα καθορισμένο τρόπο πώλησης μετοχών. Με τη λογιστική απάτη συνδέονται και κίνητρα τα οποία αφορούν ανάγκες αποζημίωσης ή χρεοκοπία αλλά και αυξημένες φιλοδοξίες από τα μέλη μιας επιχείρησης (Andon et al., 2018).

Υπάρχουν αρκετά κίνητρα που στοχεύουν στη λογιστική απάτη όπως είναι οι περιπτώσεις μια επιχείρηση να δανειστεί από τράπεζες ή πιστωτικά ιδρύματα, να ζητήσει κεφάλαια από χρηματιστήριο, να υπάρχει ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρηματικές μονάδες, το ύψος των διοικητικών αμοιβών και οι συνθήκες πραγμάτωσης συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων. Άλλα κίνητρα συγκεντρώνονται στις πιέσεις που δέχεται μια επιχείρηση από χρηματοοικονομικούς αναλυτές, στην συνθήκη υιοθέτησης μιας μερισματικής πολιτικής της επιχείρησης, στις πρακτικές των επιχειρήσεων για να φοροδιαφύγουν αλλά και σε προσωπικές βλέψεις των υψηλόβαθμων στελεχών ενός οργανισμού (Davidson, 2016).

Επιπρόσθετα, σε πολλές περιπτώσεις μια επιχείρηση παραποιεί τα ποσά των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με σκοπό να αυξήσει τα κεφάλαιά της και να δημιουργήσει εμπιστοσύνη ως προς τις δανειοληπτικές συνθήκες. Επίσης, οι επιχειρήσεις τείνουν να δείχνουν υψηλά ή αναπτυσσόμενα οικονομικά μεγέθη για να αποκτήσουν υψηλά κεφάλαια από το χρηματιστήριο. Από την άλλη, ο επιχειρηματικός ανταγωνισμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός και ως εκ τούτου πολλές από τις επιχειρήσεις τείνουν να παραποιούν τις οικονομικές καταστάσεις τους για να επιδεικνύουν καλύτερες οικονομικές δραστηριότητες. Ωστόσο, παρουσιάζονται και περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις επιθυμούν να περιορίσουν ή να εμποδίσουν την είσοδο από ανταγωνιστές στις δικές τους οικονομικές δραστηριότητες μέσω της πλαστικής υποβάθμισης της παρουσίασης των κερδών τους (Andon et al., 2018).

Ιδιαίτερο στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι παραποιούνται τα κέρδη μιας επιχείρησης με απώτερο σκοπό την αύξηση των μισθών των στελεχών, αφού αυτά τα δύο χαρακτηριστικά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Σχετικά με περιπτώσεις εξαγορών ή δυνητικών συγχωνεύσεων παρατηρείται παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης για να δείχνουν μια καλύτερη ή άρτια εικόνα στον κόσμο των επιχειρήσεων. Αυτό συνεπάγεται ότι εξασφαλίζουν τα καλύτερα δυνατά επενδυτικά οφέλη. Στα κίνητρα παραποίησης των οικονομικών στοιχείων εντάσσεται και η ανάγκη να ικανοποιηθούν και να επεκταθούν οι επιθυμίες και οι προβλέψεις που έχουν αναπτυχθεί από τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές (Asare et al., 2015).

Αποτελεί γεγονός πως η κατάσταση της φοροδιαφυγής υιοθετείται από τις επιχειρήσεις μικρού ή μεσαίου μεγέθους. Βασικός σκοπός τους είναι να ελαττώσουν τα κέρδη τους ως προς αυτό που προβάλλουν για να αποκομίζουν μικρότερη φορολογία, στοιχείο που εντοπίζεται έντονα στην Ελλάδα, καθώς είναι μια χώρα που απαρτίζεται από επιχειρήσεις τέτοιων μεγεθών. Φυσικά, δεν αποκλείεται το φαινόμενο να παραποιούνται οικονομικά δεδομένα από υψηλά στελέχη μιας επιχείρησης λόγω των προσωπικών κινήτρων να παραμείνουν στη θέση τους ή να δεχτούν κάποια προαγωγή (Davidson, 2016).

2.3. Πεδίο Εφαρμογής, Τρόποι/Μέθοδοι εφαρμογής και συνέπειες του φαινομένου της παραποίησης

Όσον αφορά το πεδίο εμφάνισης του προαναφερθέντος φαινομένου, αυτό είναι ευρύτατο. Η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων αφορά επιχειρήσεις ανεξαρτήτως δραστηριότητας, φήμης και δυναμικού. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί η ύπαρξη του φαινομένου

πιο συχνά σε επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ως πεδίο δραστηριότητάς τους τον κλάδο των ακινήτων και της υγείας, τη βιομηχανία, τις εταιρείες πετρελαιοειδών, καθώς και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Είναι προφανές ότι το σύγχρονο άνοιγμα των επιχειρήσεων στον κλάδο της ψηφιακής οικονομίας δε θα τις άφηνε ανέπαφες από πράξεις παραποίησης. Το ίδιο το φαινόμενο της αύξησης του διεθνούς εμπορίου τις τελευταίες δεκαετίες διευκολύνει κατά πολύ την εξάπλωση του φαινομένου σε όλο και περισσότερες χώρες.

Είναι προφανές ότι ο σκοπός για τον οποίο οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε πράξεις παραποίησης είναι η προσέλκυση κεφαλαίων, επενδυτών και συνεργατών, γεγονός το οποίο θα οδηγήσει στη βελτίωση της εικόνας της επιχείρησής τους. Αυτό καθίσταται ιδιαιτέρως εύκολο για μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορούν με μεγαλύτερη ευκολία να απορροφούν τις όποιες ζημιές τους προκληθούν.

Ένα επιπλέον στοιχείο που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων δεν είναι ένα θέμα που απασχολεί μόνο επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα, αλλά και επιχειρήσεις που ανήκουν στο δημόσιο ή στον ημιδημόσιο χώρο, καθώς και οργανισμούς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Stalebrink&Sacco, 2005). Η διαφορά μεταξύ των ιδιωτικών και δημοσίων επιχειρήσεων έγκειται κυρίως στο πεδίο από το οποίο επωφελούνται: στον ιδιωτικό τομέα οι παραποιήσεις γίνονται ως επί το πλείστον με σκοπό το οικονομικό όφελος, ενώ στο χώρο του δημοσίου το όφελος είναι κυρίως πολιτικό και περιλαμβάνει συνήθως την παρουσίαση ενός ψευδούς, εικονικού πλεονάσματος. Ο Greenle, ο Fischer, ο Gordon και ο Keating (2005), τέλος, επισημαίνουν ως λόγους δημιουργίας ενός περιβάλλοντος που απωθεί από κάθε καχυποψία το κοινωνικό πρόσωπο το οποίο φέρει η επιχείρηση, τους ελλιπείς και χαλαρούς ελέγχους όσον αφορά σε ζητήματα λογιστικής, καθώς και την απειρία στον επιχειρηματικό τομέα.

Παρατηρείται μια πληθώρα τεχνικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις με σκοπό την παραποίηση, κυρίως μέσω της συνεργασίας των επιχειρήσεων. Οι τεχνικές αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν δραστηριότητες όπως την εικονική αγορά ή πώληση (κυρίως σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα) ή οικονομικές απάτες, κυρίως μέσω της παρουσίασης της προκαταβολής μιας πώλησης στα λογιστικά βιβλία ως πώληση η οποία έχει περατωθεί. Αυτές οι ενέργειες παραποίησης γίνονται οργανωμένα και σε πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των διοικήσεων των δύο ή και περισσότερων επιχειρήσεων που συμμετέχουν στις πράξεις αυτές.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι μια ενέργεια που συνιστά λογιστική απάτη δεν είναι υποχρεωτικό να έχει την εκκίνησή της σε μια πράξη που είναι παράνομη. Σύμφωνα και με τον Dooley (2002), πολλές φορές ο σημαντικότερος παράγοντας στις πράξεις παραποίησης δεν είναι η παράβαση κάποιου νόμου ή η αθέτηση κάποιου θεσμού, αλλά ο ανθρώπινος νους που με τη δημιουργικότητά του μπορεί να επινοήσει μια σειρά λογιστικών παρατυπιών με σκοπό την εξαπάτηση των επενδυτών.

Πιο συγκεκριμένα, έχουν παρατηρηθεί μερικές μέθοδοι παραποίησης όπως να τιμολογούνται υπερβολικά οι πωλήσεις· χρήση λογισμού δαπανών επιπέδου 1% ή 2% σε εξαγωγές ή σε τουριστικές επιχειρήσεις, απουσία παραστατικών· έκδοση τιμολογίων με καθυστέρηση, συνήθως προς το τέλος της λήξης της χρήσης· γενική παράβλεψη έκδοσης τιμολογίων, με σκοπό την αποφυγή πληρωμής του φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) (Bhundia, 2012). Όσον αφορά τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για παραποίηση, αυτές παρουσιάζονται κυρίως σε τέσσερα πεδία: στις ενσώματες ακινητοποιήσεις, στις ασώματες ακινητοποιήσεις, στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και στις συμμετοχές (Murhadi, 2011).

Στις ενσώματες ακινητοποιήσεις (π.χ. οικόπεδα) αποφεύγεται να γίνονται αποσβέσεις, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της αξίας του Ενεργητικού. Παραποιήσεις τέτοιου είδους μπορεί να οδηγήσουν σε επιπτώσεις στους χρηματοδοτικούς δείκτες, όπως για παράδειγμα τον δείκτη ROI που έχει ως αντικείμενο αναφοράς την απόδοση των κεφαλαίων που έχει επενδύσει η επιχείρηση. Συνήθως οι επιχειρήσεις, στοχεύοντας στην ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, προχωρούν στην εμφάνιση κερδών μεγαλύτερων από τα πραγματικά έτσι ώστε να μην προβούν σε αποσβέσεις ή αν αναγκαστούν να το κάνουν, οι αποσβέσεις να πραγματοποιηθούν με τη χρήση μειωμένων συντελεστών. Σύμφωνα με τον Μπαραξέλη (1998) οι αποσβέσεις διακρίνονται από βαρύνουσα σημασία, καθώς αποτελούν πηγή χρηματοδότησης για μια εταιρεία. Αυτό συμβαίνει διότι όσα ποσά συνδέονται με αποσβέσεις είναι αφορολόγητα και ως εκ τούτου η επιχείρηση τα διατηρεί στο απόθεμά της.

Στις ασώματες ακινητοποιήσεις ακολουθείται διαφορετική πορεία. Πιο συγκεκριμένα, έχοντας ως στόχο την αύξηση των κερδών τους οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε μεταφορά των δεδουλευμένων εξόδων χρήσης σε λογαριασμό του Πάγιου Ενεργητικού, φαινόμενο που δηλώνεται ως «Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς σύμβασης». Μεταφέροντας αυτούς τους τόκους από το κόστος περιόδου στο κόστος προϊόντος πραγματοποιείται όντως αύξηση των κερδών, καθώς πλέον το κόστος του προϊόντος ενσωματώνεται στο ίδιο το προϊόν και πηγαίνει στο απόθεμα, επιβαρύνοντας άρα τα

αποτελέσματα της χρήσης όταν η επιχείρηση προβεί σε πώληση του προϊόντος (Mithas et al., 2012). Επίσης, σύμφωνα με τη νομοθεσία η υπεραξία ή η δημοτικότητα και η πελατεία της επιχείρησης πρέπει να αποσβένονται είτε εφάπαξ είτε εντός πέντε ετών, γεγονός που παραβλέπεται από τις εταιρείες, οι οποίες προβαίνουν σε συνεχή εφάπαξ απόσβεση με αποτέλεσμα την εμφανή βελτίωση της εικόνας των αποτελεσμάτων χρήσης (Dischinger & Riedel, 2011).

Στις συμμετοχές η γραμμή που ακολουθείται από τους Managers των εταιρειών είναι η συχνή μεταφορά των συμμετοχών σε χρεόγραφα, με σκοπό κυρίως τη βελτίωση του δείκτη ρευστότητας. Ωστόσο, τα χρεόγραφα ως στοιχεία ανήκουν στο κυκλοφορούν Ενεργητικό, οπότε επηρεάζεται και σε αυτή την περίπτωση ο δείκτης ROI που εμφανίζεται σε επίπεδα υψηλότερα του πραγματικού (Botchkarev et al., 2011).

Τέλος, στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις πραγματοποιείται μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους τους στις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, πάλι με απώτερο σκοπό την άνοδο του δείκτη άμεσης ρευστότητας. Παρά την άνοδο του δείκτη, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων στην περίπτωση αυτή δεν μεταβάλλεται (Pora, 2015).

Υπάρχει ωστόσο μια ακόμη τεχνική την οποία χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να αλλοιώσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η τεχνική αυτή συνίσταται στην αποτίμηση των πεπαλαιωμένων εμπορευμάτων από πλευράς των εταιρειών στην τιμή που τα απέκτησαν και όχι στην τιμή που πουλήθηκαν (Ali Shah et al., 2011). Με την τεχνική αυτή δεν γίνεται εμφανής η ζημία στο τέλος και κατ' επέκταση τα κέρδη παρουσιάζονται αρκετά πιο αυξημένα. Στην περίπτωση αυτή επηρεάζονται τόσο ο δείκτης αποδοτικότητας ROI, αλλά και ο δείκτης γενικής ρευστότητας (Bendavid et al., 2012). Μια συνήθης μέθοδος παραποίησης προκειμένου να υπάρξει επίδραση στην αξία του τελικού αποθέματος και στο κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν, όπως και στον Ισολογισμό και στα αποτελέσματα χρήσης, είναι οι τροποποιήσεις των μεθόδων που γίνεται η αποτίμηση από την LIFO στην FIFO (Sabauri, 2015).

Οι προαναφερθέντες τρόποι και μέθοδοι είναι οι πιο εύκολα αντιληπτοί. Ωστόσο είναι βέβαιο ότι υπάρχει ακόμη μια πληθώρα τρόπων με τους οποίους οι εταιρείες καταφέρνουν να προβούν σε παραποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων οι οποίοι δεν είναι εύκολο να γίνουν αντιληπτοί (Ifeanyi-chukwu et al., 2019). Δεν πρέπει να παραβλέψουμε, τέλος, το γεγονός ότι οι managers των εταιρειών οφείλουν να προτείνουν διαρκώς τρόπους βελτίωσης

της εικόνας της επιχείρησης, αλλά αυτό δε γίνεται πάντα με νόμιμες μεθόδους και πραγματικά στοιχεία.

2.4. Λογιστική απάτη: Η περίπτωση της Ελλάδας

Το ελληνικό περιβάλλον έχει επιδείξει κάποιες καταστάσεις παραπλάνησης και εξαπάτησης σε επενδυτές, στοιχείο που διατέθηκε από το χρηματιστήριο Αθηνών στο πλαίσιο ελέγχου των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στο χρηματιστήριο. Παρατηρήθηκε πως οι επιχειρήσεις στόχευαν στην παρουσίαση ελαττωμένων κερδών με σκοπό την ελαχιστοποίηση του φορολογικού βάρους. Ο τρόπος επίτευξης αυτού πραγματοποιόταν δια μέσου της παρουσίασης υψηλών εξόδων (Lois et al, 2019).

Επιπρόσθετα, με την είσοδο της χώρας στο διεθνές εμπόριο διαπιστώθηκε ανάπτυξη του φαινομένου της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς αυξήθηκε και ο επιχειρηματικός ανταγωνισμός (Repousis, 2016). Παράλληλα, αυτό ωθεί στην διαπίστωση ότι το κράτος επιβάλλεται να πραγματοποιεί ελέγχους, μέσω των οποίων θα διαπιστώνονται οι παραπλανήσεις και οι παραποιήσεις που πραγματώνουν οι εταιρείες. Με αυτόν τον τρόπο θα έπρεπε να υπάρχουν κυρώσεις στους παραβάτες, ώστε να μειωθεί ή και να διακοπεί ολοκληρωτικά το φαινόμενο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων.

2.4.1. Η Περίπτωση της ΑΣΠΙΣ Πρόνοια

Η Ασπίς Πρόνοια υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες ασφαλιστικές ελληνικές εταιρείες. Ιδρύθηκε το 1944 στην Αθήνα, όπου και παρέμεινε για τα επόμενα χρόνια της λειτουργίας της. Το 1986 πραγματοποιείται η εξαγορά ενός μεγάλου μετοχικού ποσοστού και έτσι και δημιουργείται ένας από τους κύριους μετόχους της Ασπίς. Ακολουθεί μία πορεία επενδύσεων και συγχωνεύσεων του Ομίλου Ασπίς Πρόνοια από το 1990 με τη σταδιακή ίδρυση της Ασπίς Πρόνοια Ζημιών, την Αμοιβαίων Κεφαλαίων, της ASPIS BANK και Ασπίς Χρηματιστηριακή. Τέσσερα χρόνια μετά η εταιρεία εισάγεται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και το 2002 έξι ασφαλιστικές εταιρείες του Ομίλου Ασπίς ενώθηκαν σε μία, με το όνομα COMMERCIAL Value A.A.E.

Από το 2000 η Ασπίς αντί να επενδύει τα ασφάλιστρα Aspis Bonds σε μερίδια αντίστοιχων ποσών για τους πελάτες της, παρατηρήθηκε ότι τα εκμεταλλευόταν για την κάλυψη λειτουργικών της εξόδων αλλά και ελλειμμάτων της, με αποτέλεσμα το 2002 η Ασπίς να αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά ζητήματα. Συγκεκριμένα, για το έτος 2001, οι εισπράξεις

της από τα aspis bonds ανέρχονταν στα 66 εκατομμύρια ευρώ. Αντί να επενδύσει το ποσό αυτό στην αγορά αντίστοιχων μεριδίων, ξόδεψε τα 42 εκατομμύρια για άλλες υποχρεώσεις της. Η απόφασή της αυτή οδήγησε στη δημιουργία του προϊόντος aspis plus, το οποίο έδινε τη δυνατότητα στους πελάτες της να εξαγοράσουν τα aspis bonds με aspis plus. Την περίοδο αυτή καταγράφηκαν λογιστικές αλλοιώσεις που σκοπό είχαν τη δημιουργία μίας εικονικής αύξησης των κεφαλαίων της, στο ποσό που ανερχόταν στα 27 εκατομμύρια ευρώ. Μεγάλο μέρος των ετήσιων ζημιών δεν καταγραφόταν στα λογιστικά βιβλία. Το 2004 προχώρησε σε αναπροσαρμογή και αύξηση της αξίας των ακινήτων της κατά 50 εκατομμύρια ευρώ. Η κίνησή της αυτή είχε ως αποτέλεσμα να αναλάβει την διαχείριση των ασφαλιστικών της εταιρειών η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α), όπου και παρατηρήθηκε έλλειμμα ύψους 130 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο ήταν ανάγκη να καλυφθεί. Η ΕΠ.Ε.Ι.Α επεδίωξε με ποικίλους τρόπους να βοηθήσει την ΑΣΠΙΣ να καλύψει το ποσό των 237 εκατομμυρίων ευρώ ώστε να ορθοποδήσει, κάτι το οποίο δεν μπόρεσε ποτέ η Ασπίς να πραγματοποιήσει και με αυτό τον τρόπο οδηγήθηκε σε καθεστώς εκκαθάρισης και κατάρρευσής της, αφήνοντας έναν τεράστιο αριθμό ασφαλισμένων της εκτεθειμένους. Σημειωτέων ότι για την εν λόγω υπόθεση κρίθηκαν αθώοι οι 12 από τους 14 κατηγορούμενους.

Κατόπιν αγωγής πρώην πελατών του Ομίλου προς το ελληνικό δημόσιο, κύριο αίτιο ήταν η στάση ανευθυνότητας και ανικανότητας των κρατικών ελεγκτικών αρχών να διαπιστώσουν, να αποκαλύψουν και να βοηθήσουν στον περιορισμό του ελλείμματος.

2.4.2. Η Περίπτωση της Τράπεζα Κρήτης

Το σκάνδαλο της Τράπεζα Κρήτης έλαβε χώρα κατά τα τέλη της δεκαετίας του 80 και αρχές της δεκαετίας του 90, αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά σκάνδαλα που έχουν διαδραματιστεί στην Ελλάδα. Συμμετοχή είχαν ο τότε Διευθυντής της Τράπεζας καθώς και ονόματα των τότε κυβερνητικών στελεχών. Μετά από μία περίοδο μετανάστευσης στην Αμερική, κατά την οποία κατηγορήθηκε για 64 αδικήματα σε απάτες, επιστρέφει στην Ελλάδα το 1979 και ξεκινάει να εργάζεται στην Τράπεζα Κρήτης ως διευθυντής συναλλάγματος και στη συνέχεια το 1981 αναλαμβάνει χρέη διευθυντή στο τμήμα λογιστικής, θέση η οποία του έδινε πρόσβαση στο δικαίωμα μεταφοράς χρημάτων από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Καταχράται λεφτά από τα αποθέματα της Τράπεζας Κρήτης ύψους 33,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, τοποθετώντας τα σε προσωπικούς του

λογαριασμούς. Στα επόμενα χρόνια καταφέρνει να γίνει πρόεδρος και βασικός μέτοχος της Τράπεζας Κρήτης. Ως πρόεδρος μπορούσε να ελέγχει όλους τους υπαλλήλους και να τους χρησιμοποιεί για πλαστογραφίες και παραποιήσεις των εγγράφων της Τράπεζας, ενώ προέβη και σε δωροδοκίες δημοσίων προσώπων. Κατάφερε να δημιουργήσει ένα δίκτυο συγκάλυψης το οποίο επεκτεινόταν και στον Τύπο καθώς του ανήκαν εφημερίδες και περιοδικά. Μέσω των δωροδοκιών του σε πρόσωπα της τότε κυβέρνησης, είχε επιτύχει την αποφυγή φορολογικών ελέγχων. Μετά από μία σειρά αποκαλύψεων υπεξαιρέσεων και δωροδοκιών ο Πρόεδρος της Τράπεζας Κρήτης οδηγείται στη Δικαιοσύνη όπου λαμβάνει την ποινή της φυλάκισης.

Κεφάλαιο 3: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Στα προηγούμενα κεφάλαια της εργασίας αναλύθηκαν οι έννοιες της λογιστικής, εστιάζοντας στην περίπτωση της δημιουργικής λογιστικής υπό τη μορφή της απάτης για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης. Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύονται οι τεχνικές που εφαρμόζονται για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Αρχικά αναλύονται τα κίνητρα των επιχειρήσεων για την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής και την πλασματική αύξηση των κερδών και στη συνέχεια αναλύονται οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, καθώς και τα κίνητρα για την παραποίησή τους. Επιπροσθέτως, αναλύεται η περίπτωση της μεγιστοποίησης της αποζημίωσης στελεχών μιας εταιρείας καθώς και της εταιρικής αξίας και της μεγιστοποίησης της μετοχικής τιμής της επιχείρησης. Επιπλέον, αναλύονται τα κίνητρα για τη μείωση του κόστους κεφαλαίων και της διακύμανσης των κερδών και τέλος, η επίδραση των συμβολαίων και των συμβολαίων δανεισμού για την επιχείρηση.

3.1. Τρόποι παραποίησης κερδών των επιχειρήσεων

Οι βασικές παράμετροι, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τις εταιρείες που επιθυμούν να επιδείξουν πλασματική αύξηση κερδών σχετίζονται με δύο κατηγορίες κινήτρων. Αρχικά, υπάρχει το κίνητρο της προσωπικής ασφάλειας και αύξηση αυτής της ασφάλειας και σε δεύτερο βαθμό η εξασφάλιση μιας εικόνας της εταιρείας που η παρουσίαση των κερδών της θα την ωφελήσει στο έπακρο. Οι αμοιβές των υψηλόβαθμων στελεχών επιβάλλεται να συσχετίζονται με τα γνωστοποιημένα κέρδη της επιχείρησης, την τιμή της μετοχής και την πρακτική πίεση για κυβερνητικές χρηματοδοτήσεις.

Πιο αναλυτικά και σχετικά με την εξασφάλιση της προσωπικής ασφάλειας των στελεχών μιας επιχείρησης, οι managers αυτής επιδιώκουν μια πλασματική απεικόνιση κερδών ώστε να αυξάνουν στο μέγιστο τις αποζημιώσεις, να σταθεροποιήσουν ή να αυξήσουν την δυναμική τους με συνέπεια την εργασιακή ασφάλεια και κατ' επέκταση να εξασφαλίσουν μια δυναμική προαγωγή. Από την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη μιας θετικής εικόνας της επιχείρησης πραγματοποιείται από τα ανώτερα στελέχη της διοίκησης με σκοπό την άμεση δημιουργία οφελών για την εταιρεία τους (Dass, 2018).

Οι στόχοι των ανώτατων στελεχών προσανατολίζονται στην προσπάθεια μεγιστοποίησης της μετοχικής τιμής, η οποία είναι υπεύθυνη για την αύξηση της εταιρικής αξίας και στην

ελαχιστοποίηση της περίπτωσης να χρεοκοπήσει η εταιρία τους. Επιπλέον, στους στόχους εμπεριέχονται η αποφυγή παραβίασης γνωστών περιοριστικών αρχών που συνδέονται με τα χρέη και η καλύτερη δυνατή μείωση των κανονιστικών παρεμβάσεων με σκοπό την αποφυγή απόδοσης κατηγοριών στην επιχείρηση σχετικά με μονοπωλιακές ή αντικαταναλωτικές μεθόδους και πρακτικές (Dass, 2018).

Επιπρόσθετα, σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων φαίνεται πως ιστορικά, το έτος 1938 δημιουργείται ο θεσμός των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην ήπειρο της Αυστραλίας. Ακολουθούν η Μεγάλη Βρετανία (1947), η Γερμανία (1965) και η Γαλλία (1967). Η Ελλάδα προσαρμόστηκε σε αυτή τη νομοθεσία το 1987. Ωστόσο, από το έτος του 1997 οι ελληνικές εταιρείες εκκίνησαν να δημοσιεύουν ανά τρεις μήνες τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Αποτελεί γνωστό φαινόμενο ότι από το έτος του 2005 εφαρμόζονται στην Ελλάδα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.), τα οποία όριζαν πως οι εισηγμένες εταιρείες υποχρεούνται να δημοσιεύουν όλες τις οικονομικές καταστάσεις (ενδιάμεσες, εξάμηνες, ετήσιες).

Σημειώνεται πως οι οικονομικές καταστάσεις ενσωματώνουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία είναι ο ενοποιημένος ισολογισμός, η ενοποιημένη κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης, η ενοποιημένη κατάσταση των πηγών αλλά και της χρήσης κεφαλαίων, η ενοποιημένη κατάσταση των λειτουργικών ταμειακών ροών, η έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου που παρουσιάζεται στους μετόχους και οι λογιστικές πρακτικές για όλες τις παραπάνω καταστάσεις.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις χαρακτηρίζονται από μια θεμελιώδη αρχή που είναι η αντίληψη ότι ο ενοποιημένος όμιλος αποτελεί μια εταιρεία/επιχείρηση. Η έννοια της ενοποίησης αποτελεί μια διαδικασία που συγκεντρώνει όλες τις οικονομικές καταστάσεις. Αυτές οι καταστάσεις συμπυκνώνουν συνολικά τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου, που πρέπει να περιγραφεί και να παρουσιαστεί ως μια μονάδα. Κατά συνέπεια ο όρος όμιλος αποτελείται από τις άμεσα και έμμεσα θυγατρικές του εταιρείες συνολικά. Η μητρική επιχείρηση θα είναι αυτή που κατέχει μια ή και άλλες θυγατρικές, οι οποίες με τη σειρά τους είναι αυτές που ελέγχονται από μια μητρική.

Πέραν αυτών μια εταιρεία ενδέχεται να είναι και συγγενής, στοιχείο που επιδεικνύει ότι υπάρχει ένας επενδυτής που διαδραματίζει ισχυρό ρόλο στην οικονομία και στη διοίκηση μιας επιχείρησης και κατ' επέκταση δεν είναι θυγατρική ούτε προέκυψε από κοινοπραξία. Οι εταιρείες σε κοινοπραξία είναι αυτές που έχουν δύο ή παραπάνω μέλη, τα οποία δέχονται

κάποια κοινή επιτήρηση. Επιπρόσθετα, οι υποκείμενες σε ενοποίηση εταιρείες κρίνονται οι μητρικές αλλά και οι θυγατρικές όπως ορίζεται από τον Νόμο 2190/1920, άρθρο 90, παράγραφος 2.

Εν συνεχεία, η έννοια του ισολογισμού (balance sheet) ορίζεται ως η λογιστική κατάσταση χρηματοοικονομίας, που παρουσιάζει την οικονομική κατάσταση μιας εταιρείας σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Ο ισολογισμός κατηγοριοποιείται σύμφωνα με τη διάρκεια σύνταξής του και σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν. Αναλογικά με τα προηγούμενα, προκύπτει ότι ένας ισολογισμός κατηγοριοποιείται σε:

- Τακτικό ισολογισμό: σύνταξη ανά έτος με σκοπό τη ρεαλιστική απεικόνιση της οικονομίας μιας εταιρείας.
- Περιοδικό ισολογισμό: σύνταξη σε λιγότερο από ένα έτος με έναν καθορισμένο σκοπό.
- Ισολογισμός εκκαθάρισης: σύνταξη σε καταστάσεις επίλυσης προβλημάτων και εκκαθάρισης θεμάτων μιας επιχείρησης.
- Ενοποιημένος ισολογισμός: σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών στοιχείων όλων των εταιρειών που αποτελούν έναν όμιλο.

Γενικότερα, ο ισολογισμός αναπαριστά τα στατιστικά στοιχεία μιας εταιρείας και προσφέρει πληροφορίες για υπαρκτά στοιχεία της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης για μια καθορισμένη χρονική περίοδο.

Πιο συγκεκριμένα, ο όρος “παραποίηση οικονομικών καταστάσεων” δεν ορίζεται με έναν μοναδικό και ακριβή τρόπο στο σύνολο της διεθνούς βιβλιογραφίας – γεγονός που προκαλεί έκπληξη, κυρίως λόγω της διαδεδομένης χρήσης του. Ήδη στον Καζαντζή (2006) παρατηρούμε ότι η παραποίηση αντιμετωπίζεται ως ένα φαινόμενο το οποίο μπορεί να αποδοθεί ποικιλοτρόπως. Παραποίηση, κατά τον Σπαθή (2002) θεωρείται οποιαδήποτε παράλειψη ή σφάλμα κατά τη σύνταξη μιας χρηματοοικονομικής κατάστασης, αν αυτά συμβάλλουν στη διαστρέβλωση της εικόνας της επιχείρησης, όπως αυτή είναι πραγματικά.

Ένας εμπεριστατωμένος ορισμός παρέχεται και από το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο υπ’ αριθμόν 240, όπου η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων είναι μια ενέργεια εκούσια και εσκεμμένη με σκοπό να παρουσιάσει ψευδώς τις εκάστοτε οικονομικές καταστάσεις, προερχόμενη ως επί το πλείστον από διοικητικούς αλλά και υπαλλήλους. Δίνεται

επιπρόσθετα ένας ορισμός για την απάτη, η οποία αποτελεί μια αλλοίωση ή/και νόθευση των καταχωρήσεων και της αναπαράστασης στοιχείων του ενεργητικού, πιθανή απόκρυψη ή/και παράλειψη λογιστικών αποτελεσμάτων από εγγραφές, καταχώρηση συναλλαγών που είναι πλαστές, και εφαρμογή των λογιστικών αρχών και προτύπων με τρόπο καταχρηστικό.

Τρεις ακόμη ορισμοί στο ίδιο πνεύμα παρέχονται από τον Razaee Z., τον Wallace, και τον Thomson. Σύμφωνα με τον Razaee Z. (2005) η απάτη που προκύπτει με τη διαδικασία της αλλοίωσης των οικονομικών καταστάσεων είναι εσκεμμένη προσπάθεια για εξαπάτηση από πλευράς των επιχειρήσεων με απώτερο στόχο να παραπλανήσουν τους χρήστες τους, είτε επενδυτές είτε πιστωτές. Στον Wallace (1995) αναφέρεται η παραποίηση ως μια μορφή ενεργειών η οποία έχει σχεδιαστεί ηθελημένα με σκοπό να παραπλανήσει, και η υλοποίηση της οποίας πραγματοποιείται με μη γνήσια έγγραφα ή απεικονίσεις μέσω των οποίων υποστηρίζεται η προαναφερθείσα παραποίηση. Στον Thomson (2005), τέλος, η παραποίηση ορίζεται ως η χρήση “έξυπνων επινοήσεων” οι οποίες έχουν πάλι ως σκοπό να παρουσιάσουν διαστρεβλωμένη την χρηματοοικονομική απόδοση μιας επιχείρησης για να οδηγήσει στο εκάστοτε επιθυμητό αποτέλεσμα (ο ορισμός αυτός δίνεται βάσει μιας έρευνας που διεξήχθη από τον Beneish).

Από την άλλη πλευρά, παρατηρείται μια διαφοροποίηση στον ορισμό που παρέχεται από την εταιρεία ALC Services Ltd (2005). Στην παρούσα περίπτωση γίνεται αναφορά του όρου «υπαλληλική παραποίηση» σύμφωνα με την οποία ένας υπάλληλος δύναται να χρησιμοποιήσει την ιδιότητά του ως επαγγελματίας με σκοπό την ατομική του ωφέλεια και τον πλουτισμό του, χρησιμοποιώντας τους πόρους μιας επιχείρησης με εκουσίως εσφαλμένο τρόπο και χωρίς σωστή εφαρμογή τους.

Ολοκληρώνοντας με τους ορισμούς, προκύπτει το σαφές συμπέρασμα ότι η παραποίηση γίνεται αντιληπτή ως μια πράξη εκούσια και εσκεμμένη με απώτερο σκοπό το ίδιο και σαφώς παράνομο κέρδος.

Προχωρώντας στα κίνητρα που μπορεί να εξωθήσουν ένα άτομο στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων, γίνεται κατανοητό ότι είναι κυρίως οικονομικής φύσεως με σκοπό την προσέλκυση καινούριων επενδυτών (Lin et al., 2014). Άλλα, λιγότερο συνήθη κίνητρα μπορούν να θεωρηθούν το ιδεολογικό υπόβαθρο που φέρει μια επιχείρηση, αλλά και η εγωκεντρική ανταγωνιστικότητα της διοίκησης της επιχείρησης που προσπαθεί διακαώς να καθιερωθεί ως ηγέτιδα στον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται, δρώντας σχεδόν μονοπωλιακά (Karuna et al., 2012).

Οι συνέπειες του φαινομένου αυτού γίνονται συνήθως εμφανείς στις δυναμικές των σχέσεων που δημιουργεί και διατηρεί η επιχείρηση μεταξύ των συνεργατών της, είτε απλών επενδυτών είτε χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και με τους πιστωτές της. Μια πιθανή σπίλωση του ονόματος της, ή ακόμη και η δυσφήμιση, μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές βλάβες στην επιχείρηση με τη δημιουργία ενός κλίματος αναξιοπιστίας και απουσίας εμπιστοσύνης που με τη σειρά του θα οδηγήσει στην μείωση αξίας της μετοχής της, που με τη σειρά του μπορεί να συμβάλλει στο να τεθεί η επιχείρηση σε επιτήρηση για μια σημαντική χρονική περίοδο. Πέραν του ελέγχου στον οποίο τίθεται η επιχείρηση, υπάρχει η πιθανότητα να επιβληθούν χρηματικά πρόστιμα και ποινές φυλάκισης στα εμπλεκόμενα στελέχη της επιχείρησης (Shivdasani & Song, 2011).

3.2. Κίνητρα παραποίησης οικονομικών καταστάσεων

3.2.1. Η περίπτωση μεγιστοποίησης της αποζημίωσης στελεχών μιας εταιρείας

Είναι γνωστό πως οι managers των επιχειρήσεων λαμβάνουν πέραν του μισθού τους και τα «bonus», τα οποία διαμορφώνονται από την επίτευξη -ή μη- κάποιων καθορισμένων στόχων. Οι στόχοι μπορούν να είναι βραχυπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι και σχετίζονται με την υπέρβαση κάποιου χαμηλού ορίου όπως είναι η μετέπειτα απόδοση περιουσίας. Η επίτευξη ενός τέτοιου στόχου περιλαμβάνει κάποιο χρηματικό bonus που ενσωματώνεται στον ήδη υπάρχοντα βασικό μισθό ενός manager.

Στα μακροπρόθεσμα κίνητρα εντάσσεται και το μετοχικό δικαίωμα προαίρεσης, το οποίο σχετίζεται άρρηκτα με τις μετοχικές τιμές, στην περίπτωση που αυτές έχουν ξεπεράσει το καθορισμένο κατώτατο σημείο. Συμπληρωματικά, η έρευνα (Yu et al., 2018) παρουσιάζει ότι οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα ενσωμάτωναν μακροπρόθεσμα ή βραχυπρόθεσμα προγράμματα μέσω των οποίων υπολόγιζαν την αποδοτικότητα σε σχέση με τα γνωστοποιημένα λογιστικά μεγέθη. Μάλιστα, από τις συμμετέχουσες εταιρείες το 47% έως το 55% πραγμάτωνε αυτά τα προγράμματα υπολογισμού αποδοτικότητας.

Αυτοί οι παραπάνω υπολογισμοί αποτελούν λογιστικές μετρήσεις, οι οποίες σχετίζονται με τις αποζημιώσεις των στελεχών. Πιο συγκεκριμένα, οι λογιστικές μετρήσεις αποτελούν ταμειακές ροές, απόδοση επί των μετοχών (return on equity), απόδοση επί των επενδυμένων κεφαλαίων (return on assets), τα κέρδη που προκύπτουν ανά μετοχή (EPS),

λειτουργικά ή και καθαρά κέρδη, και τις αποδόσεις που έχουν οι μετοχές σε συνολικό επίπεδο. Όλες αυτές οι ενέργειες συνδέονται με την επιθυμία των managers να μεγαλώσουν τις οικονομικές απολαβές και για αυτό πραγματοποιούν πρακτικές επινοητικής λογιστικής στα ποσά τα οποία είναι συνδεδεμένα με τα μεγέθη των οικονομικών τους απολαβών. Βασικό επακόλουθο αυτής της πρακτικής είναι η καλύτερη δυνατή αύξηση της αποζημίωσή τους.

Τα προαναφερόμενα επιβεβαιώνονται από ποικίλες εμπειρικές μελέτες (Perry et al., 2017; Tahir et al., 2019), οι οποίες ερευνούν τις πρακτικές των managers, εφόσον τα bonus ανά έτος σχετίζονταν με τα γνωστοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα. Συνεπώς, σε καταστάσεις οι οποίες υπολογίζονταν να έχουν υπερβεί το ανώτατο bonus, τα διοικητικά στελέχη πραγμάτων διάφορα λογιστικά τεχνάσματα τα οποία σχετίζονταν απόλυτα με τη διακριτική ευχέρεια των managers. Αυτό συνεπαγόταν πως τα έξοδα θα περιορίζονταν ανά έτος και το υπόλοιπο που έμενε μετατοπιζόταν σε μελλοντικές ενέργειες. Ωστόσο, σε περίπτωση που το μέγεθος από τα κέρδη κυμαινόταν κάτω από το σημείο bonus, τότε αυτό δεν εισπράττεται. Συνεπώς, μέσω της διακριτικής προαίρεσης- managerial discretion- το ποσό των κερδών θα περιοριζόταν αρκετά με αποτέλεσμα την μελλοντική μετατόπιση ενός μέρους των κερδών (Healy&Wahlen, 1999).

Από τα παραπάνω προκύπτει πως τα στελέχη πραγματώνουν ενέργειες σχετικές με παραποίηση γνωστοποιημένων κερδών έπειτα από τα προβαλλόμενα κίνητρα των επιχειρήσεων που εργάζονται να προσανατολιστούν σε τέτοιες ενέργειες. Επιπλέον, φαίνεται εύλογη η διαπίστωση ότι οι managers οδηγούνται σε παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων με απώτερο στόχο την μεγέθυνση των οικονομικών τους αποζημιώσεων.

3.2.2. Εταιρική αξία και μεγιστοποίηση μετοχικής τιμής

Η DeChow (1994) υποστηρίζει ότι οι τιμές των μετοχών συνδέονται με τα καθαρά κέρδη αντί των λειτουργικών ταμειακών ροών, καθώς τα γνωστοποιημένα κέρδη είναι αυτά που ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση της εταιρικής αξίας. Η αξία μιας εταιρείας σχετίζεται και με τα δυνητικά καθαρά κέρδη, αφού χρησιμοποιεί ένα προεξοφλητικό επιτόκιο, το οποίο είναι κατάλληλο σε περιπτώσεις κινδύνου. Αυτό ισούται με το κόστος κεφαλαίου οποιασδήποτε εταιρείας. Η εφαρμογή αυτού του παραδείγματος επιβάλλει την ορθή εκτίμηση των καθαρών κερδών σε όλες τις δυνητικές περιόδους, στοιχείο που είναι αρκετά δύσκολο. Ως εκ τούτου, η οικονομική ανάλυση απλοποιείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να πραγματώνει προβλέψεις

εντός πέντε ετών και απλοποιείται πιο πολύ στην πιθανότητα τα καθαρά κέρδη κάθε έτους να επιδείξουν μελλοντική σταθερότητα.

Η αύξηση της τιμής της μετοχής και η σταθεροποίησή της επιβάλλει κάποιες λογιστικές μεθόδους, οι οποίες θα συντελούν στη μη μεταβλητότητα των κερδών. Αυτή η πρακτική σχετίζεται με τη λεγόμενη «εξομάλυνση κερδών» (incomes smoothing). Πιο αναλυτικά, οι managers δύνανται να παρουσιάζουν μεγαλύτερες τις τιμές των μετοχών μέσω της μείωσης της μεταβλητότητας των γνωστοποιημένων κερδών. Φυσικά, πρέπει να γίνει λόγος για το ποσοστό που μια τιμή μπορεί να αυξηθεί μέσω της ομαλοποίησης των κερδών. Ο όρος «ποιότητα των κερδών» χρησιμεύει στο να διαπιστωθεί η ποιότητα των καθαρών κερδών μιας επιχείρησης. Δηλαδή, η ποιότητα των γνωστοποιημένων κερδών θα είναι πιο υψηλή αν προβλεφθούν κατά τη χρήση της τα μελλοντικά κέρδη χωρίς να έπεται κάποια παραπάνω ανάλυση. Σε αντίθετη περίπτωση, τα κέρδη δε θα είναι το ίδιο ποιοτικά εάν επιβάλλεται ο οικονομικός αναλυτής για να διαμορφώσει αξιόπιστους υπολογισμούς των εσόδων σε μετέπειτα χρόνο.

Ειδικότερα, πρέπει να αναφερθεί ότι η χρήση λογιστικών χειρισμών είναι υπεύθυνη για την μείωση της κατανόησης και της κρίσης για το κατά πόσο είναι ποιοτικά τα κέρδη και η τιμή της μετοχής. Αυτό συνεπάγεται ότι περιορίζεται και η εικόνα για την αξία μιας εταιρείας. Παράλληλα, με αυτή τη μέθοδο παρατηρείται και μεταβλητότητα των καθαρών κερδών, η οποία αυξάνεται σε όλη την περίοδο πραγμάτωσης. Όλα αυτά ωθούν στη διαπίστωση ότι η υψηλότερη τιμή στη μετοχή μιας επιχείρησης πραγματοποιείται με την ύπαρξη της χαμηλότερης δυνατής μεταβλητότητας (Morais (et al., 2018).

3.2.3. Κίνητρο για μείωση κόστους κεφαλαίων και διακύμανσης των κερδών

Το μετοχικό κεφάλαιο επηρεάζεται απόλυτα από την περίπτωση χρεωκοπίας, γεγονός που συνεπάγεται δυνητική ύπαρξη οικονομικού κινδύνου της εταιρείας. Πιο αναλυτικά, το μετοχικό κόστος κεφαλαίου θα αυξηθεί σε περίπτωση υψηλού οικονομικού κινδύνου. Αυτό συμβαίνει καθώς οι μέτοχοι επιθυμούν υψηλότερες αποδόσεις σχετικές με αποζημιώσεις ανάλογα με τον κίνδυνο που έχει η δραστηριότητα που δουλεύουν. Υπάρχουν υποδείγματα που βοηθούν να προβλεφθεί μια χρεωκοπία (Patro & Kanagaraj, 2016).

Οι McKee και Lensberg (2002) ενσωμάτωσαν ένα υπόδειγμα για να εφαρμόσουν έναν γενικό προγραμματισμό σε 291 αμερικανικές εισηγμένες επιχειρήσεις στο χρηματιστήριο κατά την περίοδο ετών 1991 έως 1997. Αυτό το υπόδειγμα λειτουργεί με τρεις μεταβλητές και παρουσιάζει την πιθανότητα χρεωκοπίας με όρια από μηδέν (0) έως ένα (1). Αυτό

σημαίνει πως αν επιδείξει το μοντέλο πιθανότητα χρεωκοπίας σε 0,5, τότε το 80% θα έχει ακρίβεια ως προς την πιθανότητα χρεωκοπίας ένα έτος πριν επέλθει ρεαλιστικά μια χρεωκοπία. Συγκεκριμένα, στην έρευνα χρησιμοποιήσαν τρεις μεταβλητές εντός του μοντέλου για να μετρήσουν το μέγεθος της εταιρείας (log 10- περιουσιακά στοιχεία/1000), την κερδοφορία (καθαρά κέρδη-περιουσιακά στοιχεία), ρευστότητα (ταμειακές ροές/διαθέσιμες μελλοντικές υποχρεώσεις). Τέλος, σχετικά με την μείωση στη διακύμανση των κερδών επέρχεται μια μέτρηση της μεταβλητότητας των κερδών βάσει της τυπικής απόκλισης των τιμών, που αντλεί από το εγγύς παρελθόν. Η τυπική απόκλιση προκύπτει σε ετήσιο, τριμηνιαίο ή εξαμηνιαίο επίπεδο.

3.2.4. Επίδραση συμβολαίων και συμβόλαια δανεισμού

Η διαχείριση των κερδών συνδέεται πολλές φορές με τα γνωστά συμβόλαια (ρήτρες) τα οποία διαμορφώνονται βάσει λογιστικών μεγεθών. Τα πιο κομβικά συμβόλαια κρίνονται αυτά που διαμορφώνουν το μέγεθος των αμοιβών των στελεχών της διεύθυνσης, αυτά των εργαζομένων (Liberty & Zimmerman, 1986), αυτά που υπογράφονται από ορκωτούς ελεγκτές με επιχειρήσεις (Becker & Steel, 1995) και τέλος τα συμβόλαια δανεισμού (Defond & Jiambalvo, 1994).

Πιο αναλυτικά, τα συμβόλαια αμοιβής ενσωματώνουν «δώρα», που είναι ποσά τα οποία διαμορφώνονται βάσει των κερδών. Τα «δώρα» είναι πρόσθετα ποσά πέραν του βασικού μισθού, και τα συμβόλαια αυτών περιλαμβάνουν ένα κατώτατο αλλά και ένα ανώτατο όριο. Αυτό σημαίνει ότι τα «δώρα» θα κυμανθούν αναλογικά με τα γνωστοποιημένα κέρδη. Δηλαδή, αν τα κέρδη κυμαίνονται σε χαμηλότερο όριο του προκαθορισμένου (the lowerbound), αδυνατούν να δεχτούν ένα επιπλέον «δώρο» σε περίπτωση που τα κέρδη υπερβούν το ανώτερο όριο (theupperbound).

Γενικά, προκύπτει πως οι managers διακατέχονται από κίνητρα ώστε να δημιουργούν πλασματικές αυξομειώσεις κερδών, οι οποίες καθορίζονται από τα κέρδη τα οποία διαχειρίζονται σε μια εκάστοτε περίοδο. Τα κέρδη διαχειρίζονται νομότυπα, δηλαδή με την εφαρμογή εναλλακτικών τεχνικών, αλλά διαχειρίζονται και με μη νόμιμο τρόπο όταν δεν προβάλλεται κάποιο περιθώριο για εναλλακτικές λύσεις.

Από την άλλη πλευρά, τα συμβόλαια δανεισμού μιας εταιρείας αποτελούν μια συχνή πρακτική των δανειστών, η οποία τελείται κατά τη διάρκεια της έκδοσης των συμβολαίων. Σε αυτή τη φάση, καθορίζονται τα λογιστικά μεγέθη, τα οποία δηλώνονται ως ρήτρες με σκοπό να επιτηρούνται οι ενέργειες μιας δανειζόμενης επιχείρησης. Κατά αυτόν τον τρόπο

ορίζεται η επίτευξη μιας ορισμένης απόδοσης που λειτουργεί με περιοριστική μορφή για επενδύσεις και οικονομικές δραστηριότητες που θα είναι επιτρεπτές. Τέλος, οι Watts και Zimmerman (1978) απέδειξαν πως οι όροι των συμβολαίων δανεισμού οδηγούν τους managers σε προσπάθεια αύξησης των κερδών με απώτερο σκοπό να ελαχιστοποιήσουν τους περιορισμούς αλλά και το κόστος που μπορεί να προκύψει από ενδεχόμενη παραβίαση των όρων.

3.3. Παραποίηση λογιστικών μεγεθών

Μετά την ανάλυση των κινήτρων των επιχειρήσεων για την εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής και την πλασματική αύξηση των κερδών, την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και των κινήτρων και διαφόρων τεχνικών παραποίησής τους, ακολουθεί η ενότητα με την ανάλυση των τεχνικών αλλοίωσης των λογιστικών μεγεθών των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι λίστες με τις κόκκινες σημαίες (List of Accounting Red Flags), οι τεχνικές Cookie Jar Reserve και Throw out a Problem Child, καθώς και οι πρακτικές Big bet on the future και Flushing. Επιπλέον, αναλύονται οι τεχνικές αλλαγής στις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές, οι τεχνικές πώλησης- επανεκμίσθωσης και πρόωρης αποπληρωμής των χρεών και τέλος οι τεχνικές πρόωρης αποπληρωμής των χρεών και χρήσης παραγωγών.

3.3.1. Λίστα με κόκκινες σημαίες -List of Accounting Red Flags

Η τεχνική της λίστας με τις κόκκινες σημαίες εισάγεται από τον Rockwood (2002), ο οποίος αναφέρει πως οι επενδυτές επιθυμούν να πληροφορούνται για πιο γνωστές μεθόδους «ωραιοποίησης» των οικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης. Η λίστα με τις κόκκινες σημαίες αφορά τις επιχειρήσεις, οι οποίες υλοποιούν ενέργειες συγχώνευσης και αύξησης ταχύτητας της παραγωγής αποτελεσμάτων σχετικά με τους προκαθορισμένους στόχους (Brazeletal., 2015).

Επιπλέον, αφορά τις επιχειρήσεις, οι οποίες υιοθετούν την μέθοδο του «μεγάλου λουτρού» (bigbath), άλλες που μεγεθύνουν τα κέρδη ανά μετοχή ενώ μειώνουν την απόδοση των εσόδων συνολικά και άλλες που ρισκάρουν μεθοδολογικά σχετικά με τις αρχές απόσβεσης των πάγιων στοιχείων. Στις παραπάνω εταιρείες εμπεριέχονται και αυτές που ξοδεύουν μεγάλα ποσά σε διοικητικούς μισθούς, ενώ άλλες δηλώνουν κάποια ποσά οικονομικών καταστάσεων προτού πραγματοποιηθεί η αναγνώρισή τους. Η λίστα με τις κόκκινες σημαίες εντοπίζεται και σε αυτές που δημοσιεύουν τεράστια κέρδη σε μια μόνο χρήση και σε άλλες που δηλώνουν μεγάλα μελλοντικά ποσά για αποζημιώσεις διακοπής εργασίας των υπαλλήλων (Rockwood, 2002).

3.3.2. Cookie Jar Reserve και Throw out a Problem Child

Η Cookie Jar Reserve τεχνική αποτελεί μια λογιστική μέθοδο η οποία αφορά τη λογιστική των δεδουλευμένων ποσών. Αρχικά, η αρχή των δεδουλευμένων αναφέρεται στην εκτίμηση των υποχρεώσεων μιας διοίκησης που αφορούν τις μελλοντικές επιδιώξεις για παραγόμενα αποτελέσματα της παρούσας οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό συνεπάγεται πως ως

δεδουλευμένα κρίνονται τα έσοδα και τα έξοδα που προκύπτουν διά μέσου υποκειμενικής εκτίμησης. Η υποκειμενική εκτίμηση είναι η εκτίμηση της διοίκησης της εταιρείας, η οποία ικανοποιεί άμεσα τους στόχους της και σύμφωνα με αυτήν την εκτίμηση μια εταιρεία μπορεί να κάνει χρήση αποθεματικών όταν προκύπτουν «ζημιές». Αυτή η χρήση προϋποθέτει ότι έχει συγκεντρωθεί αποθεματικό χρημάτων από ευνοϊκές χρονιές, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί κατά τις δύσκολες οικονομικές περιόδους (Rahman et al., 2013).

Πιο αναλυτικά, οι διοικήσεις σημειώνουν τη δαπάνη που δεν αφορά μια ορισμένη λογιστική περίοδο μεγάλης κερδοφορίας, καθώς αυτό οδηγεί σε καταγραφή μειωμένων εξόδων σε μελλοντικό χρόνο. Επομένως, αυτή η μέθοδος κατασκευάζει αυτό το αποθεματικό σε καταστάσεις που η διοίκηση ελέγχει τα μεγέθη των επίφοβων πελατών, την απώλεια αποθεμάτων, το κόστος εγγυήσεων και συντάξεων, τις καταστάσεις των χορηγιών και των πωλήσεων καθώς και το δανεισμό που προκύπτει από μακροπρόθεσμες συμβάσεις (Omar et al., 2014).

Η τεχνική “throw out a problem child” πραγματώνεται όταν υπάρχουν χαμηλές επιδόσεις στα κέρδη μιας θυγατρικής εταιρείας, ενώ παράλληλα αναμένεται να αυξηθούν στο κοντινό μέλλον. Σε αυτές τις περιπτώσεις το «προβληματικό παιδί» που είναι η θυγατρική πρέπει να διωχθεί από την μητρική με διάφορους τρόπους. Ένα από αυτούς είναι η πώληση της θυγατρικής εταιρείας, συνθήκη που καταγράφει τη ζημιά ή τα κέρδη της παρούσας κατάστασης των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης. Επιπλέον, ένας άλλος τρόπος είναι να δημιουργηθεί ένας φορέας ειδικού σκοπού (SPE), ο οποίος συνδέεται με θέματα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Πιο ειδικά, μια διοίκηση έχει τη δυνατότητα μεταβίβασης περιουσίας σε μια επιχείρηση ειδικού σκοπού (Omar et al., 2014). Τα περιουσιακά στοιχεία με αυτόν τον τρόπο πωλούνται και κατά συνέπεια δεν υπολογίζονται πλέον στον ισολογισμό .

Η «αποβολή» της θυγατρικής από τη μητρική μπορεί να επιτευχθεί και με την απόσχιση της (spin off), τεχνική που σχετίζεται με τη μεταβίβαση των μετοχών της θυγατρικής σε άλλους μετόχους. Επεξηγηματικά, τα αρνητικά στοιχεία των μετοχών μεταβιβάζονται στους μετόχους και κατ' επέκταση οι ζημιές ή τα κέρδη δεν υπάρχουν πια στις οικονομικές καταστάσεις, πρακτική που ορίζεται από τις λογιστικές αρχές. Αυτό συμβαίνει γιατί τα οικονομικά αποτελέσματα της θυγατρικής δεν απεικονίζονται στα τρέχοντα οικονομικά στοιχεία της μητρικής εταιρείας (Rahman et al., 2013).

3.3.3. Τεχνικές Big bet on the future και Flushing

Η πρακτική big bet on the future αφορά μια διαδικασία μέσω της οποίας πραγματοποιείται συγχώνευση έπειτα από συμφωνία ανάμεσα στις επιμέρους εταιρίες. Αυτή η συμφωνία στοχεύει στη δημιουργία αύξησης των παρόντων ή των δυνητικών οικονομικών αποτελεσμάτων. Αυτή η συμφωνία αφορά μελλοντικές προβλέψεις και επιθυμίες, σαν ένα «στοίχημα στο μέλλον», το οποίο θα προσφέρει τα αποτελέσματα που επιθυμεί μια επιχείρηση (Rahman et al., 2013).

Ειδικότερα, μια επιχείρηση μπορεί να επιθυμεί να διαγράψει τα ερευνητικά και αναπτυξιακά έξοδα για μια συγχωνευμένη εταιρεία. Οι λογιστικές αρχές επισημαίνουν πως οι εξαγορές δηλώνονται ως αγορές. Υπάρχουν, επομένως, περιθώρια για διαχείριση των κερδών υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται η ασφάλεια των τρεχόντων και των μελλοντικών εσόδων. Επίσης, πολύ συχνά οι επιχειρήσεις επιθυμούν να ενσωματωθούν τα οικονομικά αποτελέσματα της νέας εταιρείας με αυτά της μητρικής. Αν τα κέρδη ενοποιηθούν, θα είναι ευνοϊκότερη και ποιοτικότερη η συμφωνία καθότι θα ωθεί σε αύξηση κερδών του τρέχοντος έτους (Nia et al., 2015).

Σχετικά με την τεχνική “flushing” του επενδυτικού χαρτοφυλακίου πρέπει να αναφερθεί ότι οι επιχειρήσεις αγοράζουν κάποια χρεόγραφα διαφόρων εταιρειών. Ο στόχος αυτής της δραστηριότητας αφορά την επένδυση ή μια ωφέλιμη συμφωνία. Οι λογιστικές αρχές τονίζουν πως οι επενδύσεις, που καλύπτουν μικρότερο ποσοστό από 20% των μετοχών διαφορετικής εταιρείας, κρίνονται ως παθητικές. Αυτός ο χαρακτηρισμός σχετίζεται με την απουσία υποχρέωσης να ενοποιηθούν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις (Rahman et al., 2013).

Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις ταξινομούνται σε διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα και σε διαθέσιμα προς πώληση. Τα διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα αφορούν την διαπραγμάτευση του χρηματιστηρίου σχετικά με τις τροποποιήσεις της αξίας των μετοχών, η οποία καθορίζεται από τις αγοραπωλησίες και δηλώνεται εν τέλει ως κέρδος ή ζημιά. Τα διαθέσιμα προς πώληση αφορούν επενδύσεις που συνδέονται με τροποποιήσεις στην αξία αγοράς σε περιόδους διαχείρισης κερδών. Αυτές οι τροποποιήσεις δηλώνονται σε κονδύλιο των μη λειτουργικών εσόδων και εξόδων στον λογαριασμό αποτελέσματος. Αντίθετα, σε πωλήσεις αξιόγραφων τα ενδεχόμενα κέρδη ή οι ζημιές καταγράφονται στο λειτουργικό αποτέλεσμα και όχι στο λογαριασμό (Thompson & Gates, 2017).

Στις παραπάνω περιπτώσεις γίνεται χρήση κάποιων πρακτικών με σκοπό τη διαχείριση των κερδών. Αυτές οι πρακτικές αφορούν πωλήσεις αξιόγραφων με θετική μεταβλητή αξία, των οποίων τα κέρδη θα καταγραφούν στο λειτουργικό σύστημα, πωλήσεις αξιόγραφων με αρνητική μεταβλητή αξία, των οποίων η ζημιά θα καταγραφεί στο λειτουργικό σύστημα. Επιπλέον, υπάρχει η πρακτική τροποποίησης του τρόπου που κρατούνται τα αξιόγραφα του χαρτοφυλακίου. Δηλαδή, η διοίκηση δύναται να μεταβάλλει την κατεύθυνση ενός αξιόγραφου σύμφωνα με την επιθυμία της. Επομένως, το αξιόγραφο αυτής της περίπτωσης κατατάσσεται στα διαπραγματεύσιμα αξιόγραφα. Τέλος, η διαγραφή των απαξιωμένων χρεογράφων σχετίζεται με την μείωση της αξίας των αξιόγραφων, κατάσταση που οδηγεί την διοίκηση σε διαγραφές αυτών, γεγονός που πραγματώνεται ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία εντάσσονται (Nia et al., 2015).

3.3.4. Τεχνική αλλαγής στις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές

Αποτελεί γεγονός ότι οι διοικήσεις δεν αλλάζουν εύκολα τις λογιστικές αρχές που ακολουθούν εξ αρχής. Αν επιχειρηθεί κάποια μεγάλη αλλαγή στη διαχείριση οικονομικών μεγεθών δύναται να επηρεαστούν οι τιμές των μετοχών όσον αφορά τις εισηγμένες εταιρείες. Επομένως, οι δυνητικές αλλαγές πρέπει να υλοποιούνται προσεκτικά για να μην επηρεαστούν τα κέρδη ως προς την αντίληψη που διαμορφώνεται στην αγορά. Ωστόσο, υπάρχει η πιθανότητα αλλαγών σε λογιστικές αρχές, οι οποίες αλλαγές δεν ασκούν αρνητική επιρροή στα ποσά των αξιόγραφων, δημιουργώντας παράλληλα καλές εντυπώσεις στους επενδυτές (Lu et al., 2014).

Τέτοιες αλλαγές αφορούν λειτουργίες καινούριων προτύπων σε εθελοντικό επίπεδο με σκοπό την καλύτερη δυνατή αναπαράσταση των οικονομικών στοιχείων. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείεται η ύπαρξη χειραγώγησης των κερδών. Επιπλέον, μπορεί να υιοθετηθούν καινούριοι κανόνες, σχετικοί με έσοδα και έξοδα, μέσα από τους οποίους θα τελείται αλλαγή της διαδικασίας που αναγνωρίζονται τα έσοδα/έξοδα με στόχο τη ρεαλιστική αναπαράσταση των οικονομικών στοιχείων. Πιο επεξηγηματικά, υπάρχει η δυνατότητα να χειραγωγηθούν τα αποτελέσματα βάσει της μεταποίησης του τρόπου απόσβεσης των πάγιων στοιχείων, της αποτίμησης στα αποθέματα και τις γενικότερες ανακατατάξεις των περιουσιακών στοιχείων (Turner et al., 2016).

Μια εταιρεία δύναται να διαλέξει κάποια πρακτική αποτίμησης των παγίων και να κατασκευάσει αποθεματικά, που θα μπορούν να αναπροσαρμοστούν βάσει της εκτίμησης της αξίας των περιουσιών των εταιρειών. Σημειώνεται πως η εκάστοτε διοίκηση μπορεί να

λάβει υπόψη της διάφορα μεγέθη απόσβεσης και να τα υπολογίσει παράλληλα με την υποτίμηση των στοιχείων μιας επιμέρους μονάδας και την διαγραφή ή τροποποίηση νεοαποκτηθέντων λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων. Επομένως, προκύπτει ότι οι δραστηριότητες μιας διοίκησης διαμορφώνονται από τις επιθυμίες και τους στόχους των οικονομικών μονάδων με αποτέλεσμα να μπορούν να απεικονίζονται αυξημένα κέρδη ή καλύτερη παρουσία θέσης μιας επιχείρησης (Turner et al., 2016).

3.3.5. Τεχνικές: Πώλησης- Επανεκμίσθωσης και Πρόωρης αποπληρωμής των χρεών

Η χρηματοδότηση με τη μορφή Πώλησης και Επανεκμίσθωσης με Leasing είναι αρκετά διαδεδομένη και εφαρμόζεται στα ακίνητα (Lai, 2019). Σύμφωνα με αυτή, μια εταιρεία η οποία διαθέτει ένα πάγιο στοιχείο κυριότητας, το πουλάει σε μια εταιρεία leasing και έπειτα το μισθώνει από αυτήν την εταιρεία. Η κυριότητα επιστρέφει στην ανέκκλητη περίοδο εφόσον έχουν εξοφληθεί τα μισθώματα τα οποία συνδέονται με το καταβλημένο κεφάλαιο leasing από μια επιχείρηση, με τους τόκους και τα κέρδη και έξοδά της (El-Nagdy et al., 2018).

Οι Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές παρέχουν σαφείς οδηγίες σχετικά με το αν συμπίπτει μια μίσθωση με την διατήρηση της ιδιοκτησίας (χρηματοοικονομική) ή αν είναι ταυτόσημη με την ενοικίαση κάποιου στοιχείου περιουσίας (λειτουργική). Οι ζημιές που εντοπίζονται από την πώληση είναι άμεσα αναγνωρίσιμες στα βιβλία των πωλητών, ενώ τα κέρδη τίθενται σε σταδιακή απόσβεση όσο διαρκεί η βιωσιμότητα των περιουσιακών στοιχείων. Αυτή η τεχνική επιτρέπει να χειραγωγηθούν τα αποτελέσματα, λόγω της παρουσίας ζημιών ή κερδών (Cowan et al., 2018).

3.3.6. Τεχνικές: Πρόωρη Αποπληρωμή των Χρεών και Χρήση Παραγωγών

Σχετικά με την πρόωρη αποπληρωμή των χρεών πρέπει να αναφερθεί ότι οι αισθητά μελλοντικές οφειλές που έχει μια επιχείρηση θα αναπαρίστανται στον ισολογισμό της αναπόσβεστης λογιστικής αξίας. Οι μακροπρόθεσμα αναμενόμενες οφειλές (ομόλογα) αποπληρώνονται πολλές φορές σε ταχύτερο χρόνο από τον προγενέστερο. Αυτή η τεχνική μπορεί να επιφέρει ζημιές ή και κέρδη (Okolelova et al., 2019). Παρόλα αυτά οι Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές αναφέρουν ότι πρέπει να καταγράφεται το αποτέλεσμα της αποπληρωμής ως έκτακτο και μάλιστα στα αποτελέσματα χρήσης. Τα αποτελέσματα χρήσης μπορούν να επηρεαστούν από τη διοίκηση μέσω της συγκεκριμένης επιλογής

περιόδου για τα κέρδη που θα τροποποιηθούν και ουσιαστικά θα αποπληρώσουν το χρέος (Hand, 1989).

Η τεχνική χρήσης παραγωγών συνδέεται με ένα παράγωγο προϊόν το οποίο χαρακτηρίζεται ως ένα συμβόλαιο (Lin et al., 2017). Η αξία αυτού του συμβολαίου βασίζεται και διαμορφώνεται στην αξία ενός σημαντικότερου προϊόντος, ενώ απαρτίζεται από δυο συμμετέχοντες, τον αγοραστή και τον πωλητή. Το συμβόλαιο είναι ένα αξιόγραφο που η αξία του διαμορφώνεται από άλλο προϊόν και δημιουργείται με σκοπό να καλύψει καταστάσεις επιχειρηματικών κινδύνων. Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι μπορούν να είναι αλλαγές στα επιτόκια, αλλαγές στις τιμές των αγαθών και του πετρελαίου, μεταβολές στην ισοτιμία συναλλάγματος και η διαμόρφωση των καιρικών συνθηκών (Cramer et al., 2017).

Τα πιο διαδεδομένα προϊόντα (παράγωγα) τέτοιου τύπου χαρακτηρίζονται τα Προθεσμιακά Συμβόλαια (Forward Contracts), τα Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης (Future Contracts), τα Δικαιώματα Προαίρεσης, τα Swaps και τα προϊόντα δανεισμού τίτλου και πωλήσεων (Kieso et al., 2001). Γενικότερα, η αποτίμηση που πραγματοποιείται για χρηματοοικονομικά στοιχεία διατηρούνται για συγκεκριμένους εμπορικούς σκοπούς και σχετίζεται με την ρεαλιστική αξία με εξαίρεση τα παράγωγα παράδοσης συμμετοχικών τίτλων. Αυτά δεν ανήκουν στο χρηματιστήριο με συνέπεια να μην μπορεί να υπολογιστεί απόλυτα η πραγματική τους αξία και ως εκ τούτου η αποτίμηση πραγματοποιείται στα κόστη (Aldashev & Wahhaj, 2019).

Η επανεκτίμηση πραγματικών αξιών παράγει κέρδη και ζημιές, τα οποία δημιουργούνται και από άλλες συναλλαγές που είναι καταγεγραμμένες στα αποτελέσματα χρήσης. Επίσης, η ανάγκη για μετριασμό των ενδεχόμενων ζημιών οδηγεί τις εταιρείες στην εισαγωγή μιας θέσης που θα οδηγεί σε αντίθετη κατεύθυνση (Cramer et al., 2017). Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης αποτελεί η απόκτηση χρημάτων σε άλλο νόμισμα από αυτό του εθνικού ή η κατοχή αξιόγραφων αλλά με σταθερό επιτόκιο και όχι μεταβλητό (Kieso et al., 2001). Γενικά, τα παράγωγα λειτουργούν ως τα βασικό μέσο μετριασμού και περιορισμού των κινδύνων, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να διαχειριστούν τα κέρδη τους και να προστατεύσουν το χαρτοφυλάκιό τους από κάποιο αναπάντεχο γεγονός στο περιβάλλον των αγορών (Bartram, 2019).

3.4. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση Μελετών για τη Διαχείριση Κερδών και τα Εταιρικά Οικονομικά Κίνητρα

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Bigus et al. (2016) μελετά την επίδραση της οργανωτικής νομικής μορφής στις γερμανικές ιδιωτικές επιχειρήσεις (Pierk, 2016). Επιπλέον, οι Hope et al. (2012) δείχνουν ότι οι νορβηγικές ιδιωτικές εταιρείες παρουσιάζουν ετερόρρυθμες χωρίς τα χαρακτηριστικά ιδιοκτησίας και τις οικογενειακές σχέσεις. Οι Bernard et al. (2018) εξετάζουν τη διαχείριση του μεγέθους ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα έξοδα γνωστοποίησης και ελέγχου ενώ επίσης συγκρίνουν την ποιότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς των ιδιωτικών επιχειρήσεων στη Γερμανία που αποκάλυψαν οικειοθελώς τις οικονομικές καταστάσεις πριν από την εφαρμογή του νόμου του 2006.

Συνολικά, η βιβλιογραφία έχει επικεντρωθεί κυρίως σε μικρότερες ιδιωτικές επιχειρήσεις ή σε μία μόνο χώρα, ενώ μπορεί ακόμη να εξετάζονται τόσο μικρές όσο και μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις σε ένα περιβάλλον πολλών χωρών. Το πιο σημαντικό είναι ότι συνδέουμε την οργανωτική δομή και την ιδιωτική ποιότητα των κερδών (Pierk, 2016).

Χρησιμοποιώντας δεδομένα από 13 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετρήσεις ποιότητας πολλαπλών κερδών, οι Burgstahler et al. (2006) διαπιστώνουν ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν υψηλότερη ποιότητα κερδών από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ερμηνεύουν τα ευρήματά τους για να δείξουν ότι η επίδραση πρώτης τάξης στην κεφαλαιαγορά είναι η βελτίωση της ποιότητας των αποδοχών (Strobl, 2013).

Οι Hope et al. (2013) χρησιμοποιούν δείγμα ιδιωτικών επιχειρήσεων από την Sagemworks. Χρησιμοποιώντας ένα η αριθμό μετρήσεων ποιότητας των διαφόρων κερδών, διαπιστώνουν ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν υψηλότερο επίπεδο στην ποιότητα των εσόδων με βάση τα δεδουλευμένα στοιχεία σε σχέση με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις (Campbell et al., 2015).

Οι Beatty et al (2002) χρησιμοποιούν δείγμα 707 δημόσιων τραπεζών και 1160 ιδιωτικές τράπεζες. Αυτοί διαπιστώνουν ότι, σε σχέση με τις ιδιωτικές τράπεζες, οι δημόσιες τράπεζες είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν τη διακριτική τους ευχέρεια των οικονομικών εκθέσεων για να αποφευχθεί η μείωση των κερδών, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ποιότητα των κερδών είναι χαμηλότερη σε αυτές τις τράπεζες (Lang et al., 2005).

Οι Kim και Yi (2006) διερευνούν τις κορεατικές επιχειρήσεις που συνδέονται με επιχειρηματικές ομάδες. Αυτοί δείχνουν ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν υψηλότερα

περιθώρια διακριτικής ευχέρειας από ό, τι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες ερμηνεύονται ως προς την κυριαρχία του οπορτουισμού (Gaud et al., 2007).

Τέλος, οι Givoly et al. (2010) συγκρίνουν την ποιότητα των κερδών των εταιρειών των Η.Π.Α. (δημόσιες επιχειρήσεις) έναντι εκείνων των επιχειρήσεων με δημόσιο χρέος (ιδιωτικές επιχειρήσεις). Διαπιστώνουν ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν χαμηλότερης ποιότητας δεδουλευμένες παροχές, υψηλότερη τάση για διαχείριση του εισοδήματος έναντι των κατώτατων ορίων εισοδήματος και τη μείωση της υπεροχής των δεδουλευμένων εσόδων από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, οδηγώντας τους στο συμπέρασμα ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις έχουν υψηλότερη ποιότητα αποδοχών (Campbell et al., 2015).

3.4.1. Ανάλυση του μοντέλου Iatridis & Kantonidis (2009)

Η μελέτη αυτή διερευνά τα αποτελέσματα της Global Funding Crisis του 2008, όμως οι τιμές δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί στις χώρες που ασχολούνται με την προστασία των επενδύσεων.

Μέσω της ανάλυση παλινδρόμησης, αναλύθηκαν 137.091 επιβεβαιωμένες υπηρεσίες και τα αποτελέσματα δείχνουν ότι με τη χρηματοοικονομική κρίση, η ποιότητα των κερδών μειώθηκε. Ωστόσο, αυτή η αποδυνάμωση εμφανίζεται στην ποιότητα των κερδών που συσσωρεύονται και χαρακτηρίζονται από μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προστασία.

Στη λογιστική και στη χρηματοπιστωτική κατάσταση, αρκετές εταιρείες έχουν διερευνήσει τα συμφέροντα των διοικητών για την εξοικονόμηση εσόδων. Ειδικότερα, οι Iatridis & Kadorinis (2009) διερεύνησαν τις χρηματοοικονομικές δαπάνες των θυγατρικών εταιρειών και τα κίνητρα πρόβλεψης διαχείρισης. Επισημαίνουν ότι οι επιχειρήσεις με χαμηλή κερδοφορία και υψηλά μέτρα για την ηλικία, τη σταθερότητα, την κατανομή των κεφαλαίων και την απαγόρευση της βίας επιθυμούν να ενισχύσουν τις χρηματοδοτικές τους πιστώσεις και εν συνεχεία να ενισχύσουν τις αντισταθμίσεις και να εκπονήσουν χρηματοοικονομικές αναλύσεις που προηγούνται (Campbell et al., 2015).

Για το λόγο αυτό, οι εισοδηματικές απώλειες σηματοδοτούν σημαντικές αποκλίσεις στο οικονομικό κλίμα το οποίο επιδεινώνεται. Επιπρόσθετα, ο Agarwal et al (2007) παρέιχε στοιχεία για τη διαχείριση των κινδύνων στη συμπεριφορά κάτω από τις οικονομικές συνθήκες: α) υψηλός ρυθμός ανάπτυξης (1985-1990), β) η στασιμότητα της οικονομικής μεγέθυνσης (1991-1996), και γ) ύφεση με την πιστωτική οικονομία (1997-1999).

Ως εκ τούτου, αυτή η μελέτη με την ανάδειξη των επιπέδων διαχείρισης των δαπανών και τη βελτίωση της διαχείρισης χωρών σε ολόκληρη την περίοδο 2005-2012 των προηγμένων χωρών έχει σοβαρά πλεονεκτήματα.

Πρώτον, η κεφαλαιοποίηση των αναπτυγμένων χωρών υπήρξε στην εξεταζόμενη περίοδο σχεδόν το 55% παγκοσμίως. Δεύτερον, οι προηγμένες χώρες έχουν επηρεαστεί σοβαρά κατά τη διάρκεια του ΓΤΟ. Κατά συνέπεια, η επίπτωση της διαχείρισης των ΓΔΕΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής είναι μεγάλη. Τρίτον, η γραφική προσέγγιση των αποτελεσμάτων με την αξιοποίηση των οικονομικών μεγεθών του κόσμου δίνει ακόμη πιο καίρια αποτελέσματα.

Ο Choi et al. (2011) διερεύνησε εμπειρικά τις διαμορφώσεις για τις πληροφορίες στις οποίες αναφέρονται τα κέρδη και οι συνιστώσες τους μεταβλήθηκαν κατά το οικονομικό έτος 1997-1998. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι: (α) οδήγησε σε σημαντική διαφοροποίηση στην αξία των εκδοτικών σχετικά με την αξιολόγηση των μη διακριτικών στοιχείων που σχετίζονται με τη λειτουργία των ενεργειών χωρίς τη διακριτική ευχέρεια, (β) η αξιολόγηση της βαρύτητας των εκδοτικών για τις επιχειρήσεις με μεγάλη πληροφόρηση σχετικά με το μέγεθός τους για τις επιχειρήσεις με τη μέτρηση των πληροφοριών (Gelb & Zarowin, 2002).

Ο Ahmad-Zaluki et al. (2011) εξέτασε τη διαχείριση των κερδών κατά τη διάρκεια των Μαλαισιανών IPOs κατά τη διάρκεια της ασιατικής κρίσης. Σε συνάρτηση με τις άλλες μελέτες IPO, το μοντέλο Dechow et al. (1995) ήρθε σε ρήξη. Τα έσοδα υποστηρίζονται από την αύξηση του αριθμού των δαπανών που διαχειρίζεται η διοίκηση κατά κύριο λόγο κατά τη διάρκεια της ασιατικής κρίσης (Gaud et al., 2007).

Η μελέτη των Iatridis - Kadorinis (2009) επικεντρώνεται στην έρευνα των κινήτρων και των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου που συμμετέχουν σε δραστηριότητες διαχείρισης κερδών. Επικεντρώνεται ιδιαίτερα στην παροχή εθελοντικών λογιστικών γνωστοποιήσεων, στην παραβίαση των διακανονισμών χρέους, στην αποζημίωση της διαχείρισης, καθώς και στις κεφαλαιακές και δανειακές ανάγκες κεφαλαίου της επιχείρησης και στη σχέση τους με τη χρήση της διαχείρισης των κερδών. Η έρευνα αυτή εξετάζει επίσης τη διαχείριση των κερδών των επιχειρήσεων που επιδιώκουν να πληρούν ή να υπερβούν τις προβλέψεις των οικονομικών αναλυτών (Iatridis & Kadorinis, 2009). Τα ευρήματα γενικά υποδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις με χαμηλή αποδοτικότητα και υψηλά μέτρα μόχλευσης είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν τη διαχείριση των κερδών.

Επίσης, οι επιχειρήσεις που έχουν ανάγκη κεφαλαίου και δανειακού κεφαλαίου και είναι κοντά στην παραβίαση της σύμβασης του χρέους φαίνεται επίσης να τείνουν να χρησιμοποιούν πρακτικές διαχείρισης των αποδοχών. Ομοίως, οι επιχειρήσεις τείνουν να χρησιμοποιούν τη διαχείριση των κερδών για να βελτιώσουν τα οικονομικά τους και στη συνέχεια να ενισχύσουν την αποζημίωσή τους και να πληρούν ή / και να υπερβούν την πρόβλεψη κερδών των χρηματοοικονομικών αναλυτών. Αντίθετα, η μελέτη δείχνει ότι οι επιχειρήσεις που παρέχουν εθελοντικά λογιστικές γνωστοποιήσεις φαίνεται να είναι λιγότερο διατεθειμένες να κάνουν χρήση της διαχείρισης των κερδών (Strobl, 2013).

Η βιβλιογραφία υποδηλώνει ότι οι εταιρείες μπορούν να πραγματοποιήσουν κέρδη με διαχειριστική χρήση χρησιμοποιώντας τη διακριτική τους ευχέρεια πριν από την καθαρή θέση και το χρέος. Οι επιχειρήσεις έχουν πρόθεση κυρίως να αναφέρουν καλύτερα στοιχεία για τα κέρδη κατά την περίοδο γύρω από το ζήτημα και την επίτευξη χαμηλότερου κόστους κεφαλαίου. Μπορεί επίσης να συμβαίνει ότι όσο μεγαλύτερη είναι η προσφορά τόσο υψηλότερες είναι οι δυνατότητες της διαχείρισης των κερδών (Pierk, 2016). Οι επιχειρήσεις ενδέχεται να είναι διατεθειμένες να διαχειρίζονται τα αναφερόμενα κέρδη πριν από την ημερομηνία έκδοσης του κεφαλαίου, σε μια προσπάθεια επίτευξης της χρηματοδότησης πιο εύκολα και με καλύτερους όρους (Garza-Gomez et al., 2006).

Στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις προβλέψεις των οικονομικών αναλυτών και των επενδυτών, οι επιχειρήσεις ενδέχεται να είναι διατεθειμένες να εισάγουν με απαισιοδοξία ή αισιοδοξία τις εκτιμήσεις τους ή, εναλλακτικά, να χρησιμοποιήσουν τη διαχείριση των κερδών. Αν δεν ικανοποιηθούν οι προβλέψεις των αναλυτών και οι επενδυτές, οι προσδοκίες μπορεί να αποδειχθούν καταστροφικές για μια επιχείρηση όσον αφορά το κεφάλαιο της προσβασιμότητας, των προοπτικών ανάπτυξης, της αποζημίωσης της διαχείρισης και των μελλοντικών δυνατοτήτων (Lang et al., 2005).

Οι επιχειρήσεις που είναι μεγάλες, έχουν καλή φήμη, καλά κέρδη, μηχανισμούς διακυβέρνησης, υψηλές προοπτικές ανάπτυξης και υψηλό θεσμικό ιδιοκτησιακό καθεστώς ή αντιμετωπίζουν υψηλές διαφορές και ιδιωτικούς κινδύνους θα τείνουν να εμφανίζουν ισχυρότερα κίνητρα και να επηρεάζουν τις προβλέψεις των αναλυτών (Peek et al., 2010).

Οι Givoly και Hayn (2002) ισχυρίζονται ότι το κόστος της χρηματοδότησης σύμφωνα με τις προβλέψεις των αναλυτών που χρησιμοποιούν πρακτικές διαχείρισης κερδών θα τείνει να αντισταθμιστεί από τις υψηλότερες αποδόσεις των αποθεμάτων που πιθανώς θα ήταν σύμφωνα με τις ευνοϊκές ανακοινώσεις κερδών (Pierk, 2016).

Έτσι, οι Iatridis - Kadorinis (2009) διαμορφώνουν το μοντέλο παλινδρόμησης που βασίζεται στους Tendeloo και Vanstraelen (2005) και έχει ως εξής (1):

$$DAC_{i,t} = a_0 + a_1DV_{i,t} + a_2DVOCF_{i,t} + a_3DVLNMV_{i,t} + a_4DVOPM_{i,t} + a_5DVTLSFU_{i,t} + e_{i,t}$$

Όπου DAC_i: είναι η διακριτική συσχέτιση που υπολογίζεται χρησιμοποιώντας το t

Η μελέτη εξετάζει επίσης τους στόχους διαχείρισης των κερδών των επιχειρήσεων, όπως π.χ. να διαχειρίζεται τους λογιστικούς αριθμούς προκειμένου να αναφέρει τα μικρά κέρδη παρά τις απώλειες ή επηρεάζουν την ταχύτητα με την οποία γίνονται οι απώλειες και εκφράζεται από:

SP_i και LL_i,

αντίστοιχα στο μοντέλο logit παρακάτω (2):

$$DV_{i,t} = a_0 + a_1Profitability_{i,t} + a_2Growth_{i,t} + a_3Leverage_{i,t} + a_4Liquidity_{i,t} + a_5Size_{i,t} + a_6Investemet_{i,t} + a_7SP_{i,t} + a_8LL_{i,t} + e_{i,t}$$

Το SP_i, t είναι μια ψευδομεταβλητή που δείχνει ένα μέτρο μικρών κερδών:

SP_i, t = 1 εάν το καθαρό κέρδος που κλιμακώνεται με το συνολικό ενεργητικό είναι μεταξύ 0 και 0.01

LL_i, είναι μια εικονική μεταβλητή που δείχνει ένα μέτρο της έγκαιρης απώλειας t

LL_i, t = 1 εάν το καθαρό κέρδος που κλιμακώνεται από το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων είναι μικρότερο από 0.20

Όλες οι άλλες μεταβλητές καθορίζονται όπως στην εξίσωση (1).

Στο μοντέλο των Iatridis - Kadorinis (2009) περιλαμβάνονται και οι παρακάτω υποθέσεις:

H1: οι επιχειρήσεις που παρέχουν γνωστοποιήσεις εκούσιας λογιστικής είναι λιγότερο πιθανό να χρησιμοποιήσουν τη διαχείριση κερδών.

H2: οι εταιρείες που είναι κοντά στην παραβίαση της σύμβασης χρέους είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν τη διαχείριση κερδών.

H3: οι επιχειρήσεις που εκδίδουν μετοχικό κεφάλαιο και κεφάλαιο δανείου είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν κέρδη στη διαχείριση.

H4: Η αποζημίωση της εκτελεστικής εξουσίας πιθανόν να σχετίζεται θετικά με τα κέρδη της διαχείρισης.

H5: Οι επιχειρήσεις που προσπαθούν να ανταποκριθούν στις προβλέψεις των αναλυτών είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν διαχείριση κερδών.

H6: Οι επιχειρήσεις με δυσμενή οικονομικά μέτρα ενδέχεται να εμφανίσουν υψηλά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας.

Το μοντέλο logit που χρησιμοποιείται στην ανάλυση παρουσιάζεται παρακάτω.

DA_i (3):

$$DA_{i,t} = a_0 + a_1 Profitability_{i,t} + a_2 Growth_{i,t} + a_3 Leverage_{i,t} + a_4 Liquidity_{i,t} + a_5 Size_{i,t} + a_6 Investemet_{i,t} + e_{i,t}$$

Όπου DA_i: είναι μια μεταβλητή που υποδεικνύει την ένταση της discre t.

DA_i, t: 1 για τις επιχειρήσεις με υψηλά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας

και

DA_i, t: 0 για τις επιχειρήσεις με χαμηλή διακριτική ευχέρεια.

Όλες οι άλλες μεταβλητές ορίζονται όπως στην εξίσωση (3) (Iatridis & Kadorinis, 2009).

Η μελέτη χρησιμοποιεί ανάλυση με γραμμική και δυαδική λογιστική παλινδρόμηση. Η γραμμική παλινδρόμηση εξηγεί τη σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και της ανεξάρτητης μεταβλητής με ευθεία γραμμή κατάλληλη για τα δεδομένα. Η δυαδική λογιστική παλινδρόμηση εξηγεί τη σχέση μεταξύ μιας διχοτόμου εξαρτημένης μεταβλητής που

λαμβάνει μόνο δύο τιμές, δηλ. 0 και 1, π.χ. οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τη διαχείριση κερδών και οι επιχειρήσεις που δεν τη χρησιμοποιούν, καθώς και ένα σύνολο μεταβλητών ελέγχου που αντιπροσωπεύουν την κερδοφορία της επιχείρησης, την ανάπτυξη, τη μόχλευση, τη ρευστότητα, το μέγεθος και τις επενδύσεις (Strobl, 2013).

Κεφάλαιο 4: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύθηκαν εκτενώς τα κίνητρα για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων μέσω της δημιουργικής λογιστικής και τις διάφορες τεχνικές και πρακτικές που εφαρμόζονται για την επίτευξή τους. Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται μία σύντομη περιγραφή της σημασίας των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων, μέσω ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών, για την αντιμετώπιση και την αποτροπή της παραποίησης στις επιχειρήσεις, πριν περάσουμε στο πρακτικό κομμάτι και στην ανάπτυξη της μεθοδολογίας της έρευνας και των μοντέλων ανάλυσης.

4.1. Η Σημασία των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελέγχων

Η ευθύνη των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών έγκειται στην προστασία της αγοράς των αξιολογούμενων, καθώς και στην ανταπόδοση της εμπιστοσύνης των συνεργατών και πελατών. Ουσιαστικά στις υποχρεώσεις του ορκωτού ελεγκτή είναι η επικοινωνία με συνεργάτες και πελάτες, δηλαδή μετόχους και πιστωτές αντίστοιχα, αλλά και με άτομα όπως οι υπάλληλοι της επιχείρησης που απαρτίζουν ένα ευρύτερο κοινό (Datseris & Δατσέρης, 2015).

Η ανεξαρτησία του ορκωτού ελεγκτή πρέπει να είναι εγγυημένη, καθώς είναι ο μόνος τρόπος διασφάλισης της εγκυρότητας και διαφάνειας του ελέγχου, αλλά και ο καλύτερος τρόπος να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης στο κοινό στο οποίο απευθύνονται οι χρηματοοικονομικές εκθέσεις.

Προφανώς οι αρμοδιότητες του ορκωτού ελεγκτή και οι ενέργειες που καλείται να φέρει εις πέρας δεν είναι εύκολες. Αντιθέτως, είναι ένα έργο επίπονο και χρονοβόρο, το οποίο περιλαμβάνει διάφορα στάδια. Αρχικά, δεν δύναται να βγάλει πόρισμα σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις αν πρώτα δεν εξετάσει με προσοχή και επιμέλεια τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης, τα στοιχεία της, και κάθε πληροφορία η οποία μπορεί να έχει με οποιονδήποτε τρόπο σχέση με το πως συντάχθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις, και να καταφέρει να επικυρώσει την αξιοπιστία των δεδομένων και την επάρκειά τους.

Επιπλέον, αρμοδιότητα του ελεγκτή είναι η κρίση των δεδομένων ως προς την αξιόπιστη και ορθή απεικόνισή τους στις οικονομικές καταστάσεις. Ο ορκωτός ελεγκτής, για να προβεί στην εξέταση του αν τα δεδομένα είναι ακριβοδίκαια και επαρκή, οφείλει να ελέγξει τα λογιστικά συστήματα και κυρίως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και να προβεί σε αξιολόγησή τους. Μέσω της μελέτης των συστημάτων αυτών καλείται να παρέχει

επεξηγήσεις και να προβεί σε ενέργειες επαλήθευσης των λογιστικών πράξεων και των υπολοίπων που βρίσκονται σε λογαριασμούς, βάσει κυρίως της προσωπικής του κρίσης για αναγκαιότητα ή μη αναγκαιότητα επαλήθευσης και επεξήγησης.

Στην περίπτωση που ο ορκωτός ελεγκτής εντοπίσει περιορισμούς στη διαδικασία ελέγχου σε σημείο που να παρεμποδίζεται είτε η περάτωση του ελέγχου είτε η εξαγωγή ενός συμπεράσματος αξιόπιστου και ασφαλούς, τότε πρέπει να γίνεται σαφής αναφορά των περιορισμών αυτών στην έκθεση ελέγχου ή στο πιστοποιητικό που παρέχεται από τον ελεγκτή. Το σημείο αυτό είναι βαρύνουσας σημασίας γιατί ο ορκωτός ελεγκτής είναι υποχρεωμένος στην έκθεση ελέγχου που θα καταθέσει να παρέχει ένα συμπέρασμα σαφές, δίκαιο και αξιόπιστο, χωρίς να υπάρχει καμία επιφύλαξη σχετικά με την εγκυρότητα των πληροφοριών για τις οικονομικές καταστάσεις. Η τελευταία υποχρέωση του ορκωτού ελεγκτή είναι η υπογραφή της έκθεσης ελέγχου που ο ίδιος συνέταξε (Datseris & Δατσέρης, 2015).

Οι ευθύνες των ορκωτών ελεγκτών ορίζονται με σαφήνεια από το Συμβούλιο Ελεγκτικών Προτύπων ήδη από το 1997. Πιο συγκεκριμένα, το 1997 δημιουργήθηκε το πρότυπο υπ' αριθμόν 82 το οποίο προβλέπει την υποχρέωση των ελεγκτών να δράσουν ενεργά σε περίπτωση που παρατηρήσουν παραποίηση κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου, ενθαρρύνοντάς τους κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής διαδικασίας να μην παραβλέπουν ούτε τον τρόπο που συμπεριφέρεται η Διοίκηση της επιχείρησης αλλά ούτε και το ίδιο το εσωτερικό σύστημα ελέγχου (Dichev et al., 2016).

Με την ανάπτυξη μιας επιχείρησης, επέρχεται και μια αύξηση στην πολυπλοκότητα των δομών, η οποία με τη σειρά της καθιστά τον εντοπισμό των παραποιήσεων στην ελεγκτική διαδικασία αρκετά πιο δύσκολο. Στις διάφορες μεταβολές των τελευταίων ετών παρατηρείται και η μετατόπιση του κέντρου βαρύτητας των ελέγχων από τον Ισολογισμό σε άλλες καταστάσεις. Η δυσκολία, επίσης, στη διάκριση μεταξύ λογιστικού λάθους (error) και εσκεμμένης απάτης (fraud) καλεί για ιδιαίτερη προσοχή εκ μέρους των ορκωτών ελεγκτών (Simeon, 2018).

Για τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου, υπάρχει ειδική πρόβλεψη στην παράγραφο 40 του Ελεγκτικού Προτύπου. Πιο συγκεκριμένα, στο σημείο αυτό προβλέπεται η πιθανότητα να υπάρξουν περιορισμοί και δυσκολίες στην πορεία των ελεγκτών προς αναγνώριση των παραποιήσεων, ιδίως όταν αυτές γίνονται από διοικητικά στελέχη της επιχείρησης. Ωστόσο, υπάρχει μια αυξανόμενη χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στις μέρες μας απ' όσο

παλιότερα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι έχει αυξηθεί η πολυπλοκότητα και της δομής και των τομέων δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων, κυρίως σε μεγάλες επιχειρήσεις όπου και υπάρχει μια πληθώρα τμημάτων και εργαζομένων, ακόμη και πολλαπλών διευθύνσεων, γεγονός που προκαλεί δυσκολίες στο άτομο το οποίο αναλαμβάνει να επιβλέπει όλα τα παραπάνω με προσοχή και λεπτομέρεια. Παρότι υπάρχει διευκόλυνση στη λήψη αποφάσεων που είναι ορθές μέσω της εξέλιξης στις σύγχρονες μεθόδους διοίκησης, όπως και μέσω της ύπαρξης στελεχών που είναι καταλλήλως ειδικευμένα και καταρτισμένα, δεν υπάρχει παύση στον έλεγχο της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των πληροφοριών. Γι' αυτόν το λόγο ο έλεγχος που γίνεται στο εσωτερικό μιας επιχείρησης εξακολουθεί να είναι απαραίτητος (Simeon, 2018).

Η θέση του εσωτερικού ελεγκτή καλύπτεται από υπαλλήλους της εκάστοτε επιχείρησης και το έργο του εσωτερικού ελέγχου είναι κατά κύριο λόγο προληπτικό. Οι δυσκολίες του εσωτερικού ελεγκτή έγκεινται κυρίως στη λεπτότητα της θέσης στην οποία βρίσκεται καθώς καλείται να παρακολουθεί κάθε καταχώρηση τη στιγμή που αυτή γίνεται για να μπορέσει άμεσα να εντοπίσει και να επισημάνει οποιοδήποτε σφάλμα, ατόπημα, ή και παρανομία που μπορεί να συναντήσει κατά τον έλεγχο (Johansson & Carey, 2016). Η λεπτότητα της θέσης που προαναφέρθηκε βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι τα σφάλματα και οι απάτες που θα αποκαλυφθούν θέτουν σε κίνδυνο τη θέση του υπαλλήλου αφού διακυβεύονται συμφέροντα που αφορούν την επιχείρηση στην οποία και ο ίδιος εργάζεται. Για αυτόν το λόγο δεν γίνεται συνήθως άμεσα η αναφορά του σφάλματος, αλλά αφού παρέλθει ένα χρονικό περιθώριο ικανό για να μπορέσει πιθανώς αυτό να καλυφθεί.

Στον εξωτερικό έλεγχο οι περιορισμοί που αναφέρθηκαν παραπάνω δεν ισχύουν. Οι εξωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται συνήθως από άτομα εκτός της επιχείρησης, επιστήμονες με εμπειρία και άρτια κατάρτιση στο αντικείμενό τους, τα οποία έχουν αποδειχθεί ικανά να ασκούν υπεύθυνα τις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους. Αυτός είναι και ο λόγος που οι εξωτερικοί έλεγχοι είναι οι πλέον εγκεκριμένοι λόγω της αξιοπιστίας τους και της αποτελεσματικότητάς τους στην προστασία των κοινωνικών κεφαλαίων. Οι εξωτερικοί ελεγκτές στις διαδικασίες αυτές είναι κυρίαρχοι στην πρόβλεψη της ορθής λειτουργίας μιας εταιρείας, αλλά και του συνόλου των οικονομικών μονάδων οι οποίες απαρτίζουν την οικονομία της κοινωνίας (Johansson & Carey, 2016).

Όπως ήδη επισημάνθηκε, το άτομο που λαμβάνει το ρόλο του εξωτερικού ελεγκτή δεν είναι εργαζόμενος στην υπό έλεγχο επιχείρηση, όπως συμβαίνει στον εσωτερικό έλεγχο. Χαρακτηρίζεται από ανεξαρτησία σε σχέση με την οικονομική μονάδα που εξετάζει, χωρίς

να έχει κάποια δέσμευση απέναντί της, άρα και χωρίς να του ασκείται εσωτερική επιρροή από τη διοίκηση. Η κατάσταση αυτή της ανεξαρτησίας τον απομακρύνει από τα μειονεκτήματα που έχει ο εσωτερικός έλεγχος, καθιστώντας το έργο του σαφώς πιο αντικειμενικό και έγκυρο. Το έργο αυτό, συνεπώς, αποκτά αντικειμενικότητα και κύρος, με σκοπό τη χρησιμότητά του σε ευρύτερο πεδίο (Simeon, 2018).

Επιστρέφοντας στον εντοπισμό των παραποιήσεων, δεν είναι βέβαιο ότι ο ελεγκτής θα μπορέσει πάντοτε να αποκαλύψει κάποια παρατυπία, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι η παραποίηση γίνεται κρυφά, με συμφωνίες που υπογράφονται μυστικά ή/και με αποδεικτικά έγγραφα που έχουν παραποιηθεί. Επίσης, μπορεί να οδηγηθεί σε πορίσματα που είναι εσφαλμένα λόγω της ελευθερίας έκφρασης που νομικά του παρέχεται (Crumbley & Apostolou, 2001). Άλλοι λόγοι για τους οποίους οι ελεγκτές δεν μπορούν πάντοτε να είναι αποτελεσματικοί στα καθήκοντά τους είναι πιθανές άνωθεν πιέσεις, δηλαδή διοικητικές, που μπορεί να αφορούν είτε το χρόνο διεξαγωγής του ελέγχου είτε το αυξημένο χρηματικό κόστος της διαδικασίας. Είναι σημαντικό να σημειωθεί όμως ότι πλέον, μετά το σκάνδαλο της ENRON, υπάρχει μια τάση για συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τα πρότυπα που βρίσκονται τώρα σε ισχύ.

Προβλήματα στον έλεγχο δημιουργούνται και από άλλους λόγους. Αρχικά, λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας έχει σημειωθεί πτώση στο μέγεθος κόστους ενός ελέγχου, γεγονός που χρησιμοποιούν οι λογιστές προς ίδιον όφελος, μειώνοντας και τα επίπεδα του ελέγχου και την ακρίβεια της προσωπικής τους δουλειάς. Επιπλέον, για την επίσπευση της εργασίας, παρατηρείται συχνά το φαινόμενο να χρησιμοποιούνται στοιχεία εσωτερικού ελέγχου κατά τη διάρκεια του εξωτερικού ελέγχου, και με τον τρόπο αυτό καλύπτονται σφάλματα, παρατυπίες ή και σκάνδαλα που θα μπορούσαν να έχουν καταστεί εμφανή λόγω της μεγαλύτερης διαφάνειας του εξωτερικού ελέγχου. Αυτό αποτελεί και ένα βασικό μειονέκτημα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς αυτός έχει ως αντικείμενο ελέγχου τους εργαζόμενους της επιχείρησης και όχι τα διοικητικά στελέχη που διαπράττουν ως επί το πλείστον τις παρανομίες. Τέλος, προβληματικό για τον έλεγχο είναι και το γεγονός ότι οι λογιστές σε μια εταιρεία δεν έχουν μόνο αρμοδιότητες λογιστικές, αλλά πολλαπλούς ρόλους που περιλαμβάνουν ενασχόληση με προβλήματα χρηματοοικονομικής φύσεως ή και σχέδια επένδυσης. Οι παραπάνω ασχολίες τους αποφέρουν συνήθως χρηματικά ποσά αρκετά μεγάλα, απομακρύνοντάς τους από τα βασικά τους καθήκοντα και από την προσοχή που οφείλουν να δείξουν κατά τη διαδικασία ελέγχου των καταστάσεων και σύνταξης των εκθέσεων (Johansson & Carey, 2016).

Συμπερασματικά, η εργασία και οι αρμοδιότητες των ορκωτών ελεγκτών, είτε εσωτερικών είτε εξωτερικών, είναι διαδικασίες δύσκολες και πολύπλοκες, αφού αναμειγνύονται συμφέροντα προσωπικά και εργασιακά.

4.2. Μέθοδοι αντιμετώπισης της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων

Ένα φαινόμενο τόσο διαδεδομένο όσο η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων έχει προκαλέσει τη δημιουργία διαφόρων τεχνικών που χρησιμοποιούνται με σκοπό τον εντοπισμό της ή, αν είναι δυνατόν, ακόμη και την πρόληψή της.

Από την πλευρά του ελεγκτή, είναι απαραίτητο να υπάρχει διαφάνεια, αμεροληψία, αξιοπιστία και αντικειμενικότητα. Όπως αναφέρθηκε, οι αρμοδιότητες του εσωτερικού ελεγκτή είναι περιορισμένες μέσα στην ίδια την επιχείρηση στην οποία εργάζεται, εν αντιθέσει με τον εξωτερικό ελεγκτή ο οποίος ελέγχει συνήθως περισσότερες της μιας επιχειρήσεις, με τις οποίες δεν διατηρεί υπαλληλική σχέση. Οι υποχρεώσεις και των δύο ελεγκτών συνίστανται στην διαρκή ενημέρωσή τους σχετικά με τις μεταβολές στη νομοθεσία και τις ισχύουσες ελεγκτικές διατάξεις, και στη διατήρηση ακεραιότητας και κριτικής σκέψης (Johansson & Carey, 2016).

Η σημασία και των δύο ελέγχων, εσωτερικού και εξωτερικού, είναι μεγάλοι. Καμία από τις δύο μορφές ελέγχου δεν μπορεί να αντικαταστήσει την άλλη, καθώς έχουν διαφορετικούς σκοπούς και διαφορετικές τεχνικές. Αυτό που μπορεί να σημειωθεί όμως είναι ότι συχνά τα πορίσματα στα οποία καταλήγουν οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τη δουλειά των εξωτερικών ελεγκτών, καθώς τα πορίσματα αυτά συχνά χρησιμοποιούνται ως δεδομένα στον εξωτερικό έλεγχο που θα οδηγήσουν σε εκ νέου συμπεράσματα. Παρ' όλες τις διαφορές μεταξύ των δύο ελέγχων, μπορούν να επισημανθούν και ομοιότητες μεταξύ των δύο ελεγκτικών θέσεων· αφενός, και οι δύο ελεγκτές είναι «σύμβουλοι επιχειρήσεων», και αφετέρου και οι δύο χρησιμοποιούν παρόμοιες ή και ίδιες διαδικασίες ελέγχου κατά τη διενέργεια της ελεγκτικής διαδικασίας στις επιχειρήσεις. Επίσης, σημαντικό είναι να επικρατεί πνεύμα αλληλοκατανόησης και συνεργασίας μεταξύ των ελεγκτικών ομάδων, όπως και κοινός τρόπος σκέψης για τον τρόπο που γίνεται ο έλεγχος (Johansson & Carey, 2016). Μέσω της σωστής συνεργασίας μπορεί να επιτευχθεί ανταλλαγή ιδεών και γνώσεων, κυρίως σχετικά με το πως είναι οργανωμένη και λειτουργεί μια επιχείρηση και τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες – στοιχεία σημαντικά για να γίνεται πιο αποτελεσματικά ο έλεγχος. Λαμβάνοντας υπόψη την πιθανή

ύπαρξη παραποίησης, η συλλογή πληροφοριών, από τον ελεγκτή πρέπει να γίνεται βάσει τριών βημάτων (Maltese E., 2005):

- Έρευνα της διοίκησης, της επιτροπής ελέγχου, των διαφόρων τμημάτων σε μια επιχείρηση (κυρίως το εσωτερικού ελέγχου): πρέπει να υπάρχει συζήτηση και συνεργασία μεταξύ της ομάδας ελέγχου και των διοικητικών στελεχών μιας εταιρείας, καταγραφή πιθανών δραστηριοτήτων που θα θεωρηθούν ύποπτες ή και απάτες που ενδεχομένως να έχουν πραγματοποιηθεί, κυρίως στα τμήματα του λειτουργικού και του χρηματοοικονομικού.
- Ανάλυση των διαφόρων παραγόντων του Προσαρτήματος της επιχείρησης, είτε χρηματοοικονομικών είτε άλλου είδους.
- Επισήμανση και Αναφορά όλων των παραγόντων (riskfactors) που ενδεχομένως συνδέονται με την παρουσία οικονομικών καταστάσεων που έχουν υποστεί παραποίηση: σύμφωνα και με το Ελεγκτικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 99, ένας εξωτερικός ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να αναφέρει οποιαδήποτε παραποίηση παρατηρήσει είτε στο εποπτεύον τμήμα διοίκησης αν η παραποίηση έχει διαπραχθεί από κάποιον υφιστάμενο, είτε στην επιτροπή ελέγχου αν η παραποίηση έγινε από στέλεχος της διοίκησης.

Είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητή η σημασία του εξωτερικού ελέγχου και για την εταιρεία αλλά και για την κοινωνία στο σύνολό της από τα διοικητικά στελέχη αλλά και του ανώτερούς τους, γεγονός που απαιτεί και την απόλυτη συνεργασία τους. Όσον αφορά τα ζητήματα ηθικής, κατά τον έλεγχο και τη σύνταξη των καταστάσεων είναι υποχρεωτικό να υπάρχει τήρηση ηθικών κανόνων και κανόνων δεοντολογίας (Amat, Black&Downs, 1999).

Εν τέλει, το σημαντικότερο είναι η διακυβέρνηση της εταιρείας με αποτελεσματικότητα έτσι ώστε να μην υπάρχει παραποίηση εξ αρχής. Τα στελέχη της διακυβέρνησης είναι η επιτροπή ελέγχου, το συμβούλιο διοίκησης και οι ελεγκτές, και οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί. Ευθύνη υπάρχει επίσης από το κράτος το οποίο οφείλει να επιβάλλει τιμωρία σε όποια επιχείρηση ή στελέχη φαίνονται να εμπλέκονται σε παραποιήσεις. Οι τιμωρίες γίνονται με σκοπό και τον σωφρονισμό των ιδίων και τον παραδειγματισμό όσων πιθανώς θα εμπλακούν στο μέλλον (Razaee, 2002).

Δεν μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά αν το φαινόμενο της παραποίησης θα μπορέσει ποτέ να εξαιρεθεί, καθώς πρέπει και οι υπάλληλοι και τα στελέχη να συνειδητοποιούν την εγκληματική φύση της παραποίησης και τις επεκτάσεις της σε κάθε τομέα, οικονομικό, νομικό, ηθικό, κοινωνικοπολιτικό, και επιβάλλεται η ύπαρξη προβληματισμού από πλευράς όλων των ενδιαφερόμενων (Johansson & Carey, 2016).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1. Ερευνητικοί σκοποί-ερωτήματα-υποθέσεις

Η συγκεκριμένη έρευνα έχει σκοπό να μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται η διαχείριση κερδών με τους δείκτες της ανάπτυξης, μόχλευσης, κερδοφορίας, ρευστότητας και μεγέθους πριν και μετά την οικονομική κρίση. Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι

- 1) Ποιοι από τους δείκτες της ανάπτυξης, μόχλευσης, κερδοφορίας, ρευστότητας και μεγέθους λειτούργησαν προβλεπτικά για την διαχείριση των κερδών την περίοδο 2005-2010;
- 2) Ποιοι από τους δείκτες της ανάπτυξης, μόχλευσης, κερδοφορίας, ρευστότητας και μεγέθους λειτούργησαν προβλεπτικά για την διαχείριση των κερδών την περίοδο 2011-2018;

Οι ερευνητικές υποθέσεις με βάση την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία διατυπώνονται παρακάτω:

- H1: Η ανάπτυξη αναμένεται να συσχετιστεί θετικά με την διαχείριση κερδών (Firth et al. , 2007)
- H2: Η μόχλευση αναμένεται να συσχετιστεί θετικά με την διαχείριση κερδών (DeFond & Jiambalvo, 1994)
- H3: Η κερδοφορία αναμένεται να συσχετιστεί αρνητικά με την διαχείριση κερδών (Ashari et al. 1994)
- H4: Η ρευστότητα αναμένεται να συσχετιστεί αρνητικά με την διαχείριση κερδών (Iatridi & Kadorini, 2009)
- H5: Το μέγεθος αναμένεται να συσχετιστεί θετικά με την διαχείριση κερδών. (Bathke et al. 1989)

5.2. Σχεδιασμός έρευνας

Η παρούσα έρευνα είναι ποσοτική, περιγραφική και συσχέτισης με χρήση δευτερογενών διαχρονικών δεδομένων. Η ποσοτική έρευνα ορίζεται ως η εξήγηση των φαινομένων συλλέγοντας αριθμητικά δεδομένα και αναλύοντας τα μαθηματικά (Muijs, 2004). Σημαντικό πλεονέκτημα των ποσοτικών ερευνών είναι ότι μπορούν να αποθηκεύσουν μεγάλο όγκο πληροφοριών σε μικρό χρονικό διάστημα και να προκύψουν αντικειμενικά συμπεράσματα (Cohen, Manion & Morrison, 2007), τα οποία μπορούν να γενικευτούν αν η δειγματοληψία

δεν είναι μεροληπτική (Creswell, 2013), δηλαδή το δείγμα μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού (Φαρμάκης, 2017).

5.3. Πληθυσμός - Δείγμα

Πληθυσμός της παρούσας έρευνας θεωρείται το σύνολο των εταιρειών που λειτουργούσαν την περίοδο 2005-2018 και είχαν περισσότερες από 4.000.000 καθαρές πωλήσεις το έτος 2018. Αναφορικά με το δείγμα, αυτό αποτελούταν από 33 εταιρείες που παρουσιάζονται παρακάτω στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Εταιρείες μελέτης

A/A	Εταιρεία	A/A	Εταιρεία
1	WALMART INC	18	J C PENNEY COMPANY
2	HOME DEPOT, INC.	19	AUTOZONE INC
3	TARGET CORP	20	LITHIA MOTORS INC
4	LOWE'S COMPANIES	21	GROUP 1 AUTOMOTIVE
5	BEST BUY CO INC	22	UBER TECHNO
6	TJX COMPANIES INC	23	SONIC AUTOMOTIVE
7	MACY'S INC	24	ADVANCE AUTO PARTS
8	PENSKE AUTOM	25	DICK'S SPORTING GOOD
9	AUTONATION INC	26	GAMESTOP CORPORATION
10	KOHL'S CORPORATION	27	FOOT LOCKER, INC
11	CARMAX INC	28	ASBURY AUTOMOTIVE
12	GAP INC	29	BURLINGTON STORES
13	NORDSTROM, INC	30	DILLARD'S INC
14	L BRANDS INC	31	WILLIAMS-SONOMA
15	BJS WHOLESALE CLUB	32	BIG LOTS, INC
16	VIPSHOP HLDG LTD	33	AMERICAN EAGLE
17	MURPHY USA INC		

5.4. Διαδικασία-Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Τα δεδομένα συλλέχτηκαν μέσω του δείκτη NYSE, και της δραστηριότητας General Retailers. Οι αρχικές μεταβλητές της μελέτης ήταν η «Εταιρεία», τα «Έτη», οι «Καθαρές πωλήσεις», το «Ακαθάριστο ποσό», το «Σύνολο ενεργητικού», τα «Καθαρά χρέη», το «Τρέχων ενεργητικό», οι «Τρέχουσες υποχρεώσεις», τα «Καθαρά έσοδα», οι «Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες», και τα «Λειτουργικά έσοδα».

5.5. Εργαλεία ανάλυσης

Μέσω των στατιστικών μεθόδων, είναι εφικτή η μελέτη της σχέσης μεταξύ διαφόρων μεταβλητών (Hayes, 2013). Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε στο στατιστικό πρόγραμμα IBM

SPSS 24, με παράλληλη χρήση του Microsoft office Excel 2016. Στην περιγραφική Στατιστική χρησιμοποιήθηκαν οι περιγραφικοί δείκτες της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης, ελάχιστης, μέγιστης τιμής καθώς και η χρονοσειρά των μέσων τιμών.

Οι ανεξάρτητες μεταβλητές της κερδοφορίας, της ανάπτυξης, της μόχλευσης, της ρευστότητας και του μεγέθους, υπολογίστηκαν μέσω των παρακάτω τύπων:

- Profitability (t) = Κερδοφορία (t) = $\frac{\text{Καθαρά έσοδα}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t)} = \frac{\text{Net income}(t)}{\text{Total assets}(t)}$
- Growth (t) = Ανάπτυξη (t) = $\frac{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t) - \text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} = \frac{\text{Total assets}(t) - \text{Total assets}(t-1)}{\text{Total assets}(t-1)}$
- Leverage (t) = Μόχλευση (t) = $\frac{\text{Καθαρά χρέη}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t)} = \frac{\text{Net debt}(t)}{\text{Total assets}(t)}$
- Liquidity (t) = Ρευστότητα (t) = $\frac{\text{Τρέχων ενεργητικό}(t)}{\text{Τρέχουσες υποχρεώσεις}(t)} = \frac{\text{Current assets}(t)}{\text{Current liabilities}(t)}$
- Size (t) = Μέγεθος (t) = $\ln(\text{Σύνολο Ενεργητικού}(t)) = \ln(\text{Total assets}(t))$

Η εξαρτημένη μεταβλητή των διακριτικών δεδουλευμένων υπολογίστηκε από την παρακάτω διαδικασία:

$$\frac{TAC_{it}}{\text{Total assets}(t-1)} = \frac{\text{Συνολικά δεδουλευμένα}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)}, \text{ όπου}$$

$$TAC_{it} = \text{Συνολικά δεδουλευμένα}(t) = \text{Λειτουργικά έσοδα}(t) - \text{Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες}(t) = \text{Operating income}(t) - \text{Net operating cash flows}(t)$$

Στην συνέχεια χρησιμοποιήθηκε πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση σύμφωνα με το παρακάτω μοντέλο:

$$\frac{TAC_{it}}{\text{Total assets}(t-1)} = \frac{\text{Συνολικά δεδουλευμένα}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} = \frac{\gamma_1}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} + \frac{\gamma_2 * \text{Μεταβολή των εσόδων}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} + \frac{\gamma_3 * \text{Ακαθάριστο ποσό}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} + \frac{\gamma_4 * \text{Μεταβολή των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες}(t)}{\text{Σύνολο ενεργητικού}(t-1)} + \gamma_5 *$$

$$\text{Κερδοφορία}(t) + \epsilon_{it}$$

$$= \frac{\gamma_1}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_2 * \Delta \text{REVit}}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_3 * \text{PPEit}}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_4 * \Delta \text{CFit}}{\text{Total assets (t-1)}} + \gamma_5 * \text{Profitability (t)} + \text{eit}$$

(Ruth & Sun, 2008), όπου

ΔREVit = Μεταβολή των εσόδων (t) = Καθαρές πωλήσεις (t) – Καθαρές πωλήσεις (t-1) = Net sales (t) - Net sales (t-1). **Στην συνέχεια η εξαρτημένη μεταβλητή «Διακριτικά δεδομένα» = DA_t υπολογίστηκε από τα κατάλοιπα του μοντέλου.**

Η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη υπολογίστηκε μέσω των παρακάτω μοντέλων πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης αλλά και λογιστικής παλινδρόμησης

1. **$|\text{DA}_t|$ = |Διακριτικά δεδομένα (t)|** = $\alpha_0 + \alpha_1 * \text{Κερδοφορία (t)} + \alpha_2 * \text{Ανάπτυξη (t)} + \alpha_3 * \text{Μόχλευση (t)} + \alpha_4 * \text{Ρευστότητα (t)} + \alpha_5 * \text{Μέγεθος (t)} = \alpha_0 + \alpha_1 * \text{Profitability (t)} + \alpha_2 * \text{Growth (t)} + \alpha_3 * \text{Leverage (t)} + \alpha_4 * \text{Liquidity (t)} + \alpha_5 * \text{Size (t)}$.
2. **$+\text{DA}_t$ = +Διακριτικά δεδομένα (t)** = $\alpha_0 + \alpha_1 * \text{Κερδοφορία (t)} + \alpha_2 * \text{Ανάπτυξη (t)} + \alpha_3 * \text{Μόχλευση (t)} + \alpha_4 * \text{Ρευστότητα (t)} + \alpha_5 * \text{Μέγεθος (t)} = \alpha_0 + \alpha_1 * \text{Profitability (t)} + \alpha_2 * \text{Growth (t)} + \alpha_3 * \text{Leverage (t)} + \alpha_4 * \text{Liquidity (t)} + \alpha_5 * \text{Size (t)}$.
3. **$-\text{DA}_t$ = -Διακριτικά δεδομένα (t)** = $\alpha_0 + \alpha_1 * \text{Κερδοφορία (t)} + \alpha_2 * \text{Ανάπτυξη (t)} + \alpha_3 * \text{Μόχλευση (t)} + \alpha_4 * \text{Ρευστότητα (t)} + \alpha_5 * \text{Μέγεθος (t)} = \alpha_0 + \alpha_1 * \text{Profitability (t)} + \alpha_2 * \text{Growth (t)} + \alpha_3 * \text{Leverage (t)} + \alpha_4 * \text{Liquidity (t)} + \alpha_5 * \text{Size (t)}$.

Στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι στην λογιστική παλινδρόμηση για την $|\text{DA}_t|$, κωδικοποιήθηκαν με 1 οι τιμές που βρίσκονται στο 3^ο τεταρτημόριο και άνω, ενώ 0 οι υπόλοιπες. Επίσης, στην λογιστική παλινδρόμηση για την $+\text{DA}_t$ και $-\text{DA}_t$, κωδικοποιήθηκαν με 1 οι τιμές που βρίσκονται άνω της διαμέσου, ενώ 0 οι υπόλοιπες

Στην πολλαπλή ανάλυση γραμμικής και λογιστικής παλινδρόμησης, η αρχική υπόθεση για το μοντέλο είναι ότι δεν προσαρμόζεται στα δεδομένα και η εναλλακτική ότι προσαρμόζεται. Ο βαθμός προσαρμογής προσδιορίστηκε από τον συντελεστή Adj R^2 για την γραμμική και από τον NagR^2 για την λογιστική που παίρνουν τιμές στο διάστημα [0, 1]. Τιμές του AdjR^2 και NagR^2 , κοντά στο 1 υποδηλώνουν τέλεια προσαρμογή ενώ τιμές κοντά στο 0 μη προσαρμογή. Πρακτικά στις έρευνες, ικανοποιητικές θεωρούνται οι τιμές άνω του 0,25. Η αρχική υπόθεση για τους συντελεστές του μοντέλου είναι ότι είναι μηδέν και η εναλλακτική

ότι είναι μη μηδενικοί. (Κολυβά-Μαχαίρα & Μπόρα-Σέντα, 1998). Η στάθμη σημαντικότητας σε όλα τα τεστ ορίστηκε στο 5%. Συνεπώς η αρχική υπόθεση γίνεται δεκτή όταν $p\text{-value} \geq 0,05$ και απορρίπτεται όταν $p\text{-value} < 0,05$. (Σιώμκος & Μαύρος, 2008).

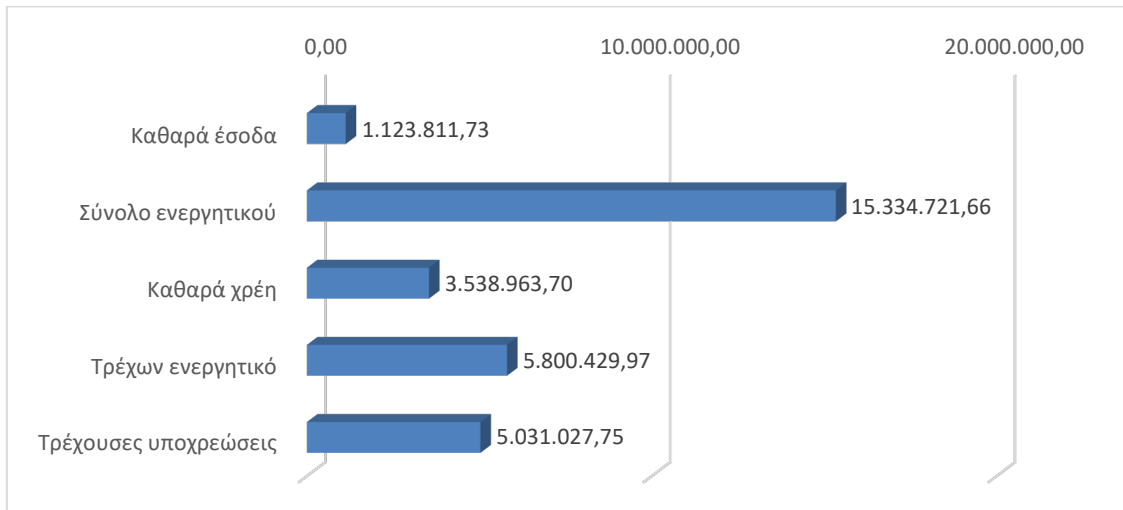
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1. Αρχικές μεταβλητές για δημιουργία ανεξάρτητων μεταβλητών

Ο Πίνακας 2 (Γράφημα 1) παρουσιάζει τις μέσες τιμές για τις αρχικές μεταβλητές της έρευνας, που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των ανεξάρτητων μεταβλητών στην συνέχεια. Προκύπτει ότι κατά μέσο όρο το σύνολο ενεργητικού ήταν 15,3εκ., το τρέχων ενεργητικό 5,8εκ., οι τρέχουσες υποχρεώσεις 5εκ., τα καθαρά χρέη 3,5 εκ. και τα καθαρά έσοδα 1,1 εκ.

Πίνακας 2: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία των ανεξάρτητων

Μεταβλητή	N	M.O.
Καθαρά έσοδα	430	1.123.811,73
Σύνολο ενεργητικού	428	15.334.721,66
Καθαρά χρέη	426	3.538.963,70
Τρέχων ενεργητικό	423	5.800.429,97
Τρέχουσες υποχρεώσεις	423	5.031.027,75

Γράφημα 1: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία των ανεξάρτητων

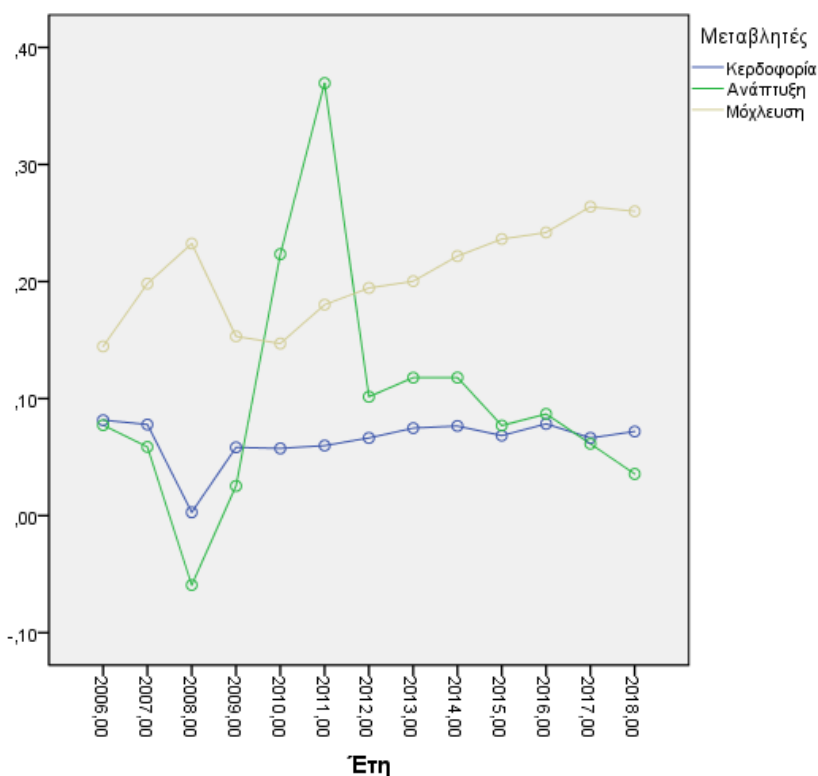
6.2. Ανεξάρτητες μεταβλητές

Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των περιγραφικών δεικτών για τις ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας. Προκύπτει ότι η κερδοφορία έχει μέση τιμή $0,06 \pm 0,09$ (-0,64, 0,25), η ανάπτυξη $0,10 \pm 0,56$ (-0,40, 8,77), η μόχλευση $0,20 \pm 0,30$ (-0,88, 0,84), η ρευστότητα $1,56 \pm 0,65$ (0,57, 4,30) και το μέγεθος $15,57 \pm 1,29$ (7,92, 19,21).

Πίνακας 3: Περιγραφικοί δείκτες των ανεξάρτητων μεταβλητών

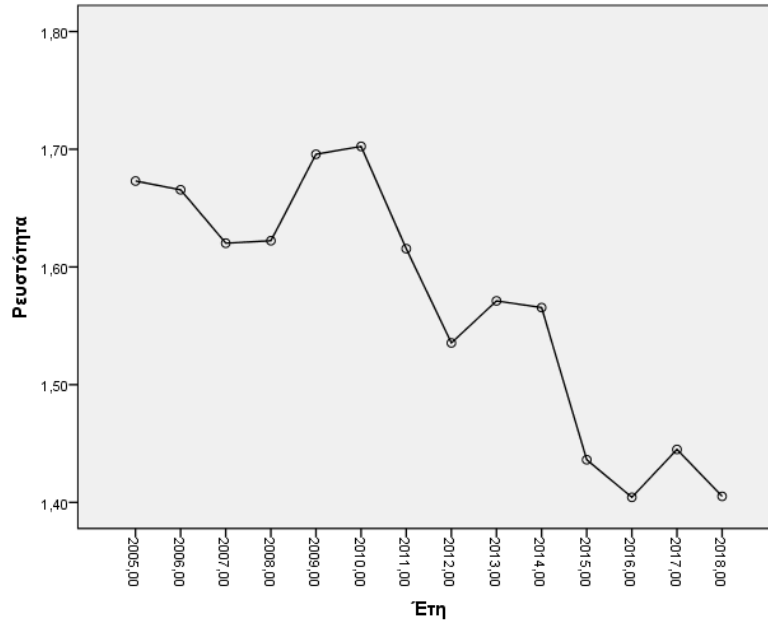
Μεταβλητή	N	Ελάχιστη	Μέγιστη	Μ.Ο.	Τ.Α.
Κερδοφορία	428	-0,64	0,25	0,06	0,09
Ανάπτυξη	395	-0,40	8,77	0,10	0,56
Μόχλευση	426	-0,88	0,84	0,20	0,30
Ρευστότητα	423	0,57	4,30	1,56	0,65
Μέγεθος	428	7,92	19,21	15,57	1,29

Το Γράφημα 2 παρουσιάζει την χρονική εξέλιξη για τις μεταβλητές κερδοφορία, ανάπτυξη και μόχλευση. Για την κερδοφορία παρατηρήθηκε πτώση το 2008, η οποία συνοδεύτηκε με σημαντική άνοδο το 2009 και ελαφρώς ανοδική πορεία έπειτα μέχρι το 2013. Η ανάπτυξη ομοίως είχε πτώση το 2008, ωστόσο σημαντική άνοδο το 2009 και ραγδαία αύξηση την περίοδο 2010-2011, η οποία συνοδεύτηκε με εξίσου μεγάλη μείωση το 2012 και ελαφρώς πτωτική στην συνέχεια μέχρι το 2018. Αντίθετα, η μόχλευση εμφάνισε σημαντική άνοδο το 2008, πτωτική πορεία την περίοδο 2008-2010 και ανοδική μετά μέχρι το 2018.

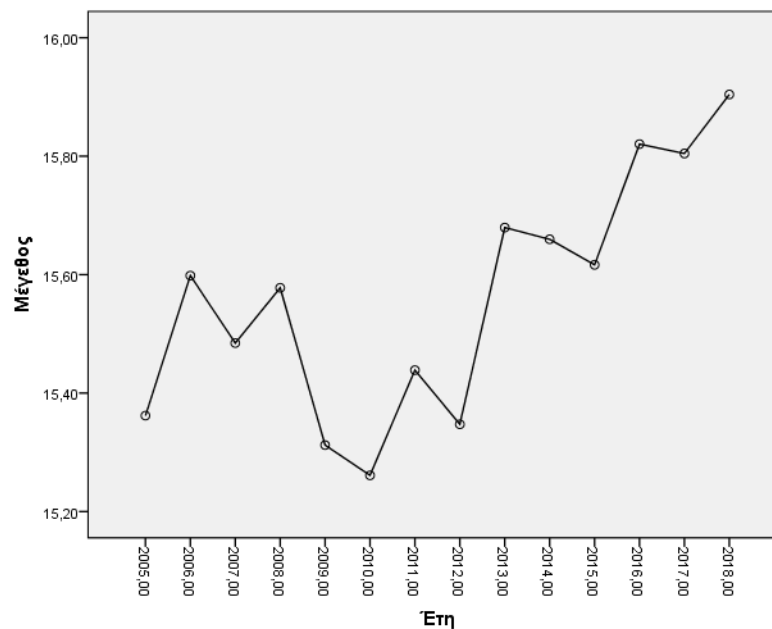
Γράφημα 2: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για κερδοφορία, την ανάπτυξη και την μόχλευση

Στο Γράφημα 3, παρουσιάζεται η χρονοσειρά της ρευστότητας όπου παρατηρήθηκε γενικά πτωτική πορεία, με διακυμάνσεις ανόδου τις περιόδους 2008-2009, 2012-2013 και 2016-2017.

Γράφημα 3: Χρονική εξέλιξη μέσω τιμών για ρευστότητα

Στο Γράφημα 4 παρουσιάζεται η χρονοσειρά του μεγέθους όπου παρατηρήθηκε γενικά αύξουσα πορεία (με ορισμένες διακυμάνσεις) τις περιόδους 2005-2006 και 2010-2018 ενώ φθίνουσα (με διακυμάνσεις) την περίοδο 2006-2010.

Γράφημα 4: Χρονική εξέλιξη μέσω τιμών για μέγεθος

6.3. Αρχικές μεταβλητές για δημιουργία εξαρτημένης μεταβλητής

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει τις μέσες τιμές για τις αρχικές μεταβλητές της έρευνας, που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της εξαρτημένης μεταβλητής στην συνέχεια.

Προκύπτει ότι κατά μέσο όρο οι καθαρές πωλήσεις ήταν 31εκ., η μεταβολή εσόδων 1εκ., το ακαθάριστο ποσό 7,6 εκ., τα λειτουργικά έσοδα 2εκ., οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες 2εκ., η μεταβολή ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες 80 χιλιάδες και τα συνολικά δεδουλευμένα 23 χιλιάδες.

Πίνακας 4: Μέσες τιμές των αρχικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία της εξαρτημένης μεταβλητής

Μεταβλητές	N	M.O.
Καθαρές πωλήσεις	430	31.033.369,74
Μεταβολή εσόδων	397	1.071.341,65
Ακαθάριστο ποσό	423	7.676.923,89
Λειτουργικά έσοδα	429	2.029.979,00
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	427	2.020.557,80
Μεταβολή ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες	394	80.367,30
Συνολικά δεδουλευμένα	427	23.573,32

6.4. Δημιουργία εξαρτημένης μεταβλητής

Το 1^ο μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης προσδιορίζεται από το παρακάτω γενικό μοντέλο:

$$\frac{TAC_{it}}{\text{Total assets (t-1)}} = \frac{\gamma_1}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_2 * \Delta REV_{it}}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_3 * PPE_{it}}{\text{Total assets (t-1)}} + \frac{\gamma_4 * \Delta CF_{it}}{\text{Total assets (t-1)}} + \gamma_5 * \text{Profitability (t) + } \epsilon_{it} \text{ (Ruth \& Sun, 2008), όπου}$$

Profitability (t)+ ϵ_{it} (Ruth & Sun, 2008), όπου

- TAC_{it} = Συνολικά δεδουλευμένα (t) = Λειτουργικά έσοδα (t)- Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες(t)
- Total assets (t-1) = Σύνολο ενεργητικού (t-1)
- ΔREV_{it} = Μεταβολή εσόδων (t)
- PPE_{it} =Ακαθάριστο ποσό ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού (t)
- ΔCF_{it} = Η μεταβολή των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες (t)
- Profitability(t)= Κερδοφορία(t) = $\frac{\text{Καθαρό εισόδημα(t)}}{\text{Σύνολο ενεργητικού(t)}}$

Ο Πίνακας 5 παρουσιάζει τα αποτελέσματα προσαρμογής του πολλαπλού γραμμικού μοντέλου, με εξαρτημένη μεταβλητή την « $\frac{\text{Συνολικά δεδουλευμένα (t)}}{\text{Σύνολο ενεργητικού (t-1)}}$ » και ανεξάρτητες μεταβλητές το « $1/\text{σύνολο ενεργητικού (t-1)}$ », την «Μεταβολή εσόδων(t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)», το «Ακαθάριστο ποσό(t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)», την «Μεταβολή ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες(t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)» και την «Κερδοφορία(t)».

Προκύπτει ότι το πολλαπλό γραμμικό μοντέλο προσαρμόζεται στα δεδομένα ($F(5,386)=310,044$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής $Adj.R^2=0,798>0,4$.

Πίνακας 5: Αποτελέσματα πολλαπλού γραμμικού μοντέλου για υπολογισμό των διακριτικών δεδουλευμένων

Εξαρτημένη μεταβλητή	R	R ²	AdjR ²	p	F (5,386)
Συνολικά δεδουλευμένα (t)/Σύνολο ενεργητικού (t-1)	0,895	0,801	0,798	<0,001	310,044
Ανεξάρτητες Μεταβλητές	B	Beta	t	p	VIF
Σταθερά	0,065	-	3,209	0,001	-
1/σύνολο ενεργητικού (t-1)	7060,147	0,396	7,088	<0,001	6,030
Μεταβολή εσόδων (t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)	-0,373	-0,959	-23,549	<0,001	3,211
Ακαθάριστο ποσό (t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)	-0,274	-0,130	-5,629	<0,001	1,040
Μεταβολή ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες(t)/σύνολο ενεργητικού (t-1)	-0,655	-0,249	-6,356	<0,001	2,965
Κερδοφορία (t)	1,149	0,274	10,326	<0,001	1,364

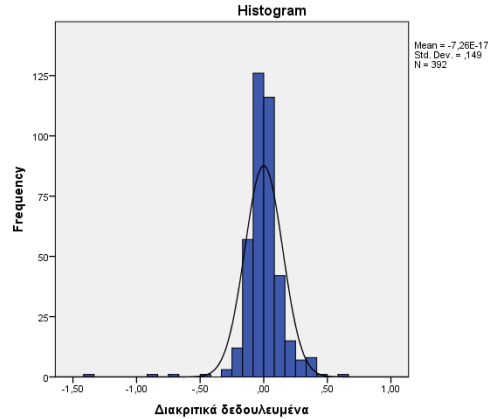
6.5. Εξαρτημένη μεταβλητή

Συνεπώς τα διακριτικά δεδουλευμένα προκύπτουν από τα υπόλοιπα του μοντέλου παλινδρόμησης που περιγράφηκε στον Πίνακα 5. Από τον Πίνακα 6, προκύπτει ότι η μέση τιμή είναι $0,00 \pm 0,1486$, η διάμεσος $-0,0028$, η ελάχιστη τιμή $-1,38$ και η μέγιστη $0,66$. Επιπλέον το 1^ο τεταρτημόριο έχει τιμή $-0,0661$ ενώ το 3^ο $0,0578$.

Η υπόθεση της κανονικότητας απορρίφθηκε ($p<0,001$) και το ιστόγραμμα παρουσιάζεται στο Γράφημα 5.

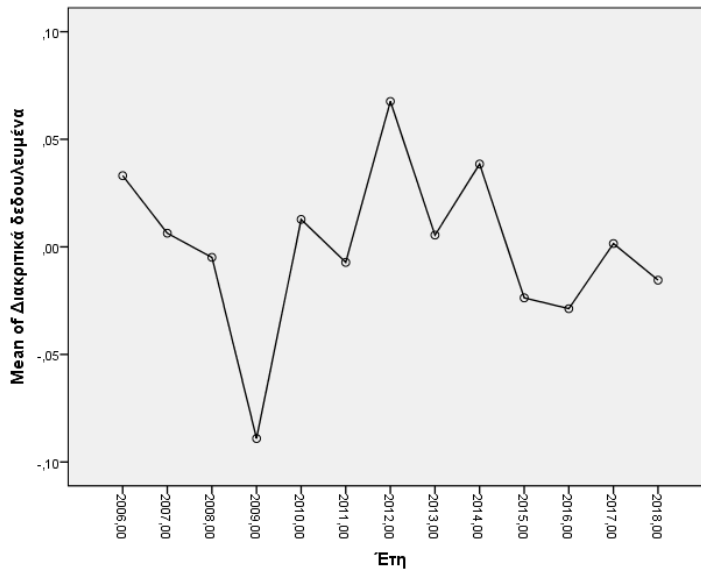
Πίνακας 6: Διακριτικά δεδουλευμένα

Δείκτης	Τιμή
N	392
M.O.	0,00
Διάμεσος	-0,0028
Τυπική απόκλιση	0,1486
Ελάχιστη	-1,38
Μέγιστη	0,66
1 ^ο τεταρτημόριο	-0,0661
3 ^ο τεταρτημόριο	0,0578
Shapiro Wilk (p-value)	<0,001

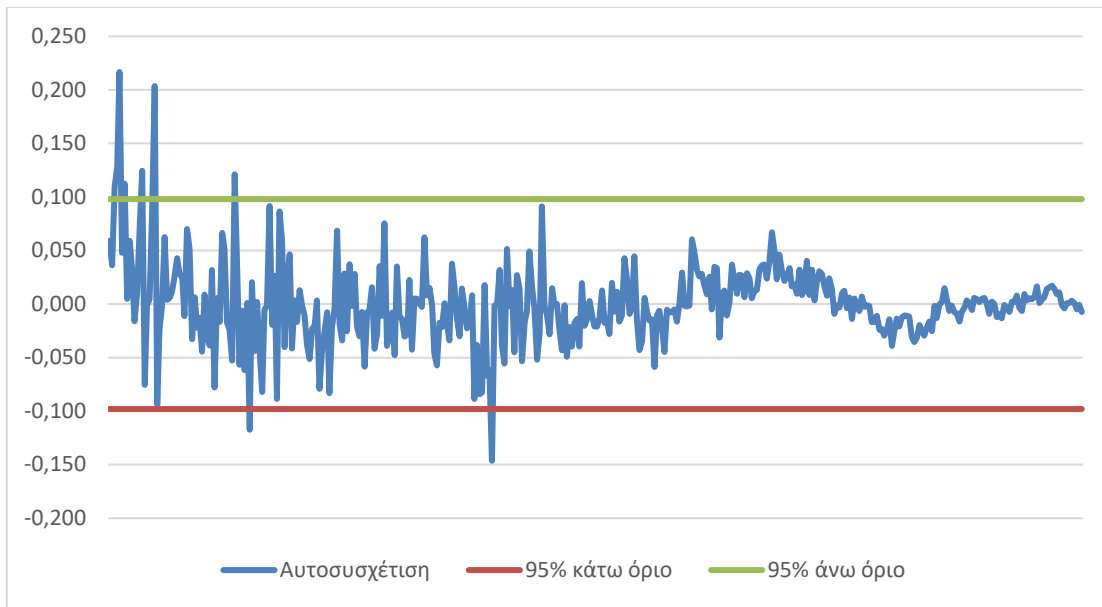
Γράφημα 5: Ιστόγραμμα διακριτικών δεδουλευμένων

Τέλος, στο Γράφημα 6 παρουσιάζεται η χρονοσειρά των μέσων τιμών διακριτικών δεδουλευμένων όπου παρατηρήθηκε πτωτική τάση την χρονική περίοδο 2005-2009, ανοδική την περίοδο 2009-2010 και με διακυμάνσεις αργότερα.

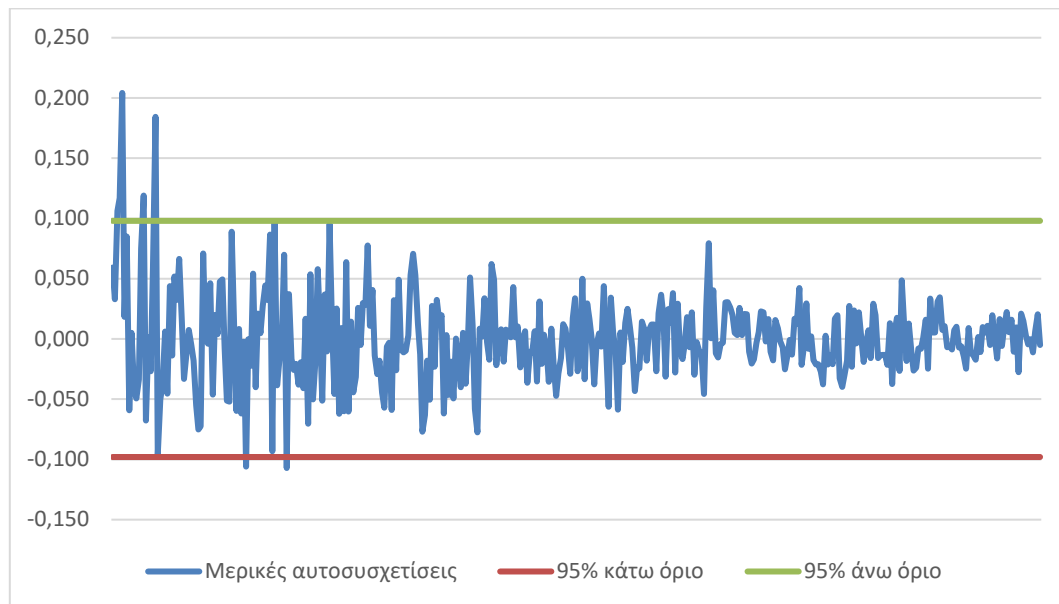

Γράφημα 6: Χρονική εξέλιξη μέσων τιμών για διακριτικά δεδουλευμένα

Στα Γραφήματα 7-8, παρουσιάζονται τα διαγράμματα αυτοσυσχετίσεων και μερικών αυτοσυσχετίσεων, όπου προκύπτουν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις, καθώς ορισμένες τιμές βρίσκονται εκτός των ορίων $\pm \frac{1,96}{\sqrt{n}} = \pm \frac{1,96}{\sqrt{392}} = \pm 0,098$, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει ακόμη πληροφορία στα κατάλοιπα του μοντέλου.

Γράφημα 7: Διάγραμμα αυτοσυσχετίσεων των διακριτικών δεδουλευμένων

Γράφημα 8: Διάγραμμα μερικών αυτοσυσχετίσεων των διακριτικών δεδουλευμένων

6.6. Διερεύνηση ερευνητικών ερωτημάτων

Τα ερευνητικά ερωτήματα θα μελετηθούν με τα μοντέλα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης και πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης που προσδιορίζονται από το παρακάτω γενικό μοντέλο:

Διακριτικά δεδουλευμένα (t) = $\alpha_0 + \alpha_1 * \text{Κερδοφορία (t)} + \alpha_2 * \text{Ανάπτυξη (t)} + \alpha_3 * \text{Μόχλευση (t)} + \alpha_4 * \text{Ρευστότητα (t)} + \alpha_5 * \text{Μέγεθος (t)}$

Η ανάλυση ωστόσο πραγματοποιήθηκε με 3 διαφορετικές εξαρτημένες μεταβλητές και σε 2 χρονικές περιόδους (2005-2010 & 2011-2018). Αρχικά η εξαρτημένη μεταβλητή είναι τα «|Διακριτικά δεδουλευμένα|», έπειτα τα «+Διακριτικά δεδουλευμένα» για τις παρατηρήσεις με θετικό πρόσημο και τέλος τα «-Διακριτικά δεδουλευμένα» για τις παρατηρήσεις με αρνητικό πρόσημο.

6.6.1. |DA|

Ο Πίνακας 7 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|Διακριτικά δεδουλευμένα|» και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,135)=2,824$, $p=0,019$) με χαμηλό βαθμό προσαρμογής ($\text{Adj}R^2=0,061$). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Μέγεθος» ($\text{Beta}=-0,269$, $t=-2,888$, $p=0,005$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($\text{VIF}<10$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,245)=54,829$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($\text{Adj}R^2=0,518$). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Ανάπτυξη» ($\text{Beta}=0,569$, $t=10,099$, $p<0,001$) και «Μέγεθος» ($\text{Beta}=-0,250$, $t=-5,457$, $p<0,001$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($\text{VIF}<10$).

Πίνακας 7: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την |DA|, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	R	R ²	Adj.R ²	p	F (5,135)
2005-2010	DA	0,308	0,095	0,061	0,019	2,824
	Ανεξάρτητες	B	Beta	t	p	VIF
	Σταθερά	0,298	-	3,321	0,001	-
	Κερδοφορία	-0,009	-0,010	-0,096	0,924	1,707
	Ανάπτυξη	0,007	0,040	0,385	0,701	1,622
	Μόχλευση	0,011	0,041	0,348	0,728	2,053
	Ρευστότητα	0,009	0,081	0,764	0,446	1,691
	Μέγεθος	-0,015	-0,269	-2,888	0,005	1,294
Περίοδος	Εξαρτημένη	R	R ²	Adj.R ²	p	F (5,245)

2011-2018	DA	0,727	0,528	0,518	<0,001	54,829
	Ανεξάρτητες Β	Beta	t	p	VIF	
	Σταθερά	0,577	-	6,664	<0,001	-
	Κερδοφορία	-0,120	-0,066	-1,192	0,234	1,596
	Ανάπτυξη	0,130	0,569	10,099	<0,001	1,646
	Μόχλευση	-0,027	-0,060	-1,239	0,216	1,222
	Ρευστότητα	-0,019	-0,089	-1,860	0,064	1,187
	Μέγεθος	-0,029	-0,250	-5,457	<0,001	1,092

Ο Πίνακας 8 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|Διακριτικά δεδουλευμένα|», όπου ως 1 καταχωρήθηκαν οι τιμές που βρίσκονται τουλάχιστον στο 3^ο τεταρτημόριο ενώ 0 οι υπόλοιπες και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, δεν θεωρήθηκε στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=7,371$, $p=0,194$), ενώ χαμηλός ήταν και ο βαθμός προσαρμογής ($NagR^2=0,074$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=53,642$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($NagR^2=0,276$) και υψηλή προβλεπτική ικανότητα (78,5%). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($B=-6,781$, $Wald=5,836$, $p=0,016$), «Ανάπτυξη» ($B=3,587$, $Wald=7,032$, $p=0,008$) και «Μέγεθος» ($B=-0,777$, $Wald=18,921$, $p<0,001$).

Πίνακας 8: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την |DA|, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	-2Loglikelihood	NagR ²	Prediction	p	X ² (5)
2005-2010	DA	156,968	0,074	73,8%	0,194	7,371
	Ανεξάρτητες Β	S.E.	Wald	p	Exp(B)	
	Κερδοφορία	-0,242	2,997	0,007	0,936	0,785
	Ανάπτυξη	0,285	0,675	0,179	0,672	1,33
	Μόχλευση	-0,332	0,99	0,113	0,737	0,717
	Ρευστότητα	0,185	0,342	0,293	0,588	1,204
	Μέγεθος	-0,314	0,179	3,089	0,079	0,73
	Σταθερά	3,567	2,967	1,445	0,229	35,407
2011-2018	DA	247,211	0,276	78,5%	<0,001	53,642
	Ανεξάρτητες Β	S.E.	Wald	p	Exp(B)	
	Κερδοφορία	-6,781	2,807	5,836	0,016	0,001
	Ανάπτυξη	3,587	1,353	7,032	0,008	36,112

Μόχλευση	-0,764	0,613	1,554	0,213	0,466
Ρευστότητα	-0,398	0,304	1,706	0,191	0,672
Μέγεθος	-0,777	0,179	18,921	<0,001	0,460
Σταθερά	12,130	2,839	18,251	<0,001	185339,509

6.6.2. +DA

Ο Πίνακας 9 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|+Διακριτικά δεδομένα|» και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, δεν θεωρήθηκε στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,62)=2,226$, $p=0,063$), ενώ χαμηλός ήταν και ο βαθμός προσαρμογής ($AdjR^2=0,084$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($VIF<10$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,116)=24,863$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($AdjR^2=0,496$). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($Beta=-0,156$, $t=-2,391$, $p=0,018$), «Ανάπτυξη» ($Beta=0,522$, $t=7,523$, $p<0,001$) και «Μέγεθος» ($Beta=-0,331$, $t=-4,883$, $p<0,001$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($VIF<10$).

Πίνακας 9: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την +DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	R	R ²	Adj.R ²	p	F (5,62)
2005-2010	+DA	0,390	0,152	0,084	0,063	2,226
	Ανεξάρτητες	B	Beta	t	p	VIF
	Σταθερά	0,210	-	1,643	0,105	-
	Κερδοφορία	-0,039	-0,056	-0,347	0,730	1,899
	Ανάπτυξη	0,019	0,166	0,977	0,332	2,122
	Μόχλευση	0,021	0,067	0,454	0,651	1,571
	Ρευστότητα	0,017	0,112	0,793	0,431	1,457
	Μέγεθος	-0,010	-0,232	-1,524	0,132	1,694
Περίοδος 2011-2018	+DA	0,719	0,517	0,496	<0,001	24,863
	Ανεξάρτητες	B	Beta	t	p	VIF
	Σταθερά	0,549	-	6,035	<0,001	-
	Κερδοφορία	-0,302	-0,156	-2,391	0,018	1,028
	Ανάπτυξη	0,199	0,522	7,523	<0,001	1,155
	Μόχλευση	-0,008	-0,019	-0,292	0,771	1,071
	Ρευστότητα	-0,018	-0,082	-1,254	0,212	1,017

Μέγεθος -0,027 -0,331 -4,883 <0,001 1,104

Ο Πίνακας 10 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|+ Διακριτικά δεδουλευμένα|», όπου ως 1 καταχωρήθηκαν οι τιμές που βρίσκονται τουλάχιστον στην διάμεσο ενώ 0 οι υπόλοιπες και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, θεωρήθηκε στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=36,220$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($NagR^2=0,551$) και υψηλή προβλεπτική ικανότητα (80,9%). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($B=-29,456$, $Wald=10,975$, $p=0,001$) και «Ανάπτυξη» ($B=26,905$, $Wald=15,651$, $p<0,001$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=43,118$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($NagR^2=0,397$) και υψηλή προβλεπτική ικανότητα (73%). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($B=-13,978$, $Wald=7,584$, $p=0,006$), «Ανάπτυξη» ($B=8,199$, $Wald=8,685$, $p=0,003$) και «Μέγεθος» ($B=-0,403$, $Wald=4,931$, $p=0,026$).

Πίνακας 10: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την +DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	- 2Loglikelihood d	NagR ²	Predictio n	p	X ² (5)
2005-2010	+DA	58,048	0,551	80,9%	<0,001	36,220
	Ανεξάρτητες	B	S.E.	Wald	p	Exp(B)
	Κερδοφορία	-29,456	8,891	10,975	0,001	0,000
	Ανάπτυξη	26,905	6,801	15,651	<0,001	483790799738,0 2
	Μόχλευση	2,124	1,845	1,325	0,250	8,367
	Ρευστότητα	-0,477	0,871	0,300	0,584	0,620
	Μέγεθος	0,243	0,278	0,761	0,383	1,275
	Σταθερά	-3,908	5,344	0,535	0,465	0,020
Περίοδος	Εξαρτημένη	- 2Loglikelihood d	NagR ²	Predictio n	p	X ² (5)
2011-2018	+ DA	126,010	0,397	73%	<0,001	43,118

Ανεξάρτητες	B	S.E.	Wald	p	Exp(B)
Ζ					
Κερδοφορία	-13,978	5,076	7,584	0,006	0,000
Ανάπτυξη	8,199	2,782	8,685	0,003	3636,878
Μόχλευση	-0,344	0,980	0,123	0,726	0,709
Ρευστότητα	-0,416	0,406	1,054	0,305	0,659
Μέγεθος	-0,403	0,182	4,931	0,026	0,668
Σταθερά	7,225	2,992	5,831	0,016	1373,976

6.6.3. -DA

Ο Πίνακας 11 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|-Διακριτικά δεδουλευμένα|» και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, θεωρήθηκε στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,67)=5,128$, $p<0,001$), ενώ μέτριος ήταν ο βαθμός προσαρμογής ($AdjR^2=0,223$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($VIF<10$). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($Beta=-0,345$, $t=-2,322$, $p=0,023$), «Ανάπτυξη» ($Beta=0,514$, $t=4,398$, $p<0,001$) και «Μέγεθος» ($Beta=0,230$, $t=2,167$, $p=0,034$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($VIF<10$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($F(5,123)=32,840$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($AdjR^2=0,554$). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Ανάπτυξη» ($Beta=-0,679$, $t=-7,124$, $p<0,001$), «Μόχλευση» ($Beta=0,143$, $t=2,014$, $p=0,046$) και «Μέγεθος» ($Beta=0,146$, $t=2,218$, $p=0,028$). Η πολυσυγγραμμικότητα δεν εμφανίστηκε σε καμία περίπτωση ($VIF<10$).

Πίνακας 11: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την -DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	R	R ²	Adj.R ²	p	F (5,67)
2005-2010	-DA	0,526	0,277	0,223	<0,001	5,128
	Ανεξάρτητες	B	Beta	t	p	VIF
	Σταθερά	-0,306	-	-2,240	0,028	-
	Κερδοφορία	-0,413	-0,345	-2,322	0,023	2,046
	Ανάπτυξη	0,385	0,514	4,398	<0,001	1,264
	Μόχλευση	-0,035	-0,137	-0,783	0,436	2,851
	Ρευστότητα	-0,017	-0,176	-1,222	0,226	1,916
	Μέγεθος	0,019	0,230	2,167	0,034	1,043

Περίοδος	Εξαρτημένη	R	R ²	Adj.R ²	p	F (5,123)
2011-2018	-DA	0,756	0,572	0,554	<0,001	32,840
	Ανεξάρτητες	B	Beta	t	p	VIF
	Σταθερά	-0,517	-	-2,852	0,005	-
	Κερδοφορία	-0,062	-0,033	-0,353	0,725	2,557
	Ανάπτυξη	-0,134	-0,679	-7,124	<0,001	2,610
	Μόχλευση	0,084	0,143	2,014	0,046	1,447
	Ρευστότητα	0,031	0,138	1,915	0,058	1,498
	Μέγεθος	0,025	0,146	2,218	0,028	1,244

Ο Πίνακας 12 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τα «|- Διακριτικά δεδουλευμένα|», όπου ως 1 καταχωρήθηκαν οι τιμές που βρίσκονται τουλάχιστον στην διάμεσο ενώ 0 οι υπόλοιπες και ανεξάρτητες την «Κερδοφορία», την «Ανάπτυξη», την «Μόχλευση», την «Ρευστότητα» και το «Μέγεθος».

Για την χρονική περίοδο 2005-2010, θεωρήθηκε στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=29,541$, $p<0,001$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($NagR^2=0,444$) και υψηλή προβλεπτική ικανότητα (78,1%). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Κερδοφορία» ($B=-15,138$, $Wald=4,222$, $p=0,040$) και «Ανάπτυξη» ($B=15,973$, $Wald=13,374$, $p<0,001$).

Για την χρονική περίοδο 2011-2018, είναι στατιστικά σημαντική η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη ($X^2(5)=14,971$, $p=0,010$) με υψηλό βαθμό προσαρμογής ($NagR^2=0,444$) και υψηλή προβλεπτική ικανότητα (78,1%). Συγκεκριμένα, στατιστικά σημαντική θεωρήθηκε η επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής «Μόχλευση» ($B=2,858$, $Wald=9,677$, $p=0,002$).

Πίνακας 12: Αποτελέσματα πολλαπλής λογιστικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την -DA, πριν και μετά την οικονομική κρίση

Περίοδος	Εξαρτημένη	-2Loglikelihood	NagR ²	Prediction	p	X ² (5)
2005-2010	-DA	71,315	0,444	78,1%	<0,001	29,541
	Ανεξάρτητες	B	S.E.	Wald	p	Exp(B)
	Κερδοφορία	-15,138	7,367	4,222	0,040	0,000
	Ανάπτυξη	15,973	4,368	13,374	<0,001	8653103,708
	Μόχλευση	2,130	1,732	1,512	0,219	8,411
	Ρευστότητα	-0,470	0,548	0,734	0,392	0,625
	Μέγεθος	0,314	0,314	0,998	0,318	1,369
	Σταθερά	-3,349	4,974	0,453	0,501	0,035

Περίοδος		- 2Loglikelihood	NagR ²	Predictio n	p	X ² (5)
2011-2018	Εξαρτημένη - DA	163,667	0,146	65,9%	0,010	14,971
	Ανεξάρτητε					
	ς	B	S.E.	Wald	p	Exp(B)
	Κερδοφορία	-4,629	3,714	1,553	0,213	0,010
	Ανάπτυξη	-0,359	0,447	0,645	0,422	0,698
	Μόχλευση	2,858	0,919	9,677	0,002	17,426
	Ρευστότητα	0,586	0,329	3,173	0,075	1,796
	Μέγεθος	0,216	0,236	0,839	0,360	1,241
	Σταθερά	-4,048	3,788	1,142	0,285	0,017

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην έρευνα συμμετείχαν 33 εταιρείες οι οποίες την περίοδο του 2018 είχαν περισσότερες από 4.000.000 καθαρές πωλήσεις. Συνολικά μελετήθηκε η περίοδος 2005-2018.

Από την ανάλυση των αρχικών μεταβλητών της έρευνας, προέκυψε ότι το σύνολο ενεργητικού ήταν κατά μέσο όρο 15,3εκ., το τρέχων ενεργητικό 5,8εκ., οι τρέχουσες υποχρεώσεις 5εκ., τα καθαρά χρέη 3,5 εκ. και τα καθαρά έσοδα 1,1 εκ.

Μέσω των αρχικών μεταβλητών της μελέτης, υπολογίστηκαν οι ανεξάρτητες μεταβλητές κερδοφορία, ανάπτυξη, μόχλευση, ρευστότητα και μέγεθος. Η κερδοφορία των εταιρειών ήταν θετική με τιμή 6% κατά μέσο όρο και με φθίνουσα πορεία την περίοδο 2007-2008 ενώ ανοδική μετά, την περίοδο 2008-2013. Η ανάπτυξη ήταν επίσης θετική με τιμή 10% κατά μέσο όρο. Όσον αφορά την χρονική εξέλιξη, η ανάπτυξη είχε πτώση το 2008, άνοδο την περίοδο 2009-2011, η οποία συνοδεύτηκε με μεγάλη μείωση το 2012 και ελαφρώς πτωτική στην συνέχεια μέχρι το 2018. Ακόμη, η μόχλευση ήταν κατά μέσο όρο θετική με τιμή 0,20 όπου παρατηρήθηκε ανοδική πορεία 2008, πτωτική την περίοδο 2008-2010 και ανοδική μετά μέχρι το 2018. Η μέση τιμή της ρευστότητας ήταν 1,56, όπου παρατηρήθηκε γενικά πτωτική πορεία τις περιόδους 2005-2008 και 2010-2018. Τέλος, για την ανεξάρτητη μεταβλητή του μεγέθους η μέση τιμή ήταν 15,57 όπου παρατηρήθηκε γενικά αύξουσα πορεία τις περιόδους 2005-2006 και 2010-2018 ενώ φθίνουσα με την περίοδο 2006-2010.

Για την δημιουργία της εξαρτημένης μεταβλητής των διακριτικών δεδουλευμένων, χρησιμοποιήθηκαν επιπλέον μεταβλητές. Από την ανάλυση προέκυψε ότι κατά μέσο όρο οι καθαρές πωλήσεις ήταν 31εκ., η μεταβολή εσόδων 1εκ., το ακαθάριστο ποσό 7,6 εκ., τα λειτουργικά έσοδα 2εκ., οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες 2εκ., η μεταβολή ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες 80 χιλιάδες και τα συνολικά δεδουλευμένα 23 χιλιάδες. Τα διακριτικά δεδουλευμένα είχαν κατά μέσο όρο μηδενική τιμή, με πτωτική τάση την χρονική περίοδο 2005-2009, ανοδική την περίοδο 2009-2010 και με διακυμάνσεις αργότερα.

Η γενικότερη εκτίμηση από την χρονική εξέλιξη των δεικτών που μελετήθηκαν είναι ότι η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά την κερδοφορία, την ανάπτυξη, την ρευστότητα, το μέγεθος και τα διακριτικά δεδουλευμένα ενώ θετικά την μόχλευση. Μετά την οικονομική κρίση η κερδοφορία, η ανάπτυξη, το μέγεθος και η μόχλευση φαίνεται να ανακάμπτουν, κάτι που δεν συνέβη για την διαχείριση των κερδών που εμφανίζει διακυμάνσεις και την ρευστότητα που έχει σταθερά πτωτική πορεία.

Το κύριο ερευνητικό ερώτημα της μελέτης ήταν η εύρεση των προβλεπτικών παραγόντων της διαχείρισης κερδών τις χρονικές περιόδους 2005-2010 και 2011-2018.

Την περίοδο 2005-2010 εταιρείες με μεγαλύτερο μέγεθος είχαν πιο σταθερή διαχείριση κερδών, δηλαδή δεν παρατηρήθηκαν ακραίες τιμές, ενώ οι μικρότερες είχαν πολύ κακή ή πολύ καλή διαχείριση κερδών. Η μικρότερη κερδοφορία και η μεγαλύτερη ανάπτυξη συνδέθηκαν με καλύτερη διαχείριση. Όσον αφορά τις εταιρείες με αρνητική διαχείριση πιο μεγάλο μέγεθος συνδέθηκε επίσης με καλύτερη διαχείριση.

Την περίοδο 2011-2018, εταιρείες με μεγαλύτερο μέγεθος, περισσότερη κερδοφορία και μικρότερη ανάπτυξη είχαν πιο σταθερή διαχείριση κερδών, δηλαδή δεν παρατηρήθηκαν ακραίες τιμές. Αντίθετα εταιρείες μικρότερου μεγέθους, με μικρότερη κερδοφορία και μεγαλύτερη ανάπτυξη εμφάνισαν πολύ κακή ή πολύ καλή διαχείριση. Όσον αφορά τις εταιρείες με θετική διαχείριση κερδών, το μικρότερο μέγεθος, η μικρότερη κερδοφορία και η μεγαλύτερη ανάπτυξη συνδέθηκαν με καλύτερη διαχείριση. Ενώ τέλος, οι εταιρείες με αρνητική διαχείριση κερδών, μεγαλύτερο μέγεθος, μεγαλύτερη μόχλευση και μικρότερη ανάπτυξη συνδέθηκαν με καλύτερη διαχείριση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Aldashev, G., & Wahhaj, Z. (2019). Marriage Timing and Forward Contracts in Marriage Markets.
- Ali Shah, S. Z., Butt, S. A., & Bin Tariq, D. (2011). Use or abuse of creative accounting techniques. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 2(6).
- Amat, O., Blake, J., & Dowds, J. (1999). The ethics of creative accounting. *Economics Working Paper*, 349, 715-736.
- Andon, P., Free, C., Jidin, R., Monroe, G. S., & Turner, M. J. (2018). The impact of financial incentives and perceptions of seriousness on whistleblowing intention. *Journal of Business Ethics*, 151(1), 165-178.
- Asare, S. K., Wright, A., & Zimbelman, M. F. (2015). Challenges facing auditors in detecting financial statement fraud: Insights from fraud investigations. *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 7(2), 63-111.
- Ashari, N. K. (1994). Factors affecting income smoothing among listed companies in Singapore. *Accounting and Business Research*, 291-301.
- Bartram, S. M. (2019). Corporate hedging and speculation with derivatives. *Journal of Corporate Finance*, 57, 9-34.
- Bathke, A. W. (1989). Firm-size and the predictive ability of quarterly earnings data. *The Accounting Review*, 64, 49-68, *The Accounting Review*, 49-68.
- Becker, F. D., & Steele, F. (1995). *Workplace by design: Mapping the high-performance workscape*. Jossey-Bass.
- Bendavid, Y., Boeck, H., & Philippe, R. (2012). RFID-enabled traceability system for consignment and high value products: A case study in the healthcare sector. *Journal of medical systems*, 36(6), 3473-3489.
- Bhasin, M. L. (2016). Survey of Creative Accounting Practices: An Empirical Study. *Wulfenia Journal KLAGENFURT*, 23(1), 143-162.
- Bhundia, A. (2012). A comparative study between free cash flows and earnings management. *Business Intelligence Journal*, 5(1), 123-129.

- Botchkarev, A., Andru, P., & Chiong, R. (2011). A Return on Investment as a Metric for Evaluating Information Systems: Taxonomy and Application. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge & Management*, 6.
- Brazel, J. F., Jones, K. L., Thayer, J., & Warne, R. C. (2015). Understanding investor perceptions of financial statement fraud and their use of red flags: Evidence from the field. *Review of Accounting Studies*, 20(4), 1373-1406.
- Campbell, L., Linxiao, L., & Martin, K. (2015). Accrual Earnings Management Prior to Delisting. *Journal of Accounting and Finance (2158-3625)*, 15(3), 53–63.
- Cohen Louis & Manion Lawrence & Morrison Keith (2007). *Research Methods in Education*.
- Cowan, D., Carr, H., & Wallace, A. (2018). “Thank heavens for the lease”: histories of shared ownership. *Housing Studies*, 33(6), 855-875.
- Cramer, S., Kampouridis, M., Freitas, A. A., & Alexandridis, A. K. (2017). An extensive evaluation of seven machine learning methods for rainfall prediction in weather derivatives. *Expert Systems with Applications*, 85, 169-181.
- Creswell J.W. (2013). *Research design*.
- Crumbley, L.N. Apostolou (2001). *The Accounting Profession and Financial Statement Fraud*. Department of Accounting Louisiana State University.
- Dass, P. (2018). An Examination of the Moderating Effect of Managerial Overprecision in the Relationship of Real Incentives and Fictitious Revenue Recognition (Doctoral dissertation, Northcentral University).
- Datseris, G., & Δατσέρης, Γ. (2015). *Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων και έλεγχοι ορκωτών ελεγκτών*. Διπλωματική Εργασία. Τ.Ε.Ι. Κρήτης.
- Davidson, R. H. (2016). Income Statement Fraud and Balance Sheet Fraud: Different Manipulations, Different Incentives. Unpublished manuscript, Georgetown University, Washington, DC.
- Dechow P.M. (1994). Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance. The role of accounting accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 18 (1), pp. 3-42.

- DeFond, M. L. (1994). Debt covenant violation and manipulation of accruals. *DeFond, M. L., & Jiambalvo, J. (1994). Debt covenant viola Journal of accounting and economics*, 145 - 176
- DeFond, M. L., & Jiambalvo, J. (1994). Debt covenant violation and manipulation of accruals. *Journal of accounting and economics*, 17(1-2), 145-176.
- DeGeorge, F., Patel, J., & Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. *The Journal of Business*, 72(1), 1-33.
- Dichev, I., Graham, J., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2016). The misrepresentation of earnings. *Financial Analysts Journal*, 72(1), 22-35.
- Dischinger, M., & Riedel, N. (2011). Corporate taxes and the location of intangible assets within multinational firms. *Journal of Public Economics*, 95(7-8), 691-707.
- Dooley, D.V. (2002). Financial fraud: Accounting theory and practice. *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 8, S53.
- Droms Hatch, C., & Stephen, S. A. (2015). Gender effects on perceptions of individual and corporate social responsibility. *Journal of Applied Business and Economics*, 17(3), 63.
- El-Nagdy, M., El-Borombaly, H., & Khodeir, L. (2018). Threats and root causes of using publicly-owned lands as assets for urban infrastructure financing. *Alexandria engineering journal*, 57(4), 3907-3919.
- Erb, C., & Pelger, C. (2015). "Twisting words"? A study of the construction and reconstruction of reliability in financial reporting standard-setting. *Accounting, Organizations and Society*, 40, 13-40.
- Ferramosca, S. (2019). A worldwide empirical analysis of the accounting behaviour in the waste management sector. *Waste management*, 88, 211-225.
- Firth, M. F. (2007). Ownership, two-tier board structure, and the informativeness of earnings—Evidence from China. *Firth, M., Fung, P. M., & Rui, O. M. (2007). Ownership, two-tier board structure, and the informativeness Journal of accounting and public policy*, 463 - 496.
- Garza-Gomez, X., Lee, Y. and Dum, J. (2006). "Discretionary accruals models and earnings restatements: An empirical evaluation", Working paper, University of Houston-Victoria.

- Gaud, P., Hoesli, M., & Bender, A. (2007). Debt–equity choice in Europe. *International Review of Financial Analysis*, 16(3), 201–222.
- Gelb, D., & Zarowin, P. (2002). Corporate disclosure policy and the informativeness of stock prices. *Review of Accounting Studies*, 7, 33–52.
- Gowthorpe, C., & Amat, O. (2005). Creative accounting: some ethical issues of macro-and micro-manipulation. *Journal of Business Ethics*, 57(1), 55-64.
- Hail, L., Tahoun, A., & Wang, C. (2018). Corporate scandals and regulation. *Journal of Accounting Research*, 56(2), 617-671.
- Hand J. (1989). Did Firms Undertake Debt-Equity Swaps for an Accounting Paper Profit or True Financial Gain? *The Accounting Review*, 64, pp. 587-623.
- Hayes, Andrew F. (2013). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. New York, NY: The Guilford Press.
- Healy P.M. and Wahlen J.M. (1999). A Review: The Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting, *Accounting Horizons*, 13 (4), pp.365-383.
- Iatridis, G. & Kadorinis, G. (2009). Earnings management and firm financial motives: A financial investigation of UK listed firms. *Earnings management and firm financial motives: A financial International Review of Financial Analysis*, 164 – 173.
- Iatridis, G., & Kadorinis, G. (2009). Earnings management and firm financial motives: A financial investigation of UK listed firms. *International Review of Financial Analysis*, 18(4), 164-173.
- Ifeanyichukwu, O. O., & Ohaka, J. (2019). EFFECT OF AUDIT COMMITTEE CHARACTERISTICS ON FINANCIAL REPORTING QUALITY. *Journal of Accounting Information and Innovation*, 5(11).
- Iraya, C., Mwangi, M., & Wanjohi, G. (2014). The effect of corporate governance practices on earnings management of companies listed at the Nairobi securities exchange.
- Johansson, E., & Carey, P. (2016). Detecting fraud: The role of the anonymous reporting channel. *Journal of business ethics*, 139(2), 391-409.
- Karuna, C., Subramanyam, K. R., & Tian, F. (2012, May). Industry product market competition and earnings management. In American Accounting Association Financial Accounting and Reporting Section Mid-Year Conference.

- Kieso, D. E., Weygandt, J. J., & Warfield, T. D. (2001). *Intermediate Accounting*, 10. Aufl., New York ua.
- Kozmenkova, S. V., & Krupinova, E. S. (2017). Accounting principles for microenterprises: Composition and content. *Mezhdunarodnyi bukhgalterskii uchet= International Accounting*, 20(8), 460-476.
- Lai, J. (2019). The leasehold as an alternative ownership structure (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology).
- Lang, M., Raedy, J., & Wilson, W. (2005). Earnings management and cross listing: Are reconciled earnings comparable to US earnings? Chapel Hill, NC: University of North Carolina Working paper.
- Libby, R. (2017). Accounting and human information processing. In *The Routledge Companion to Behavioural Accounting Research* (pp. 42-54). Routledge.
- Liberty, S. E., & Zimmerman, J. L. (1986). Labor union contract negotiations and accounting choices. *Accounting Review*, 692-712.
- Lin, C., Schmid, T., & Weisbach, M. S. (2017). Price risk, production flexibility, and liquidity management: Evidence from electricity generating firms (No. w23434). National Bureau of Economic Research.
- Lin, F., Wu, C. M., Fang, T. Y., & Wun, J. C. (2014). The relations among accounting conservatism, institutional investors and earnings manipulation. *Economic Modelling*, 37, 164-174.
- Lois, P., Thrassou, A., & Repousis, S. (2019). 7 Corporate Financial Statement Fraud in Greece and Management Engagement to Promote Sustainable Development. *Stakeholder Engagement and Sustainability*, 105.
- Lu, D., Li, G., & Moran, E. (2014). Current situation and needs of change detection techniques. *International Journal of Image and Data Fusion*, 5(1), 13-38.
- Markmann, A., & Ghani, W. (2019). Business Ethics and Financial Reporting: Earnings Management During Periods of Economic Recessions. *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 11(1).
- Marza, B., MĂRCUȚĂ, A., & MĂRCUȚĂ, L. (2017). THE IMPACT OF CREATIVE ACCOUNTING ON THE PREPARING AND PRESENTATION OF FINANCIAL STATEMENTS. *Revista Economica*, 69(4).

- Mithas, S., Tafti, A., Bardhan, I., & Goh, J. M. (2012). Information technology and firm profitability: mechanisms and empirical evidence. *Mis Quarterly*, 205-224.
- Morais, A. I., Fialho, A., & Dionísio, A. (2018). Is the accounting quality after the mandatory adoption of IFRS a random walk? Evidence from Europe. *Journal of Applied Accounting Research*.
- Muijs, D., 2010. *Doing quantitative research in education with SPSS*. Sage.
- Murhadi, W. R. (2011). Good corporate governance and earnings management practices: An Indonesian cases. *Jurnal Manajemen*, 10(2), 143-155.
- Nia, M. S., Ching, C. H., & Abidin, Z. Z. (2015). A review of motives and techniques and their consequences in earnings management. *Management and Accounting Review (MAR)*, 14(2), 1-28.
- Okolelova, E. Y., Shulgina, L. V., Shibaeva, M. A., Shal'nev, O. G., & Shulgin, A. V. (2019, April). The Essence of Loan Capital and the Model of Effectiveness of Its Turnover. In *Institute of Scientific Communications Conference* (pp. 825-837). Springer, Cham.
- Omar, N., Rahman, R. A., Danbatta, B. L., & Sulaiman, S. (2014). Management disclosure and earnings management practices in reducing the implication risk. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 145, 88-96.
- Patro, A., & Kanagaraj, A. (2016). Is earnings management a technique to reduce cost of capital? Exploratory study on Indian companies. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 12(5), 243-249.
- Peek, E., Cuijpers, R., & Buijink, W. (2010). Creditors' and Shareholders' Reporting Demands in Public Versus Private Firms: Evidence from Europe. *Contemporary Accounting Research*, 27(1), 49–91.
- Perry, J. L., Engbers, T. A., & Jun, S. Y. (2017). Back to the future? Performance-related pay, empirical research, and the perils of persistence. In *Debating Public Administration* (pp. 27-65). Routledge.
- Pierk, J. (2016). Are Private Firms Really More Tax Aggressive Than Public Firms? *WU International Taxation Research Paper Series*, 2016–02.
- Popa, A. (2015). Analysis methods procedures for assessing the stability of business entity. *Economy Transdisciplinarity Cognition*, 18(1).

- Rahman, M. M., Moniruzzaman, M., & Sharif, M. J. (2013). Techniques, motives and controls of earnings management. *International Journal of Information Technology and Business Management*, 11(1), 22-34.
- Razaee, Z. (2005). Causes consequences and deterrence of financial statement fraud. *Critical Perspectives on Accounting*.
- Repousis, S. (2016). Using Beneish model to detect corporate financial statement fraud in Greece. *Journal of Financial Crime*.
- Riahi-Belkaoui, A. (2003). *Accounting--by Principle Or Design?*. Greenwood Publishing Group.
- Rockwood R.M. (2002). List of accounting Red Flags. Available at: <http://www.FocusInvestor.com>.
- Sabauri, L. (2015). INFLUENCE OF ACCOUNTING BALANCE INDICATORS ON INVESTMENT EVALUTION. *Applied Finance and Accounting*, 2(1), 57-68.
- Sayari, S., & Omri, A. (2017). Earnings management, accruals and stock liquidity. *The Journal of Finance*, 5(1), 17-28.
- Shivdasani, A., & Song, W. L. (2011). Breaking down the barriers: Competition, syndicate structure, and underwriting incentives. *Journal of Financial Economics*, 99(3), 581-600.
- Simeon, E. D. S. E. I. (2018). Auditing and fraud control in corporate organisations. *Auditing*, 9(8).
- Stalebrink, O.J., & J. Sacco (2005). *Rationalization of financial statement fraud in government: An ayrian perspective*.
- Strobl, G.,2013. Earnings manipulation and the cost of capital. *J. Account. Res.*51(2),449–473.
- Sun, L. & Ruth (2008). *An empirical analysis of earnings management in Australia*.
- Tahir, M., Ibrahim, S., & Nurullah, M. (2019). Getting compensation right-The choice of performance measures in CEO bonus contracts and earnings management. *The British Accounting Review*, 51(2), 148-169.

- Tassadaq, F., & Malik, Q. A. (2015). Creative accounting & financial reporting: model development & empirical testing. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 5(2), 544-551.
- Thompson, F., & Gates, B. L. (2017). Betting on the future with a cloudy crystal ball? How financial theory can improve revenue forecasting and budgets in the states. In *Debating Public Administration* (pp. 137-153). Routledge.
- Thomson, P. (2005). Identification of fraudulent financial reporting through analysis of published financial Statement. *Research project for emerging issue/ advanced topics course*, University of Toronto.
- Toms, S. (2019). Financial scandals: a historical overview. *Accounting and Business Research*, 49(5), 477-499.
- Turner, K. G., Anderson, S., Gonzales-Chang, M., Costanza, R., Courville, S., Dalgaard, T., ... & Ratna, N. (2016). A review of methods, data, and models to assess changes in the value of ecosystem services from land degradation and restoration. *Ecological Modelling*, 319, 190-207.
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1978). Towards a positive theory of the determination of accounting standards. *Accountingreview*, 112-134.
- Yu, Q., Lin, Z., & Deng, C. (2018). Executive Incentives and Maximization of the Value of Stakeholders—Regulating Effects Based on the Independent Director. *International Journal of Economics and Finance*, 10(9).
- Yung, K., & Root, A. (2019). Policy uncertainty and earnings management: International evidence. *Journal of Business Research*, 100, 255-267.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Κολυβά-Μαχαίρα Φ. & Μπόρα-Σέντα Ε. (1998). *Στατιστική Θεωρία Εφαρμογές*.
- Σαρσέντης Βασίλειος (2008). *Λογιστική Εταιρειών* Ε΄ έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
- Σιώμοκος, Γ. Ι., & Μαύρος, Δ. Α. (2008). *Έρευνα Αγοράς*. Αθήνα: Σταμούλη.
- Φαρμάκης Ν. (2017). *Εισαγωγή στη Δειγματοληψία*. Αφοί Κυριακίδη ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε., Θεσσαλονίκη